КЛАСНІ ІГРИ

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ДИТЯЧИЙ ЖУРНАЛ

К.....! Л.....! С.....!

БУДЬТЕ ЗДОРОВІ!

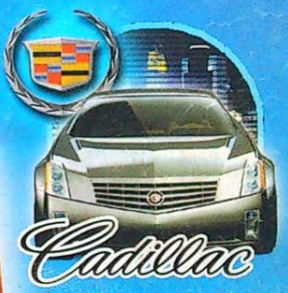

Довгі вуха, короткий хвіст

Мисливці за динозаврами

Золота рибка України

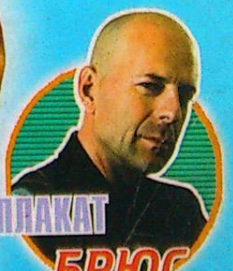

ПЛАКАТ БРЮС УІЛЛІС

ЛІВ ТАЙЛЕР

ВИГРАЙ ПРИЗ

2

Цікаво-Модно

Джентльмени розчиняються в тумані

Якось в Англії всюдисущі соціологи завітали до одної із шкіл і поставили хлопцям запитання: «Чи бажаєш ти, коли виростеш, стати справжнім джентльменом?» Не знаємо, на яку відповідь вони розраховували, та щось бажаючих бути джентльменами виявилося небагато. «Чого б то? — замислились англійські соціологи. — Адже «джентльменський кодекс» — не така вже й важка штука. Проявляй ввічливість, контролюй свої почуття, не смикай дівчат за кіски, будь хазяїном свого слова». Тільки й усього. І подалися соціологи до англійських дівчат, цього разу із питанням: «А чи хотіли б ви бачити в отих капосних хлопчиськах, оцих недолугих, опецькуватих, цибатих, рудих, чорних, блондинистих підлітках справжніх джентльменів?» Переважна більшість респонденток із кісками сказали «Так», але скрушно хитали при цьому головою, мовляв, які з них джентльмени! І тим не менше (власне так свідчить світова статистика), найбільше джентльменів виходить із стін саме англійських шкіл. Друге місце на п'єдесталі гречності посідають виховані та ввічливі японці, а третє місце належить італійцям. Найменш джентльменськими націями визнали американців, австралійців та німців. Так їм і треба — менше треба поп-корном на людях хрумтіти та сосиски пивом запивати.

SMScandal: хто списати дав?

Японія — країна найпередовіших технологій. А от списати на екзамені японські студенти нормально не вміють. У престижному токійському університеті Хітоцубасі вибухнув скандал. Понад два десятки студентів спіймалися, намагаючись схитрувати на іспиті. Для нас це повсякденні будні, для них — скандал. Дивні якісь. Професор, який приймав екзамен з електронної комерції, помітив вражаючу схожість відповідей майже у всього класу. Навіть помилки були однакові. Негайно було вчинено допит, і 26 студентів в один голос зізналися, що отримали шпаргалки через мобільний телефон від однокурсника. Тепер на всіх чекає переатестація. Легко відбулися — у Штатах за списування взагалі з вузу виключають!

Китайська грамота

Назва «Кока-кола» в Китаї спочатку читалася як «кекоукела» і означала «укус восковоголовка» (навмисно не придумаєш!), або «жіноча конячка з воску» (взагалі no comment) — залежно від того, на якому діалекті звучить заморська назва. І це при тому-то, що червоний прапор Китаю кольором схожий на фірмовий колір цього напою! Компанія перебрала 40000 сполучень ієрогліфів, щоб відшукати фонетичний еквівалент, і спинилась на «кокоуколе» — «щастя в роті».

У «сонному царстві» навчать розслаблятися

Хто з нас не любить поспати? На жаль, з нинішнім ритмом життя поспати вдається не багато. Для сну залишається все менше часу, для релаксації і відпочинку — взагалі не залишається. У Грінвічській вищій школі вирішили піти школярам назустріч і навчити справлятися з завантаженим ритмом життя. Вони відкрили такий собі Сонний клуб. Його девіз — трішки змінена крилата фраза на латині. Звучить девіз так: «Veni, vidi, dormivi» — «Прийшов, побачив, захропів». У тому розумінні, що заснув. Члени клубу збираються у вільному від занять класі і вивчають різну техніку медитації і релаксації. Диваки, їх би до нас на стажування — навчилися б спати на всіх уроках і навіть перед дошкою. Один з організаторів Сонного клубу вважає, що нинішньому поколінню потрібно приділяти «трохи часу для самих себе». «Мабуть, має рацію», — вирішило керівництво, і тепер будь-якому члену клубу можна спокійно спати на уроках. А в разі якщо прискіпуються — повторюю домашнє завдання, і баста!

Молодіжна мова — сленгова, фільтрова

У всі часи молодь розмовляла не так, як дорослі, і вже тим паче не так, як герої Шекспіра чи Толстого. З дитинства, щоб якось виділитися і довести свою значимість, ми розмовляємо своєю особливою говіркою. Деякі слова з нашого «базару» дорослі доганяють і навіть використовують. І от викладач одного з навчальних закладів Росії загорівся пристрастю будь-що освоїти молодіжний лексикон. І став його збирачем. Цілих десять років Борис Максимов (так звали цього чоловіка) працював, бігав, шукав, записував, викреслював, потім знову записував — і як винагорода за його старання з'явилось епохальне творіння під яскравим поганялом «Фільтруй базар»! У цьому новому тлумачному словнику подається, описується та розжовується понад 25 200 слів і 6 200 словосполучень, ретельно відфільтрованих з молодіжного сленгу.

Хулігани можуть не вчитися

Як частенько тебе виганяли з класу, пам'ятаєш? Передавав записку? До дошки, читай! Жував жуйку? Підійди до вікна і викинь цю мерзоту! Кидав папірці? Геть з класу! Знайоме? А от, наприклад, у Фінляндії вчителям строго-настрого заборонено сварити учня, який порушує дисципліну, кричати на нього і виганяти з класу, це вважається порушенням прав дитини. Будь-який школяр може пожалітися на «порушника»-вчителя, і останньому «світить» звільнення. Вірніше, «світило» до недавнього часу. Зараз уряд Фінляндії вирішив поміняти точку зору. Згідно з новими висновками спеціальної комісії, у конфліктній ситуації, коли учень поводиться погано і заважає проводити урок, порушуються права інших учнів на отримання освіти. Тому вчителям дали поблажку і дозволили сварити і виганяти. Але тільки в присутності свідка — іншого вчителя або директора школи. Щоб було «по-чесному». Добре, що такого закону немає в наших школах. Уявляю, як би почали знущатися учні над учителями. Адже поки збігаєш за свідком, будь-який хуліган зможе перетворитися в пай-хлопчика.

Інтелектеліта заправляє світом

Ти завжди підозрював, що коефіцієнт твого інтелекту на порядок вищий, ніж у твоїх найкращих друзів і знайомих? Ти маєш гарні стосунки з близькими та приятелями? Але при цьому чудово розумієш, що в колі твого спілкування не вистачає дійсно цікавих людей, які б розуміли тебе з півслова. Людей, з якими можна не просто поговорити «про життя», а посперечатися на теми типу «Що їв Сальвадор Далі перед тим як малювати «Метаморфози Нарциса» чи обговорювати переваги користувацького інтерфейсу «Windows-98» перед «Linux». Якщо це так, то, мабуть, тобі вже час гайнути до клубу «Mensa International», який об'єднує в собі кращі уми планети. «Mensa» на латині означає «стіл». За цим столом з 1946 року збираються люди, які за силою інтелекту давно і безнадійно відірвалися від широкого загалу. На даний момент членством у цьому клубі може похвалитися близько 100 тисяч осіб із 100 країн світу. Перепусткою до цього клубу для претендента стане тест його IQ, а винагородою — спілкування з видатними особистостями: генералом Норманом Шварцкопфом, письменником-фантастом Айзеком Азімовим, світовою рекордсменкою з IQ Мерилін Во Саван та багатьма-багатьма іншими.

Боягузи в роду були?

Досліджуючи умови розвитку різних соціальних фобій (або, простіше кажучи, страхів висоти, темряви, двійок тощо) у підлітків, учені прийшли до цікавого висновку. Виявляється, батьківська поведінка і світосприйняття відіграють важливу, але зовсім не вирішальну роль у розвитку фобій в їхніх улюблених чад. Найважливішим фактором тут виступає спадковість. Це гарна новина для турботливих батьків. Нехай тепер сплять спокійно і не бояться, що огріхи у вихованні стануть причиною формування у їхніх чад різних страхів. Так, справді, надмірна опіка може підвищити ймовірність розвитку тривожності в дітей, але ж тільки й усього. Отож нехай твої предки «бояться собі на здоров'я» — тобі це ніяк не зашкодить.

КЛАС! КЛАСНІ ІГРИ

№02'2003

ЗМІСТ

Твоя сторінка: В День святого Валентина — без кохання ні хвилини!
Цілком серйозно: Там, де шум та гамір вулиць, дві доріжки перетнулись...
Love story: Тахір та Зухра. Узбецька народна казка
Книжка для Киці: Поцілунок для Киці
Будьте здорові! + Мода і врода
Страшилки від Класного
Білі плями планети: Мисливці за динозаврами
Поряд з нами: Довгі вуха, куций хвіст
Тік-так! Від гномона до атомних курантів + За ким б'є Біг Бен?
Who is хто? Бебе + Стів = Лів
Гайда в кіно! По той бік кінооб'єктива
Історія українського козацтва: Некоронований гетьман України
Цікавенькі були!
У пошуках утрачених скарбів: Скарби «Чорного ордену»
Класний спорт! Не знаєш броду — не стрибай у воду
Легенди спорту: Золота Рибка України
Разом з Класом в ногу з часом: Сам собі художник, сам собі друкар
Автоклас! Cadillac: розкішному роду нема переводу!
Лікбез для хлопців: Три ніжних слова
Класна музика: «Тартак» + Bjork
Класний гіпертест + Klacword
Логічні задачки
Головоломки
Ігротека
Кросворди від ДуКласа
Японські кросворди

«КЛАС!»
пізнавально-розважальний журнал №02'2003 (74)
Реєстраційне свідоцтво КВ №1929 від 10.04.96 р.

Засновник і видавець: ТзОВ «W», вул. Живова, 11
Адреса для листування: 46008, м.Тернопіль, а/с 523
тел./факс (0352) 22 90 05, 25 04 98
e-mail: admin@schoolboy.com.ua

Передплатний індекс: 40240
Тираж 25 000 примірників. Підписано до друку 21.01.2003
Друк: ТМ «Мандарин» ТзОВ «Видавнича група «Експрес»
тел. (0322) 97 47 68 Замовлення № 92

Розповсюдження «Школярик»
Тетяна Кошелінська, Василь Косович
тел. (0352) 23 50 35, 43 10 72. Ціна договірна

Кольороподіл «Колір ПРО»
м.Львів, вул. Глінки, 1а, тел. (0322) 35 34 40

Редакційна колегія: ..... **Во Вік**
..... duklas@schoolboy.com.ua ..... **ДуКлас**
..... **Анатолій Саган**
..... **Ольга Косович**
Художники: ..... **Сергій Шемета**
..... **Андрій Урбан, Наталя Марцюк**
..... **Світлана Словотенко, Євген Лазо**
Набір та коректура ..... **Олександра Вовк**
Технічний супровід ..... **Андрій Зеленський**
Верстка ..... **Олена Березовська**
Шеф-редактор ..... **Володимир Головач**

Для «Класу» писали, малювали і фотографували:
Василь Тесля, Оксана Копак, Мар'яна Стеценко, Ірина Вівчар, Володимир Сушкевич

© **W ltd**, 2003
При частковому чи повному передруку текстів та відтворенні графічних матеріалів журналу «Клас!» посилання на журнал обов'язкове.

В День святого Валентина — без кохання

■ *Валентинчиків у мене*
Повне серце і душа.
Роздаю я їх безплатно:
Кому один, кому аж два.
Ти цю джерельну воду пий,
Мені не шкода, я не скупий.
Вітаю з святом щиро Вас:
Усіх закоханих і друзів,
І наш великий шостий клас!

Юра (м. Хмельницький)

Семенова Алла
смт.Новгородка
Кіровоградська обл.

Ні, тільки не це!

«Ні, тільки не це!» — сказала я собі на початку навчального року, коли побачила тебе. Хоч ми вже сім років разом вчимося, але тепер лиш я зрозуміла, що ти той, кого я любитиму завжди. «Я не кохаю його!» — казала я собі. Але твоя усмішка, твій ніжний погляд вабили мене все більше. Ти сидиш на другій парті від мене, і моя голова на кожному уроці повертається до тебе, щоб побачити твою чудову усмішку. Я закохана в тебе, але нікому не кажу про свої почуття. Мені хочеться хоч на мить пригорнутися до тебе, бути у твоїх обіймах. Я безтямно закохана в тебе!

■ Привіт, дорогий «Класе»!
Тобі пише палка шанувальниця **Катя з с. Поториця Львівської області.** Ти мені дуже подобаєшся, завдяки тобі я дізнаюся стільки цікавого, пізнавального. А ще в тобі багато різних конкурсів. А зараз мені дуже хочеться передати письмове вітання моїй коханій людині!

Далеко ти, тебе не бачу,
Лиш твоє фото у руках,
Сиджу у тиші й гірко плачу,
Солоні сльози на очах.
Не знаю я, не знаю милий,
Що діється з тобою там:
Чи ти у смутку, чи щасливий,
Чи волю дав своїм сльозам.
Не плач і не сумуй,
коханий,
Не треба, серце,
потерпи.
Прийде колись той час
жаданий,
Коли побачимося ми.
У своїх снах я день цей бачу:
Мене цілуєш ніжно ти...
Ти усміхнешся, я заплачу,
Бо знаю, що все це лиш сни.
Я не живу, я лиш існую,
Існую завдяки тобі.
Хоч уві сні, та все ж цілую
Солодкі губи я твої.
Хоч на хвилинку, та побачу
У своїх мріях погляд твій.
А наяву... Я лише плачу
І вірю в здійснення цих мрій.

Моєму коханому Тарасові від Каті!

Турчак Ірина
с.Марилівка
Одеська обл.

Філенко Ірина
с.Шупики
Київська обл.

■ Дорогий мій Ю!
Я люблю тебе... Ти — моя радість, моє сонце, мій місяць та мої зорі, ти, повітря, яким я дихаю... Ти — моє життя... Я не можу без тебе... Є такий вислів: любити як самого себе. Так-от, я люблю тебе у сотні, тисячі разів більше, ніж себе. Заради тебе я готова віддати своє життя. Без тебе мені не жити. Адже хіба можна жити без повітря, яким ти дихаєш, без квітів, сонця, місяця, весни?.. Ти — мої квіти, моє сонце, моя весна! Безмежно тебе кохаю! Моє кохання буде жити вічно. Воно зацвіте мільйонами квітів, засяє мільярдами зірок, задзюрчить чистими весняними потоками... Безмежно кохаю, люблю, прагну, бажаю...
Передаю також привіт Володі Ширку, Вікторії Катеринчик, Лілі.

КАО (Анастасія з м. Рівного)

Солтис Надія
м.Здолбунів
Рівненська обл.

■ Привіт, «Класе»!
Пише тобі **Вікторія з с. Голубече Вінницької області,** учениця 9-го класу. ...Я хочу освідчитися в коханні.

Воно невблаганне і вічне
Старанно вибирає жертву
і повільно
Занурює її у свої туманні,
Але такі ненадійні обійми.
Витаєш у небі заснулий
Від опіуму почуттів.
Раптом — дощ. Бо йому вже
Набридло, бо
Воно покидає тебе, і з височини мрій
Ти падаєш у безодню, на мокрий
від сліз
Асфальт. Чи видужаєш?
А йому байдуже. Йому можна все,
Бо Воно — Кохання!

Юнак Любов
с.Білани
Сумська обл.

Та кажеш ти мені,
що треба
Тобі іти. Я знов сама.
Я зла тоді на все й на себе,
Що відпустить тебе змогла.

Цей вірш присвячено Олександру П. Мій милий Валентинчик, Сашко, коханий мій Сашко, ти найдорожча для мене людина. Я кохаю тебе всією душею. Це почуття мене немов розриває на маленькі частинки, і скласти їх неможливо. Нехай пройде час, нехай пройде усе життя, але ти завжди будеш зі мною, твій образ житиме в моєму серці. Я не знаю, як складеться наше життя, що нас чекає в майбутньому, але знаю напевне, що ти один такий на всьому світі, ти мені найдорожчий, найніжніший, найкоханіший, ти єдиний для мене. Я хочу бути лише з тобою. Завжди. Лише з тобою.

Милий мій, єдиний, ніжний,
Хочу я тебе кохати,
Хочу, щоб мене обняв ти
Й не хотів більше відпускати!

I will always love you!
You Maria!

P. S. Сашко, я не можу сказати це тобі вголос — тільки на письмі. Нехай вся країна знає, як я тебе кохаю!!!

■ Я, **Корнійчук Марина Юріївна з с. Теплик Вінницької області**, при всьому здоровому розумі і добрій пам'яті хочу сказати, що ось уже деякий час я до нестями закохана у свого однолітка, учня сьомого «А» класу Черкеса Костянтина Юрійовича. Я передаю йому великий привіт. Костя! Я Тебе кохаю!

Олена Вознюк
м.Кузнецовськ
Рівненська обл.

Клименко
Світлана
м.Ніжин
Чернігівська обл.

■ *Кохання — то чуттєва злива.*
У дванадцять літ вона шкідлива.
Душа в п'ятнадцять — квітка
рання,
Ще небезпечніше їй кохання.
Сімнадцять, як троянда літом,
Хай розквітає буйним
цвітом.

«Ти + Я, Я + Ти — будьмо друзями завжди», — пише **Леся з м. Ямпіль Вінницької області.**

Сич Таня
смт.Мар'янівка
Волинська обл.

Ні хвилини!

Там, де шум та гамір вулиць, дві доріжки перетнулись

Як багато ми говоримо про кохання взагалі, особливо тоді, коли говорити слід про щось інше. От недавно Пундик на уроці замість розповідати про кліматичні зони Євразії стає і каже просто в лоб: «Пані Ганю, скажіть, а ви колись закохувалися?» Спочатку я розгубилася. Потім поринула у спогади. А потім... А потім виникло в мене таке нестримне бажання поділитися деякими думками, що, мабуть, я так і зроблю. Тим більше, в місяць Дня святого Валентина.

Що ж таке кохання? Це не лише емоції та гормональні пориви весняно-літнього періоду. Це — складні відносини, які народжуються у найпотаємніших куточках наших сердець і виходять назовні, прагнучи взаємності та розуміння. Вони розвиваються, переступаючи багато етапів, заходять у тупик, згасають і руйнуються. Одне слово, відбувається еволюція, розвиток наших почуттів.

Люди, враховуючи досвід попередніх поколінь, прийшли до висновку, що над стосунками потрібно працювати. Їх треба підтримувати, як вогнище, тільки замість дров підкидати в нього увагу, турботу та багато чого іншого, вкрай необхідного кожному з нас. Звичайно, коли в серці немає почуття, ніяка турбота не допоможе. Але багато проблем виникає від неправильного розуміння цього поняття. Кохання не може бути постійним, незмінним, як статуя Венери Мілоської чи Аполлона Дельфійського. Це не картинка, яку можна повішати на стіну і милуватися її красою. Воно — завжди різне. Ні, що не кажи, а чимало наших проблем виникає саме від неправильного трактування чи від елементарного нерозуміння того, що відбувається довкола. Ми часто розчаровуємося і негайно впадаємо в депресію, як тільки захоплення втрачає свою попередню свіжість і жагу. Ось що говорять про це психологи, у яких свій професійний погляд на цю проблему.

Щоб стосунки були справді класними, потрібно:

1 Знати, чого ти хочеш. Які відносини потрібні, в першу чергу, тобі, і кого ти бажаєш бачити поруч із собою.

2 Знати, чого хоче твоя «половинка». Наприклад, одна моя знайома несподівано для себе виявила, що після двох років спілкування зовсім не розуміє свого друга. А якщо й розуміє, то не поділяє багатьох його поглядів. Як це пояснити? А так, що від самого початку вони були різні, дивилися на світ, так би мовити, з різних точок зору, просто почуття були такі сильні, що молоді люди не помічали чи не хотіли помічати відмінностей між собою. А пройшло трохи часу, і... То чи можна це назвати справжнім коханням? Ідемо далі.

3 Вчасно зауважувати моменти, які підкажуть, що ваші стосунки виходять за межі, здатні задовольнити вас обох. Критерії, звичайно, у кожного свої, але крики, сварки та образи, які час від часу стали виникати у ваших взаєминах, є сигналом початку критичної ситуації. Такі негативні «дрібниці» життя вказують на наявність проблеми у ваших стосунках. І лише коли її, я маю на увазі проблему, вдасться вчасно виявити і ліквідувати, вам нічого не загрожує.

4 Мати побільше терпіння і витримки, щоб вернути ваші стосунки у попередній «режим». Якщо людям було приємно спілкуватися, то чи варто їм від цього так просто відмовлятись. Треба спробувати усі методи, щоб вернутися назад.

КУПИ РОЖЕВІ ОКУЛЯРИ

Кохання можна поділити на кілька етапів. Перший — це етап приваблення, коли ми одягаємо усім відомі рожеві окуляри і замість бувалого розбишаки чи хамуватого лінивця бачимо великодушного принца на білому коні. У цей період спрацьовує програма пошуку привабливої половинки.

Коли бажаний «об'єкт» знайдено, настає новий етап — захоплення. Кохання затуманює розум, засліплює очі, і ми насолоджуємося життям, літаємо на крилах під небесами. Я певна, що у твоєму житті вже був такий період. Коли стараєшся виглядати якнайкраще, поводитися просто бездоганно. До речі,

те саме відбувається і з твоєю «половинкою». У цей період ми намагаємося виставляти напоказ лише хороші сторони свого «Я», а все, що нас не задовольняє і називається негативними рисами нашої зовнішності та характеру, стараємося заховати якнайглибше.

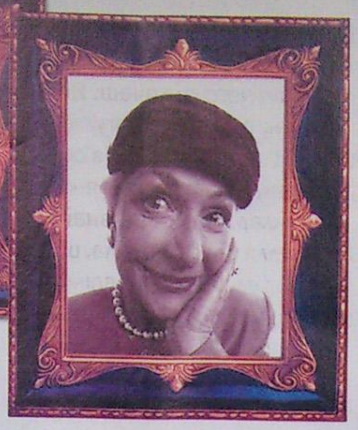

З часом ми змінюємо свої рожеві окуляри, точніше їхні скельця, на інші. З розвитком подій відносини скидають оберти, стають якимись млявими і нецікавими. Вподобаний нами образ блідне і перестає бути таким ідеальним, як раніше. Настає період звикання, він розпочинає новий етап відносин — очікування. Тепер усе стає звичним і непривабливим, те, що ми сприймали як подарунок, розцінюється як повинність: знаки уваги, компліменти, запрошення в кіно чи на вечірку, навіть квіти стали буденними. На цьому етапі раніше чи пізніше опиняється кожен з нас, і якщо ми не будемо терміново вдаватися до певних заходів, то велике кохання дійде до свого логічного завершення, яке називається словом «Прощай!». Єдині ліки в цій ситуації — знову і якомога скоріше сірі скельця наших окулярів змінити на рожеві. Треба постаратися перетворити кожну зустріч на свято. Це нелегко! Розумію, але іншого виходу тут немає. Якщо ми почнемо собі ставити запитання « А може, він зовсім не той, хто мені потрібен?», «А чи любила я його взагалі?» (Або «Чи любив я її?»), то дуже швидко скельця наших окулярів із сірих перетворяться на чорні. А що тоді? Найбільша небезпека криється в тому, що в чорних фарбах опиняється не лише твоя половинка, а весь світ взагалі. І тоді настає пригнічення, розчарування і період довгої реабілітації.

Звичайно, в реальному житті не можна просто взяти і геть усе поділити на етапи та позначити ярликами, але знаючи про певні небезпечні моменти у взаєминах, можна спробувати уникнути багатьох неприємностей.

Любити — це сприймати людину такою, якою вона є насправді. Якщо ти намагаєшся змінити свого обранця (чи обраницю) і зробити з нього (неї) зовсім іншу людину, значить, тобі просто потрібен хтось інший.

Кожен з нас має багато недоліків, отже, очікувати щось таке, що хтось просто не може тобі дати, м'яко кажучи, немудро. Скажімо, обіцяну зірку з неба ти будеш чекати дуже-дуже довго, настільки довго, що це може просто тобі набриднути. Те, що добути її неможливо, знали наперед і ти, і той, хто давав таку обіцянку. Але таке перебільшення, певну переоцінку своїх можливостей зовсім не треба вважати недоліком, це властиво багатьом закоханим людям. Тоді навіщо ж злитися і псувати стосунки?

А якщо дівчина постійно запізнюється на побачення, то це зовсім не означає, що вона не любить того, до кого запізнюється. Просто це її недолік, який називають неорганізованістю.

Багато «поганих», на наш погляд, звичок може зникати і появлятися залежно від ситуацій. Краще не загострювати на них уваги. Хоча сказати про те, що тобі не подобається і від чого краще відмовитися, варто, але не перетворюй висловлення своїх побажань у безконечні анотації. Це до нічого доброго не приведе.

В одній телепрограмі дружина кіноактора призналася, що її чоловік просто жити не може без азартних ігор, і її завданням є зробити все можливе, аби в один прекрасний день він не пустив на вітер усе нажите спільними зусиллями. «Власні гроші нехай тратить, якщо це приносить йому задоволення», — сказала усміхаючись жінка. Цікаво, що вона не робила жодних безглуздих спроб змінити свого чоловіка, залишаючи за ним право бути самим собою. Іншими словами, всі позитивні риси коханого мали для неї більшу вартість, ніж його недоліки. Вона справді його любила.

Звичайно, ти скажеш, що кіноактори — люди специфічні, у них і грошей багато, і уваги хоч відбавляй. Усе так, але суть не в грошах, а в життєвій мудрості. Думаю, таких прикладів є багато і в повсякденному житті. Висновок можна зробити один: не трать сили, переробляючи свого обранця в омріяний, майже міфічний ідеал, бо таких просто не існує. Краще постарайся розгледіти в ньому всі позитивні сторони характеру, знайти щось особливе й неповторне, щось таке, за що його можна було б по-справжньому покохати. Навчися сприймати людину такою, якою вона є. Я зовсім не закликаю заплющувати очі на грубість, зневагу і погане ставлення до тебе. Це вже тема іншої розмови. А зараз я щиро бажаю зустріти саме ту людину, яку, на твій погляд, зовсім не треба «переробляти», бо вона й без того просто клас!

Тахір та Зухра

Узбецька народна казка

За давніх часів правив одною державою шах. І не було в нього дітей. Одного разу, коли він горював, запитав його старший візир:

— О володарю! Багатства у вас багато, міста і кишлаки ваші процвітають — про що горювати?

Шах каже:

— Хоч і шах я, а помру бездітним.

Зітхнув візир і повідав, що в нього теж немає дітей. І от обидва вони, горюючи і плачучи, рушили в мандри.

Ішли вони довго і одного дня підійшли до прекрасного саду. В саду троянди цвітуть, солов'ї співають, трави і квіти пахнуть. Розстелені під деревами килими, розкидані подушки.

Сіли мандрівники. Раптом з'явився сивобородий старий у білому халаті. Підійшов і питає:

— Синки, що ви тут робите?

Встали візир і шах, вклонилися старому і розповіли, що їх сюди привело.

Вислухав їх старий, вийняв два червоних яблука, протягнув одне шаху, інше візиру і сказав:

— Нехай кожний з вас з'їсть своє яблуко з дружиною. В кого народиться син, нехай назве його Тахіром, у кого дочка — Зухрою. Не розлучайте їх, а коли виростуть, одружіть.

Повернулися шах та візир додому і вчинили так, як радив старий. Якось поїхали вони на полювання. Через три дні народила дружина візира сина, а шахова — доньку. Послали гінця до шаха.

— О володарю світу, ваша дружина народила дочку! — сказав гонець.

А потім до візира:

— У вас народився син!

Розгнівався шах. Увесь час мріяв він про сина. Кинув він гінцю білу хустину і закричав:

— Убий дівчисько, змочи хустину її кров'ю і принеси назад!

А візир радісно підхопився на коня і помчав додому. Та біля самого дому спіткнувся кінь, впав візир із сідла на камені і розбився на смерть. Гіркі дні настали для його дружини.

Дні бігли за днями, роки за роками. Хлопчик підріс, став бігати на вулицю. І ось одного дня помітив його шах.

— Чий це хлопчик? — запитав він візира. Той відповів:

— Це син покійного візира — Тахір. Якби ваша дочка була жива, вона була б тепер того ж віку.

Почув ці слова шах і стукнув себе кулаком по чолі.

— Навіщо я наказав її убити! — вигукнув він і заридав.

Нічого не сказав візир шаху, а в той же день викликав одну з рабинь і запитав:

— Що з дочкою шаха?

— Не кажіть тільки шахові, — відповіла та, — дівчинка жива. Вона підросла, стала красунею.

Побіг візир до шаха.

— Не засмучуйтеся, мій володарю, ваша дочка жива.

Зрадів шах і наказав улаштувати бенкет на сорок днів і ночей.

Тим часом Тахір зростав собі і ні про що не думав. Якось грався він у дворі, кинув паличку і потрапив у прялку. Стара розсердилася.

— Ах, щоб тобі! Ніж гратися зі мною, краще б забавлявся зі своєю нареченою Зухрою.

Підбіг Тахір до старої.

— Бабусю, з ким?

— Спитай свою матір.

Тахір так і зробив. І мати розповіла все йому. Відтоді став Тахір гратися з Зухрою.

Дні йшли за днями, вони підросли і дня не могли прожити одне без одного. А коли виросли, полум'я кохання спалахнуло в їхніх серцях.

Дізнався шах про це і наказав майстрам:

— Зробіть скриню! Кинемо в неї Тахіра, і нехай забере його річка!

А іншого дня послав глашатаїв скликати народ. Чоловіки та жінки, старі і діти — всі збіглися на берег. Прийшла й мати Тахіра. Підвели до неї зв'язаного юнака. Обняла вона сина, головою притиснулася до його колін, скрикнула і померла.

Схопили кати Тахіра, кинули його в скриню.

Тільки й крикнув він Зухрі:

— Буду живий — кохатиму тебе! Помру — кохатиму тебе!

Тільки й встигла крикнути Зухра:

— І я тебе не забуду!

Замкнули кати скриню і пустили по річці.

Довго плив Тахір. День зміняла ніч, ніч зміняв день. І приплила скриня до міста Рума.

А румський шах мав дві дочки. Вони саме були на річці. Бачать, пливе скриня. Старша дочка зайшла у воду, закинула свої коси, та скриню не зачепила. Тоді молодша закинула свої довгі коси, зачепила скриню і витягла на берег.

Прибігли слуги до шаха, стали йому розповідати:

— О государю, ваші дочки спіймали в річці скриню, а в ній юнак, рівного якому за красою немає у світі!

Прийняв шах Тахіра як рідного сина і одружив на молодшій доньці. Сорок днів і ночей ішов весільний бенкет.

Прекрасна була дочка шаха, прекрасніша від Зухри. Але Тахір пам'ятав клятву і навіть дивитися не хотів на її красу.

Так пройшло сорок днів. На сорок перший день Тахір сказав дочці шаха:

— Скажіть батьку, я хочу піти на річку.

Побігла тоді принцеса до

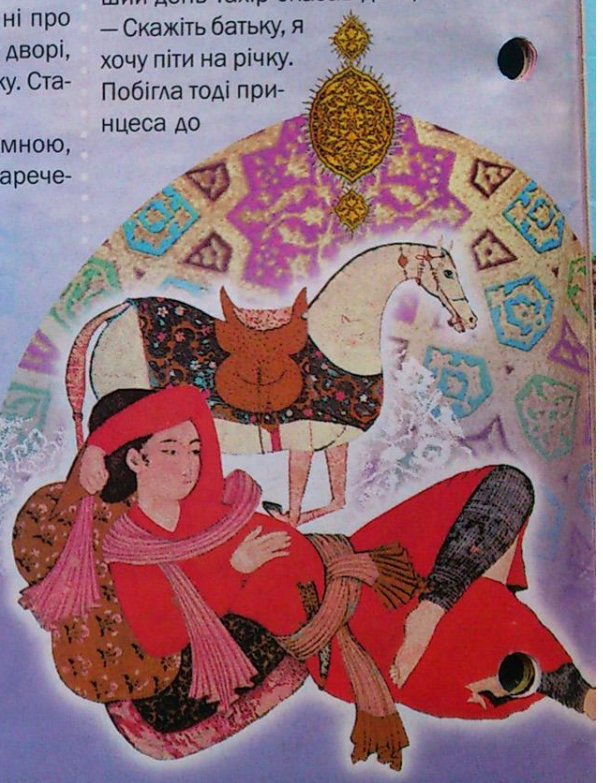

шаха. Почув той добру звістку, зрадів. І влаштував свято. На високому березі для Тахіра постелили м'які килими, принесли рідкісні страви. Прийшов Тахір. Обличчя його було сумним, губи не всміхалися. Сидів він, мовчав і сумно дивився на ріку. Нехай він тут сидить, а тепер послухай про Зухру. Батько одружив її з Карабатиром, сином одного шаха, і життя її сповнилось чорного смутку. Та якось наснився Зухрі сон, наче гуляє вона з Тахіром по прекрасному саду. Гірко заридала вона — і прокинулась.

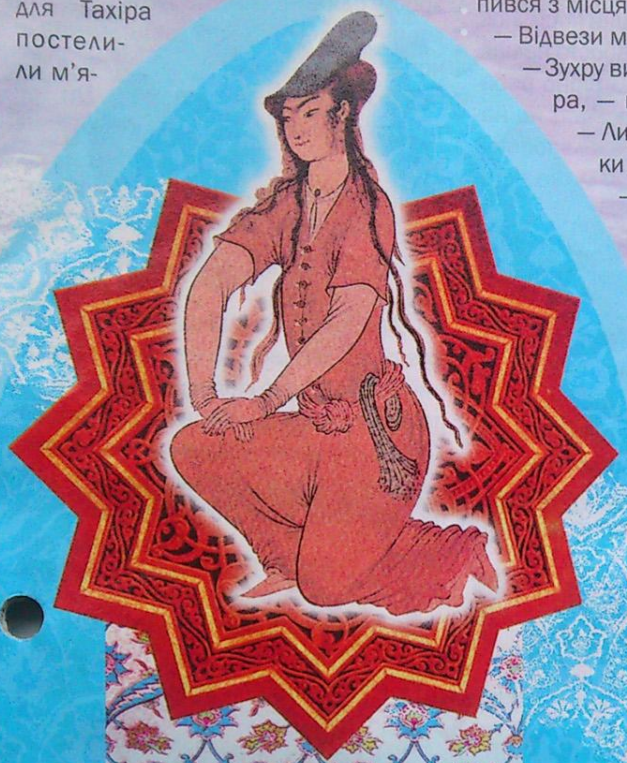

Узяла Зухра блюдо золота і пішла в караван-сарай. Віддала все золото караван-баші і стала благати:

— Ви по всьому світі їздите, все бачите. Знайдіть Тахіра, привезіть від нього звісточку!

— Добре! — погодився караван-баші. Сів на свого верблюда і рушив у дорогу.

І от під'їхав одного дня караван-баші до річки. Бачить, сидить на березі прекрасний юнак, а навколо веселиться народ.

«Дай я заспіваю! Може, Тахір тут», — подумав караван-баші. І заспівав. Ледь проспівав він ім'я Зухри, як Тахір підхопився з місця і кинувся до нього:

— Відвези мене до Зухри!

— Зухру видали заміж за Карабатира, — відповів караван-баші.

— Лишайтеся тут! Я хотів тільки дізнатися, живі ви чи ні.

— Мене одружили на дочці шаха! — мовив Тахір.

— Сорок днів пройшло після весілля, але я не сказав дружині ні слова і жодного разу не подивився на неї. Відвези мене до Зухри.

І караван-баші погодився. Їхали вони довго, поки дісталися до рідного міста. Біля караван-сараю Тахір попрощався з супутником, подякував йому і пішов у палац.

Пробрався Тахір у палацовий сад, відшукав Зухру. Вона міцно спала на килимі. Тахір неголосно заспівав.

Почула Зухра улюблений голос, піднялася з килима, кинулася Тахіру на шию, плачучи і сміючись. І так пішли вони вглиб саду. І не бачили бідні, що сестра Карабатира їх уже помітила. Побігла вона до брата, а той у люті побіг до шаха. Шах послав у сад стражників. Схопили Тахіра і кинули його в яму.

А на інший день шах із візирами вирішили розрубити Тахіра надвоє і повісити на міській брамі.

Настав ранок. Стражники вивели на площу Тахіра. Кат нагострив свою шаблю. Народ проклинав шаха, та вдіяти нічого не міг. І Зухра, як не благала, не змогла пом'якшити кам'яного серця свого батька.

Кат змахнув шаблею і розсік Тахіра надвоє. Розрубане тіло повісили на міській брамі. Підняла голову Зухра і, утримуючи стогін, промовила:

Ідуть верблюди чередою,
Майдан заповнений юрбою,
А батько виставив на продаж
Тахіра м'ясо під стіною!

І шах нічого не зміг їй відказати.

Після смерті Тахіра наділа Зухра чорні шати, закрилась чорним покривалом і оплакувала його сорок днів і ночей.

На сорок перший день Зухра зі служницями зібралася на могилу Тахіра. Взяла жменю перлин, кинджал і пішла. Ледь вийшовши з палацу, Зухра почала кидати перлини на дорогу. Служниці стали їх підбирати і відстали. От вони вже зникли. Ось уже могила Тахіра...

Підбігла Зухра до могили і вдарила себе ножем у серце. Служниці прибігли, бачать — вона мертва. Поховали Зухру поруч із Тахіром.

Дізнався про це Карабатир і закричав:

— Ні, мабуть, і після смерті Зухра кохатиме Тахіра! Не залишу я їх! — і вбив себе.

Поховали його між Тахіром та Зухрою. Виросла над могилою Тахіра червона троянда, а над могилою Зухри — біла, а між ними чорна колючка. Троянди витягнулися над нею, переплелися між собою і квітнуть вічно, як було вічним кохання Тахіра та Зухри.

Поцілунок для Киці

Хочеш — вір мені, Кицю правдолюбива, не хочеш — не вір, але на віку моєму не траплялося мені жодної представниці прекрасної половини людства, яка б не згадувала свій перший поцілунок. Знаєш, як це виглядає? По секрету тільки тобі: «Ах! Ох! Серце просто вистрибувало з грудей, голова йшла обертом, земля просто горіла під ногами...» Скільки емоцій!

А що ж робити тим, хто ще не пережив свого першого справжнього поцілунку? Мріяти! І не треба дивуватися, таких дівчат ще багато, і це нормально у твоєму віці. Життя ж тільки починається. А кажу «справжнього», бо цілування на горщиках у дитсадку до уваги можна не брати. Це так собі — прелюдія.

Доведення від протилежного

Якщо чесно, то якогось особливого рецепта, як одержати від хлопця отой самий, такий бажаний перший поцілунок, я не знаю. Мабуть, його просто немає. Зате я точно знаю, що потрібно робити, щоб цей приємний момент не настав ніколи. Хочеш, поділюся з тобою? Хто знає, Кицю моя люба, може і стане мій досвід тобі у пригоді.

Отож, якщо ти не бажаєш відчути поцілунку на своїх губах під час зустрічі з хлопцем, «старайся»:

1 Увесь час говорити. Хтось пожартував: поцілунок вигадав чоловік, бо це був єдиний спосіб закрити рота жінці. У кожному жарті є доля істини, але часом треба тиснути на гальма самій...

2 Увесь час мовчати. В цьому випадку існує реальна загроза приспати свого супутника.

3 Постійно жувати, жувати, жувати. Що? Жуйки, звісно! Як кажуть в Англії, no comment.

4 Не митися і не чистити зуби або ж робити це вкрай рідко — раз на тиждень, на місяць...

5 Вовком дивитися на будь-які засоби гігієни — гелі для душу, дезодоранти, зубні пасти та інший мотлох, вигаданий, аби ускладнювати життя.

6 Економити на милі та пральному порошку і не соромитись своїх сіреньких зношених блузок та комірців, які, можливо, і знали ті часи, коли вони були білі та гарні.

7 Якщо вже макіяжитись, то робити це так, щоб було видно: на віях — туш, навколо очей — тіні, на губах — помада. Помади бажано стільки, щоб і глянути страшно було, а не те щоб...

8 Або сказати своє рішуче «Ні!» будь-якій косметиці. Навіщо позбавляти його задоволення роздивлятись прищики, вугрики та пігментні плями неправильної форми на твоєму обличчі? Всі нормальні люди повинні розуміти, що в підлітковому віці — це нормально, а він що — розумово відсталий?

9 Обідаючи (вечеряючи) перед побаченням, можна щедро приправити всі страви часником і цибулею. Дихнеш разочок — і всі компліменти осипаються з його язика, мов хвоя з сухої новорічної ялинки.

10 Захопитися мистецтвом пірсінгу (яке полягає у проколюванні різних частин власного тіла: носа, брів, губ, пупчика, язика і т. д.).

11 На зустріч із хлопцем невисокого зросту одягати якомога вищі платформи чи шпильки. Нехай дивиться, наче чогось просить.

12 Познайомитися з тютюном. Цілуватися з цигаркою в зубах — «по зубах» не кожному.

13 Та можна й просто одягнути протигаз! 100% успіху гарантовано!

Майже за Дарвіном

Усі ці поради діють у більшості випадків, але якщо хлопець до нестями закоханий в тебе, Кицю моя прекрасна, то від поцілунку, мабуть, ніяк не відмажешся. Хоча ні, відмазатися, звичайно, можна — добряче вмазавши, але це, моя ніжна, не метод, це ж бо так грубо...

Яких тільки епітетів не вигадали люди для поцілунків: делікатний, глибокий, сухий, мокрий, холодний, гарячий, чутливий... І всі вони разом узяті — солодкі. А ще за манерою цілуватися можна точно визначити характер людини. Наприклад, якщо хлопець «блукає» губами, обціловуючи тебе, одночасно уникаючи твоїх губ, і старається не дивитися у вічі, знай — він «прихований експериментатор». Якщо він ніжно торкається губами чола, повік, щік, немов здму-

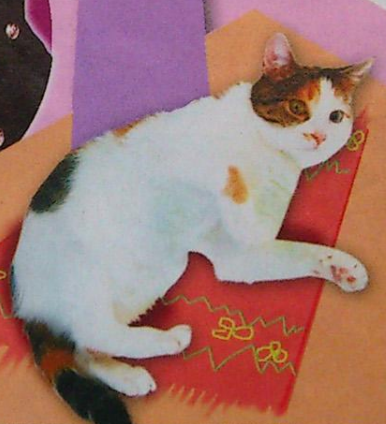

оцими душевними часточками. Тому й цілуватися з багатьма було не прийнято. Це відбувалося лише поміж близькими, справді закоханими людьми. Поцілунок сприймався як знак довіри.

тьох людей, і не лише дівчат, хвилює це запитання. Дехто наївно думає, що цілуватися було б значно краще, коли б цей елемент на обличчі був відсутній взагалі. Але це зовсім не так. Чим же ми тоді будемо «вдихати» один одного? Та й дихати під час процесу цілування також потрібно, не всі ж, як йоги, можуть затримувати повітря в легенях на кілька хвилин. А поцілунки, як відомо, бувають

хує пилюку з цінного музейного експонату, сміливо відносимо його до розряду «надійних охоронців». Такий не підведе, з ним завжди почуваєшся в безпеці. Якщо він запальний і нетерплячий, відразу впивається в губи, мов колорадський жук у помідор, це — «еротичний вампір». Від такого краще подалі, бо мало чого... А от хлопець, який дивиться просто у вічі перед тим як здійснити поцілунок, бере твою голову ніжно в руки і нерідко знаходить такі слова, що... Це ідеальний претендент на роль коханого та надійного друга. Є ще один тип — «плюшевий ведмедик». Він постійно тулиться до тебе, намагається торкнутися до твого обличчя і волосся, мов там йому медом помащено. Видає при цьому переважно вдоволені звуки, щось на зразок котячого муркання чи голубиного воркотання. Такий хлопець любить, щоб його гладили і цілували. Отже, якщо тобі подобається бути повновладною володаркою в амурних справах, спиняй свій вибір на ньому.

Губи, зуби та носи...

По-різному люди називали поцілунок: «нектар подиху», «райська насолода», «солодкий дотик любові» та ін. Кожна назва має своє походження. От, наприклад, колись поцілунок називали «весіллям душ». Люди вважали, що кожен подих випромінює невидиму частинку людської душі. Під час поцілунку відбувається єднання душ і взаємний обмін

Підпускаючи людину на дуже близьку відстань до себе і даючи їй можливість торкнутися губ, означало, що ти її не боїшся, а отже, довіряєш їй.

Важко уявити, що поцілунок, яким знаємо його ми, довший час був невідомий багатьом народам, наприклад: полінезійцям, ескімосам, японцям, китайцям, мешканцям Мадагаскару та представникам багатьох племен Африки. Тоді виникає запитання: «А яким чином, звичайно, не враховуючи слів, людям вдавалося виявляти свої почуття?» Все дуже просто. Скажімо, китайці, замість нормально (з нашого погляду) цілуватися, терлися носами, а бірманці до цього часу лише дотуляються один до одного губами, немов би вдихаючи запах. Поцілунок по-японськи виглядає дуже скромно, вони цілуються, не розтискаючи губ, і роздивляються на всі боки, немов чогось соромляться. Інший світ, інша психологія — японці!

Губи у цій приємній справі відіграють головну роль. Це не дивно, адже вони є надзвичайно чутливим органом людини: на одному квадратному сантиметрі розміщено 200 нервових закінчень. Тисячі нервових рецепторів під час поцілунку «пробують» кохання на смак. Мабуть, тому любов називають «солодкою», а от розлуку — «гіркою».

Ну, з губами все зрозуміло, а от що робити під час поцілунків з... носом? Багатьох значно довшими. Тут важливо правильно зайняти позицію для носа, щоб не було зайвих неприємностей, скажімо, тертя чи якоїсь травми. Відносно травм, то їх, як правило, найчастіше спричиняють наші зуби. Ну от, я, мабуть, уже налякав тебе, бідна моя Кицюню. Насправді я зовсім не хотів цього робити, та й боятися поцілунків нічого. Навпаки, вони дуже корисні для організму. Але я про це зараз не буду говорити, краще прочитай нашу рубрику «Будьте здорові!». А на закінчення своєї розповіді наведу кілька цікавих фактів, пов'язаних із поцілунками.

- Усіх людей, що цілуються на вулицях в Куала-Лампурі до сьогоднішнього дня вважають великими порушниками. Якщо таких «порушників» спіймає поліція, їм доведеться заплатити штраф 830 доларів.
- Один пан з Кувейту поцілував на міському пляжі свою дружину і... загримів за грати на 3,5 роки.
- Найдовший поцілунок під водою, що тривав 2 хвилини 18 секунд, транслювався у програмі японського телебачення в 1980 році.
- А один англієць обрав собі для поцілунків, які тривали 8 годин, 4601 жінку, 2 собаки і одного гризуна! Ось такі бувають дива на світі!

Кращі ліки від недуг

Що б не казали батьки, а надто бабусі, цілуватися — справа корисна. Особливо тоді, коли в тебе кохання. Перше. Юнацьке. Справжнє...

Люди знаючі кажуть, що поцілунки — найприємніший і найбезпечніший спосіб виявляти свої почуття. І коли дотримуватись елементарних правил чи, скажімо, етичних і моральних норм, то крім задоволення принесуть вони ще й багато користі для здоров'я.

Взагалі, над питаннями «Варто чи не варто?», «Корисно чи шкідливо?» працює дуже багато людей, у тому числі й люди науки. Медики Лос-Анджелеса десять років шукали відповідь на питання «Чи корисні поцілунки для нашого здоров'я?», і... Недавно Всесвітня організація охорони здоров'я опублікувала цікаві результати.

Виявляється, що поцілунок стимулює роботу більш як тридцяти лицевих м'язів. Звідси пряма дорога до чудової зовнішності — треновані м'язи розгладжують зморшки, підтримують шкіру і покращують кровообіг, поліпшуючи колір шкіри. Так, я згідна, про зморшки говорити ранувато, та профілактика — річ корисна.

Поцілунок — це «масаж» кровоносних судин, який сповільнює атеросклерозні процеси. Отже, до любителів цілуватися старість приходить значно пізніше.

Цьомки-бомки — від депресій

Багато медиків запевняють, що тривалі поцілунки продовжують життя людини, зміцнюють її здоров'я. А ще вони є дуже сильний антидепресант. Переконана, що будь-який вияв уваги, лагідне та ніжне ставлення до людини під час «чорних смуг» справляють позитивний енергетичний вплив і здатні підтримати нас та допомогти знайти правильне вирішення проблем. Що вже й казати!..

Благодатний вплив поцілунків на організм виявили вчені однієї австрійської клініки. Професор Йоганес Губер стверджує, що часті цілування нормалізують серцево-судинну діяльність, знижують артеріальний тиск і рівень холестерину у крові.

Австрійського колегу підтримав німецький психолог Гаральд Ойлер з міста Касселя. Він зазначив, що поцілунок сприяє виділенню в організмі людини дуже цінного гормону — ендорфіну. Тому поцілунки позитивно впливають на нашу нервову систему, заспокоюють її, відвертаючи саму можливість стресів.

Мабуть, саме через це любителі поцілунків завжди сприймають життя більш оптимістично і впевнені у своїх силах. До речі, коли нападе гикавка, найкращий спосіб її позбутися — поцілунок. Не віриш? Перевір! Поцілунки прискорюють роботу серця. За статистикою, серцебиття під час тривалого поцілунку у чоловічої статі зростає до 110-120 ударів на хвилину, а жіночої — до 180. Для життєвого тонусу організму це явний плюс.

Затримка дихання під час поцілунків також позитивно впливає на організм. Згадай різну техніку оздоровчого дихання — йогівські дихальні вправи чи дихання за Бутейком. Послідовники такого зцілення стверджують, що за допомогою спеціального дихання можна позбутися багатьох «невиліковних» недуг. Після поцілунку наші легені починають працювати у посиленому режимі: 50-60 вдихань на хвилину, замість звичних 20-ти. Ця «вентиляція» — найкраща профілактика легеневих захворювань.

Стоматологи рекомендують...

Ні, я не про «Орбіт», я про поцілунки. Фахівці Академії стоматологів у Чикаго вважають цілунки найприємнішим профілактичним засобом проти карієсу, пародонтозу та інших захворювань зубів і ясен. Річ у тому, що поцілунок стимулює виділення слини, яка значно краще за будь-які жуйки нейтралізує кислотний наліт на зубах. І ще — жодна зубна щітка не зробить такого масажу ясен, який відбувається під час поцілунків. Не варто забувати про гігієну ротової порожнини. Кому ж буде приємно цілуватися з хлопцем чи дівчиною, які чистять зуби раз на три дні? Та й про білозубість посмішки не забувай, хай вона випромінює здоров'я, а очі світяться при кожній зустрічі. Ось коли поцілунки справді будуть приємними та корисними. Тож крути чи не крути, а від цьомків не втекти!

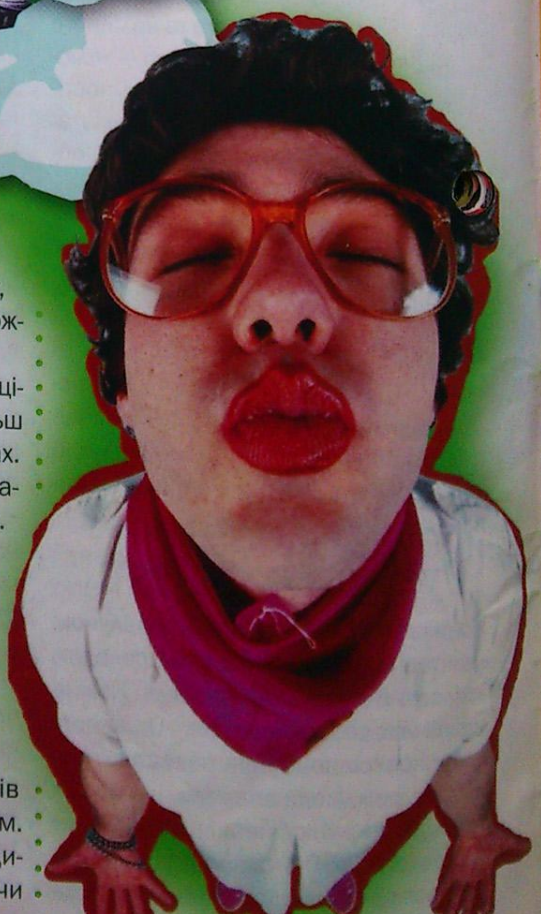

Мода Давньої Греції

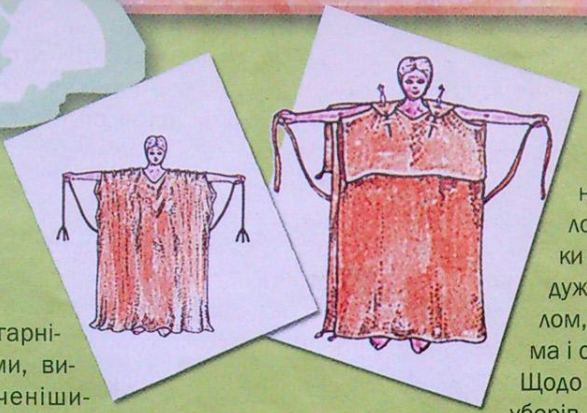

Про моду, як і про погоду, говорити можна завжди: будь-якої пори року, напередодні всіх свят, з людьми будь-якого віку. Кожен якось її розуміє та сприймає. Спеціалісти кажуть, що одяг виник одночасно з бажанням людини заховати своє тіло від сторонніх очей. Але заховати не просто в що-небудь, а в щось гарне, зручне.

У Греції мода починалася з багатоколірного розмаїття візерунків, манірної розкоші та дріб'язкової штучності. А завершилася благородною простотою. Основним елементом давнього грецького костюма стала чотирикутна вовняна хустина, яку принесли у Грецію дорійці. Розміри хустин були однакові як для жінок, так і для чоловіків, називались вони по-різному. Жіноча — «пеплос», нею обгортали тіло. А на плечах, щоб хустина не спадала, пришпилювали її спеціальними защіпками.

За якийсь час у моду входить хітон — довга сорочка, яка водночас була і спідницею. Робили хітони з грубого полотна, яке вправно викладали у складки. Хітон став першим вбранням закритого фасону. Існувало їх два варіанти: короткий носили щодня, а довгий — на свята. Ще був хітон із шлейфом, у ньому щеголяли переважно остров'яни.

Не стояла на місці й жіноча мода. Крім зшитого з полотна хітона та дорійського пеплоса виник цілий ряд нових цікавих фасонів. Тоді ж з'явилася прапрабабця сучасної блузи чи жакета. Гречанки поступово вчилися кроїти і зшивати верхній одяг з рукавами. Моделі жіночих виробів ставали не лише гарнішими, витонченішими, а й наряднішими. Для їх шиття та оздоблення бралось не тільки біле чи сіре полотно, а й барвисті тканини, привезені зі Сходу, мережива та стрічки.

Після греко-персидських воєн у моду ввійшла простота і стриманість. З'явився класичний грецький стиль. Тільки такий одяг, що поєднував у собі хвилясті лінії грубого (важкого) драпування і легкі рухливі складки, став незалежним від модних течій і був доречний у будь-яких ситуаціях. Жіночий хітон мав кілька варіантів: його або зшивали по боках, або зчіплювали на плечах защіпками. Також його збирали на талії (пізніше — під грудьми), обв'язуючись поясом. Але в такому варіанті над поясом випускали досить багато тканини, утворюючи велику складку, яка в перекладі з грецького слова kolpos означає «лоно», «утроба», «пазуха».

Ще носили накидки, які пропускали під лівою рукою і виводили на праве плече, закріплюючи однією защіпкою.

Популярним у ті часи був гіматій — прямокутний відріз тканини завдовжки 1,5 м, завширшки близько 3 м. Одним кутом його перекидали через ліве плече, а решту протягували поперек спини, пропускаючи під правою рукою. Тоді другий кут закидали через ліве плече, а щоб гіматій краще тримався на тілі і не спадав, у чотири його кінці зашивали маленькі свинцеві вантажі. Жінки часто носили гіматій як покривало, накидаючи його на голову. Окрім гіматія, жінки могли ховати голову під дуже коротким покривалом, що звисало над очима і спадало на спину.

Щодо головних уборів, то у грецькому костюмі вони не передбачені зовсім — за традицією жінкам було заборонено з'являтися на вулиці. Великого значення надавали вміло зробленим зачіскам. А от капелюшки, зокрема фесалійський солом'яний, появилися у більш пізній елліністичний період після послаблення суворих законів. Такий капелюшок прикріплювався шпильками до гіматія, яким прикривали голову, або насаджувався на плетену конусоподібну гільзу. Сьогодні щось подібне носять в Індокитаї для захисту від сонця.

Цікавий був підбір кольорів у давньогрецьких костюмах. Кожен колір тканини щось означав. Шафраново-жовтий використовували в урочистих вбраннях, а вогненно-червоний — бойовий колір спартанців. Дуже популярні були у Давній Греції браслети, персні, сережки, намисто, діадеми та пов'язки. Багато цікавого, започаткованого тоді, дійшло до нас. І навіть користується попитом у наших модниць.

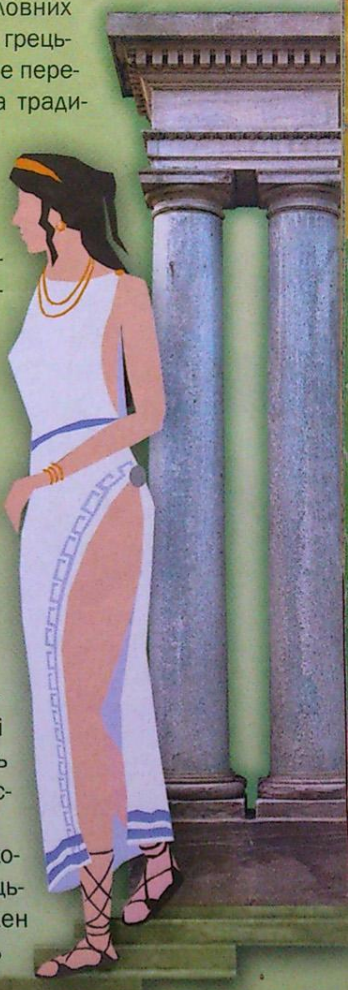

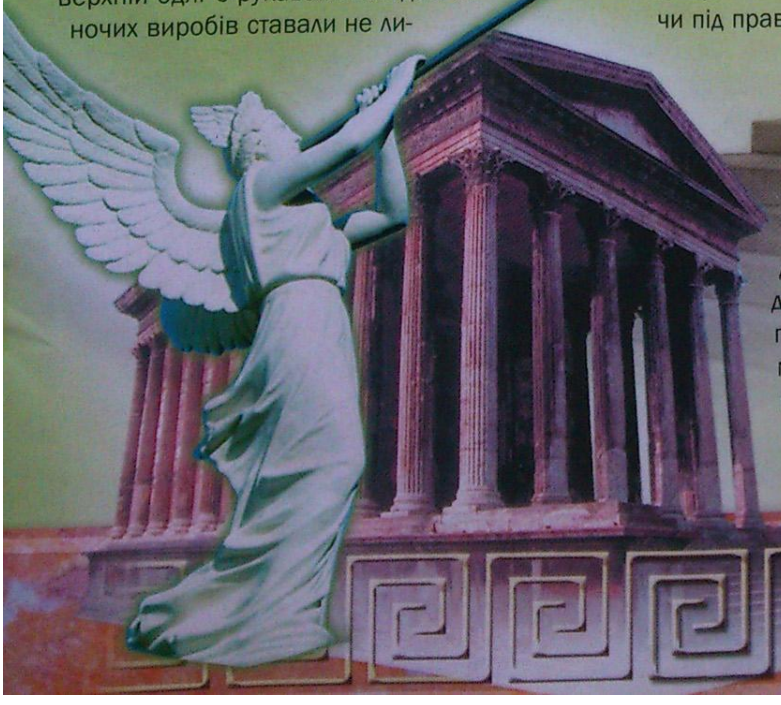

Про що пам'ятають старі люстерка?

В старого дзеркала в очах,
В тумані вічності,
Я хочу видивитись шлях,
Що Вам провіщений.
І бачу щоглу корабля,
У небо впечену,
І сивий поїзд, і поля
В жалобі вечора.
Поля в росі, в росі, в росі,
Над ними ворони.
Благословляю Вас на всі
Чотири сторони.

Марина Цветаєва

О, я, Класний, знаю, які важливі для дівчат дзеркала. Їх хлібом не годуй — дай перед люстром повикаблучуватись: то зачіску підправити, то губи підвести, то туфлі мамині приміряти... А що вже говорити про ворожіння із люстерком, яке, між іншим, заборонено психологами — мало якого коника наша уява викине? Можна заборонити ворожіння перед дзеркалом, та хіба забороніш саме дзеркало? Чому? Та хоча б тому, що їх у світі стільки є!.. Звичайних та незвичайних, простих і не дуже, а бувають і такі, за якими полюють не тільки антиквари, а й детективи всіх мастей. Бо за їхньою не дуже прозорою поверхнею таке часом ховається — мене самого дрижаки проймають!..

Сталось це не так уже й давно — у XX столітті, коли мода на інквізицію та шабаші канула в Лету і назад уже не верталась. Торговці антикваріатом звернулись до представників преси із слізним проханням попередити шанувальників старовини, аби ті ні в якому разі не купували люстра, на рамі якого написано «Луї Арпо, 1743 рік». Причина? За довгу історію свого існування, переходячи від одного власника до іншого, дзеркало це стало причиною загибелі щонайменше 38 чоловік.

Та це було б ще півбіди. Але тут і саме люстро зникло. Пропажа виявилась тоді, коли один професор криміналістики попрохав сфотографувати цю фатальну штучку для показу на лекціях. Дзеркало покоїлось у поліцейському складі речових доказів, відколи в 1910 році спричинило загибель двох чоловік. Аж тут якийсь злодюжка взяв його і поцупив. Мабуть, собі на лихо, не інакше.

Всяке люди говорять про механізми «дзеркальних» убивств. Хтось вважає, що люстро Луї Арпо провокує крововилив у мозок, якось по-хитрому відбиваючи світлові промені. Кажуть, винна в цьому закладена негативна енергетика. Говорять також, що дзеркало те — вирва, яка втягує душі в потойбіччя. Чого тільки не кажуть... А дзеркала так і не знайшли.

Знаменитий містик та лікар середньовіччя Парацельс (1493-1541) запевняв, що дзеркало, як і магніт, може притягувати до себе отруйні випари. А Томазо Кампанелла (1568-1639), автор утопії «Місто сонця», і взагалі назвав причиною всіх «дзеркальних» лих... старих жінок, які аж надто часто зазирають у люстра, лишаючи по той бік амальгами старечий подих... Я в ці дурнички мало вірю. Інша річ, якщо дзеркало це й справді має власну пам'ять, може зберігати та передавати інформацію.

Німий хатній свідок

Люстро в домі — найкращий глядач драм і трагедій, смішного й безглуздого, прекрасного і фатального. От коли б і собі хоч раз переглянути таке «дзеркальне кіно», як у мультику «Таємниця третьої планети». Пригадуєш? Та мій здоровий глузд підказує, що зображення зникає назавжди, а на його місці з'являється інше.

«Дзеркало — це втілена амнезія, промениста і вислизаюча у забуття мить, як вода, котра щезає у піску...» — сказав свого часу критик Вуліс у книзі «Літературні дзеркала».

Нескінченні обличчя та сценки накладалися б на поверхнях дзеркала в безладній послідовності — лишилася б тільки палітра різних кольорів. Це один по-

гляд, матеріалістичний. Та предки ваші були ким завгодно, тільки не матеріалістами, і вірили вони в те, що речі часто нагадують своїх господарів. Вони були переконані, що речі просотуються «особою» власника, тому й на ярмарках купували щось від людини доброї, зичливої, щедрої — аби добре велося. Хочеш — вір, хочеш — перевір, але це не тільки забобон.

Доктор Ганс Берендт з Ізраїлю провів цікавий експеримент з жінкою, котра мала надчутливі здібності. Він попрохав її описати відчуття від двох невідомих предметів, розташованих в однакових коробках. Одна з коробок викликала в жінки відчуття сильного поштовху, схожого на вибух. Інша ж — навіяла картину напівзруйнованого амфітеатру з величезними давніми амфорами. Коли ж коробки відкрили, то у першій виявились уламки віконного скла, назбираного під час сильного вибуху, а в іншій лежали старовинні римські монети, знайдені археологами у Вифлеємі.

У нашій країні також є люди, здатні проникати у пам'ять речей. Буквально за клаптиком одягу чи за єдиним гудзиком допомагають «вирахувати» і зовнішність злочинця, і його місцезнаходження. Мені доводилось спілкуватися з такими людьми, і я переконався у їхніх здібностях на власній гриві.

Згадай собі, друже, дослід на уроці фізики, коли на картон насипали залізну стружку, а знизу провели магнітом: стружка, як за командою, шикується вздовж магнітних ліній. І навіть коли прибрати магніт, рисунок залишається. Виявляється, що з нашою пам'яттю і з нашими почуттями відбувається щось вельми схоже.

Наші емоції та думки віддзеркалюються у Всесвіті та вимальовують там дивні візерунки. Такі ж невидимі для ока «арабески» лишаються і на предметах, якими ми користуємося. Лишаються надовго. От чому дехто з нас любить берегти раритети (цінності) дорогих, але вже покійних людей. Не зауважував раніше?

А що вже казати про дзеркала з амальгамою зі срібла!? Не секрет, що інформація, котру береже старе люстро, може випромінюватись на інших людей.

Пам'ять гарячих дзеркал

Зразок ДНК помістили між лазером та зовнішнім «холодним» дзеркалом. Прямий і відбитий від цього дзеркала лазерний промінь «наїдався» генетичною інформацією та випромінював її у радіодіапазоні — в ефір виходив радіохвильовий спектр ДНК. Отже, сказав би індивід з науковим складом розуму, життя на Землі могло виникнути внаслідок дистанційного радіовипромінювання нашої планети спектрами ДНК з боку інших космічних тіл. Та найцікавіше те, що спектр ДНК випромінювався навіть і після того, коли препарат уже забрали. Причина проста: генетичну інформацію запам'ятовували, а потім випромінювали дзеркала. Виявилось, що «гарячі» лазерні дзеркала «пам'ятають» ДНК-інформацію три години, а «холодні» (кімнатної температури) — три місяці і більше. Вчених це аж ніяк не потішило, адже стара інформація так закарбувалась, що перешкоджала зчитувати нову.

Отож не дивуйся, друже, що дзеркала вбирають у себе, мов губка, наші сильні емоційні зрушення, стреси, переживання, а потім їх активізують. Та все ж використовуємо ми люстра частіше для того, щоб знайти та зняти недоліки. То чи не краще дивитись у дзеркало усміхненим лицем, щоб потім не казали: «Не нарікай на дзеркало, коли...» — та ти вже сам знаєш, що...

Дзеркало свідчить

Перед тим як зважитись на рішучий крок та купити в антикварній крамничці старе, але дуже гарне люстро, зупинись і послухай мене, Класного. Адже ти й зеленої уяви не маєш, хто ним раніше користувався! Зрештою, якщо така річ уже є в тебе вдома, то про це ти швидко довідаєшся з... власних снів. До тебе можуть приходити чужі, незнані досі образи, виникатимуть невластиві бажання, незбагненні страхи. І хтозна, чи їхньою причиною не є гладеньке та простеньке, але стареньке люстерко!?

Одна сімейна пара (мої давні приятелі) якось захопилася антикваріатом. Були вони сповнені життєвих сил, та й у гаманці шелестіло. І закортіло їм старовиною оселю оздобити: меблі, картини, прикраси... А якось телефонують мені, голоси схвильовані, слова купи не тримаються. Так-от, виявилось, що від їхнього попереднього шику й слід пропав — суцільні неприємності. Містика та й годі... Сниться їм пожежа, крики, страхіття... Прокидаються отак серед ночі від власного лементу. Причиною стало старе люстро, яке вони купили у бабусі. Виявилось, що її молодший брат колись загорівся від гасової лампи, а дзеркало все це «бачило». Довелось перевішувати його в іншу кімнату — викидати було якось шкода.

Дзеркальні «спогади» діють на психіку того, хто своїм власним випромінюванням спонукає дзеркало до резонансу та ділиться накопиченою у собі інформацією.

Висновок: частіше протирай дзеркала і ніколи не думай при них про щось погане.

Мисливці за динозаврами

Давним-давно, роках так у вісімдесятих, коли професор Крапка ще в кандидатах наук бігав і практичні заняття із студентами проводив, популярною була пісенька, яку мугикали по телевізору та радіо Боярський-батько & Боярський-син:

Динозаврики,
Може, повтікали до Африки
І куштують баобаби без паприки...

Зізнаюся, зізнаюся щиро — це я її трішечки переробив, бо інакше не міг. Найшло на мене натхнення, а коли воно находить, треба ж із ним щось робити! От і потягнуло мене на лірику. А що пісня саме про динозаврів, а не крокодильчиків чи північних оленів — так це теж не випадково.

От сидить професор Крапка і думає, чи збереглись ще на планеті русалки, гобліни чи йеті, чорні-чорні, наче маври? Чи збереглись ще динозаври? Тьху ти, знову на лірику потягнуло!

Цікаво, а що каже з цього приводу серйозна наука? Так, де тут мої нотатки? Ага, а серйозна наука і каже...

Гримуча зоологічна суміш

Кінець XIX ст. Німеччина. Трохи полякавши освічену Європу круппівськими гарматами та рогатими шоломами, Отто Бісмарк задоволено потер руки і вирішив утерти їй носа ще й на науковому поприщі. І от одної чудової днини на стіл Залізного канцлера кладуть видобуті не знати звідки папери, в яких ішлося про те, що в 1776 році в джунглях Конго побував французький абат Пройяр, який почув від негрів племені лінгала та акуратно занотував до свого путівничка екзотичну легенду про місцевого монстра — таку собі гримучу зоологічну суміш із слона, бегемота, лева і ще казна-кого. Істота ця мала ще й шию, мов у жирафа, хвіст, як у великої змії, плавала у воді, а на суші з'являлася так рідко, що ніхто до пуття її ще й не бачив. Послухав місіонер їх, послухав, і вирішив, що ця баєчка належить до розряду доісторичних легенд. Однак уголос нічого не казав, навіщо ображати аборигенів, ще з'їдять, чого доброго! Та зробив святий отець ласку, привіз із мандрів назву цього монстра — мокеле-мбембе («те, що загачує річку»). Річка, яку воно нібито загачувало, з'єднувала велике болото з озером Теле і називалася Санга.

Довго німецька наукова громадськість рядилася, судилася, і нарешті аж у 1913 році експедиція, очолювана драгунським капітаном Штейном фон Лаусніцем, десантувалася в Африці. Були тут і картографи, і сапери, і три берлінських зоологи, один з яких рішуче настроївся зробити з динозавра опудало. Та не судилося йому. Бронтозавра гіпотетичного вони в болотах не знайшли, а лихоманку додому привезли. І ще записали дивну легенду про грізну істоту, котра іноді загачує річку.

Трохи оговтавшись від невдачі, стали вони думати-гадати і потилиці потирати, постановивши, що у Конго живе собі величезна рептилія, скоріш за все, карликовий бронтозавр. Не побоявся підписатися під цими словами і Штейн фон Лаусніц.

А потім у район Санги й озера Теле неодноразово проникали колоніальні чиновники, жадібні мисливці за слоновою кісткою та просто авантюристи, котрим аж свербіло впіймати бронтозавра, аби доставити його у лондонський зоопарк. Та нічого і в них не вийшло.

Авантюри й авантюристи

У 1959 році один учений на ім'я Бернар Ейвельманс видав книгу «Слідами неопізнаних тварин». У цьому солідному виданні він чи не вперше застосував термін «криптозоологія» — наука, котра вивчає тварин, прихованих від учених очей: описав, як ідуть пошуки, яких успіхів при цьому досягнуто. Кредо криптозоологів, як вважає автор, — іти слідами легенд та міфів і при цьому довіряти конкретним дослідженням. Коротше кажучи, Ейвельманс у такий спосіб закликав учених засукати якнайвище рукави і взяти пошуки у свої руки, а не довіряти пересічним любителям пригод та фантастики і просто далекому від наукового складу мислення люду. Він і сам не на жарт став побоюватись, що якийсь випадковий браконьєр, знайшовши мокеле-мбембе, може його отак безсовісно підстрелити заради наживи та сумнівної слави, так і не подумавши про фатальні наслідки.

Що стосується самого бронтозавра, описаного як 10-метрову болотяну істоту, то він, подейкують, доволі жвавий, але до людей мирний. Принаймні жодного випадку нападу мокеле-мбембе на людину досі не зафіксовано. Переконливий аргумент на користь його миролюбності, що не кажи, а кращого годі й бажати! А автор одної книги якось і взагалі засумнівався в тому, що це динозавр. Йому, бачте, ввижалася велика змія з роговими пластинками (лускою тобто) не де-небудь, а просто на спині. Інші родичали мокеле-мбембе з плезіозавром — мешканцем озера Лох-Несс. Щоправда, прямо не казали, ким

саме хто кому з них доводиться і по якій лінії. Шкода. А то мали б уже розгалужене генеалогічне дерево з купою недостаючих ланок. Але чи так усе те, чи інакше, проте стала криптозоологія дуже популярною наукою.

Повірив — і сам перевірив

Американець Рой МакКол, наслухавшись цих байок, озброївся приладдям і чкурнув до самого Конго шукати чудовисько. Та довгий час його відволікало інше «довгошиє».

Перші легенди про Нессі записано шотландськими монахами ще у VI ст. Йшлося про дракона, посланого як кару за поганські гріхи. В освіченому XX столітті в це, звичайно, не повірили, зате з'явились фотки голови на довгій шиї, котра висунулася з води. На жаль, визнали ці знімки відвертою фальсифікацією. Якісною, професійною, але фальсифікацією.

За останні 20 років криптозоологи вивчали глибини холодного озера за допомогою міні-субмарин, водолазних дзвіночків, ультразвукових локаторів. Застосовували навіть гідролітаки з поліспектральною фотоапаратурою, яку використовували в космосі. Та Нессі мов у воду канула. Тоді вирішили тотально прозондувати глибини озерні. Витратили півтора мільйона доларів — за три дні! Гроші випросили в телевізійних та туристичних фірм, адже за рік на березі Лох-Несс буває понад 12 мільйонів туристів. Нессі давно стала прибутковим бізнесом. Міф про її існування вигідний шоу-бізам, а знімки, хоч і фальсифіковані, розпродують «на ура».

І от чути майже військову команду: «Мотор!» У присутності 300 кореспондентів з усього світу та понад 100 тисяч цікавих від берега відчалює флотилія із 24 катерів, котрі вишикувались у щільну шеренгу. Вся інформація — на спеціальних приладах. Можна визначити навіть розміри та форму сканованого. Прочесали все озеро вздовж та впоперек — усі 37 км. Додатково здійснили підводну телезйомку. Особливо старались там, де глибина 220 м. Але... надії розлетілись як бульбашки на воді. То що ж — даремно воду ворохобили!? Авжеж ні!!! Навчились водні простори досліджувати, методику відповідну виробили. Знадобиться в інших експедиціях. Адже таких недосліджених легенд ще в Канаді, Таїланді, Китаї хоч греблю гати. До речі, якось спорядились шукати ще одне чудовисько на шведському озері Сторссон, але місцеві жителі переконали завзятих криптозоологів, що чудовиська ці — просто крупні тюлені.

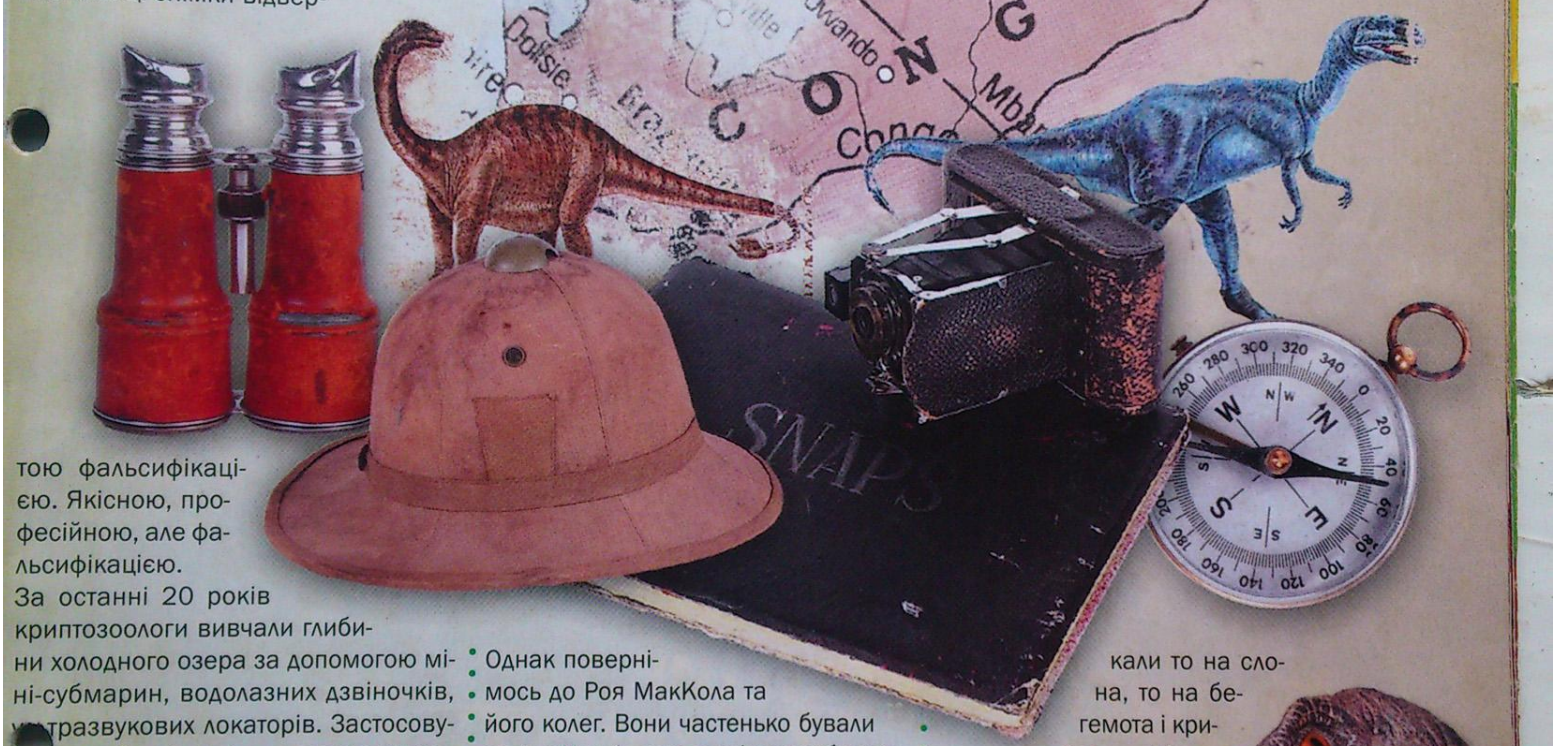

Однак повернімось до Роя МакКола та його колег. Вони частенько бували на Лох-Нессі, тому досвід мали багатющий. Спроби виявити мокеле-мбембе Рой робив у 1980 та 1983 роках. Продирались вони тоді болотами і кущами, де саме повітря отруйне і хмари комах заліплюють очі, а що вже змій з павуками!.. І от навесні 1986 року МакКол знову подався в болота.

«Мокеле-мбембе!» — пошепки, майже театрально промовив зачарований МакКол. Об'єктиви камер скерували на пінистий слід, що перетинав вузьку затоку. Вода вирувала від швидкого руху довгої істоти. Люди у човні позривалися з місця. От він — вистражданий момент! Поверхню затоки орали гребінчасті пластинки чудовиська!

А потім пінистий слід щез. Мокеле-мбембе щез у глибині річкових вод! Експедиція не лишала насидженого місця і намагалася вимамити бодай найменший слід звіра.

Плівки досліджень проявили тут же. І відкрилась їм страшна таємниця неймовірної події, котра тривала майже дві хвилини. Аналіз збільшених знімків довів та показав, що озером пливла... крокодилиця-самка, а за нею слідом — крокодили-залицяльники... звичний для джунглів ритуал женихання в дикій африканській природі.

Вийшла у світ книга Роя МакКола «Я шукаю мокеле-мбембе». Ні, він зовсім не розчарований своїми пошуками. Навпаки, він розповідає з неймовірним захопленням, перемішуючи факти та сумніви. Описано там і зустріч із місцевими аборигенами. Показував він їм, значить, картинки, а вони тільки пальцями тикали то на слона, то на бегемота і кричали: «Мокеле-мбембе!» Та хіба можна було б так легко збити з пантелику заповзятого чоловіка, яким був містер МакКол? От і я кажу — до зустрічі, мокеле-мбембе!

Довгі вуха, куций хвіст

Підніміть руку ті, в кого вдома немає плюшевого, пластмасового чи бодай фарфорового зайця. Б'юсь об заклад, що коли такі і є, то дуже мало. А може, і зовсім немає. В мене самої їх дванадцять чи сімнадцять — я вже й з ліку збилася. І жовті, і білі, і сірі. Навіть оранжевий є, мабуть, моркви об'ївся, бідолашний. Та то все дрібнички поряд з тим, скільки їх у природі — півсотні видів! І заєць-біляк, і русак, і дикий кріль, і толай, і манчужний заєць. Не знаю, чим вони завинили перед людиною, та чотири види вуханів уже встигли потрапити до Червоної книги Міжнародної спілки охорони природи та природних ресурсів.

А ще — зайці популярні герої казок, загадок, пісень та віршів. Ось, наприклад:

В лузі при дорозі сидить зайчик,
Він ніжками чеберяє,
Якби такі ніжки мала,
Я би ними чеберяла,
Як той зайчик, як той зайчик.

Чеберяє заєць, чеберяє, а того не знає, що віднесли його люди до класу зайцеподібних та роду ссавців. Раніше зоологи вважали цих тварин гризунами, аж поки не розгледіли, що на верхніх щелепах у гризунів не одна, а дві пари гострих різців. У зайців же таких різців тільки пара, тож ніякі вони не гризуни.

«А нам все одно!»

У народі зайців називають боягузами і обзивають косоокими. Про відвагу заячу ми ще поговоримо, а щодо косоокості... Брехня це все, мисливцями вигадана. Зір у зайця — просто чудовий! Він бачить не тільки спереду та збоку, а навіть позаду себе. Випукла форма очей та їхнє бокове розміщення забезпечують тварині широке поле зору. Втікаючи від лисиці чи собаки, заєць ніби косить очима в бік переслідувача. Та насправді виявляється, що він прекрасно бачить усе довкілля.

Спостерігаючи на полюванні за поведінкою зайця, помітили мисливці ще одну цікавеньку особливість: коли куцохвостий ховається від погоні собак, то бігає по колу. Він мов навмисне вертається на старий слід, щоб збити ворога з пантелику. Тому слід зайця-втікача — це коло. Втім, якщо нанести «заяче» коло на папір, воно виявиться не таким уже й круглим. Або ж і зовсім не круглим. Ти побачиш там силу-силенну петель та викрутасів, несподівані зміни курсу, часом у протилежні сторони. Така у зайця тактика, коли всі ці петлі накручуються на площі 1-3 квадратних кілометри. Причина цього дуже проста: кожен вухань має свою «власну» територію, порушувати яку йому зась — там інших зайців і без нього вистачає. Ось і доводиться бідному куцохвосту знову і знову вертатись «на круги своя».

Є ще одна думка з приводу заячих петель. Деяким тваринам, кажуть зоологи, притаманна не зовсім зрозуміла асиметрія в розміщенні внутрішніх органів. Це все одно, що кинути тобі на праве плече 20-кілограмовий лантух і скомандувати: «Чимдуж біжи по прямій». Багато ти набіжиш? А буває й так, що права і ліва нога не однакова, і звідси — постійне петляння. До таких «крутіїв» зайці й належать.

А боягуз... Та заєць навіть з вовком потягається! На відміну від сіроманців, зайці ніяк не реагують на червоні прапорці і спокійно виходять за межі території облави.

Всупереч усім незгодам

За нинішньою статистикою, на одного зайця припадає аж 10 мисливців. Та на заваді повному знищенню цих «популярних» тварин стоїть їхня плодючість. Розмножуються зайці дуже активно. З приходом весняного тепла самці починають наполегливо шукати собі пару. Буває, що кілька самців залицяються до одної зайчихи до тих пір, поки самка сама не надасть комусь переваги. А трапляється й так, що самці, привертаючи увагу до власної персони, тарабанять лапками по пеньках та повалених стовбурах дерев. Почули тебе — добре, не почули — пеньків у лісі багато, можна й на інший піти. Такі от своєрідні заячі серенади.

Щасливий обранець, розпушивши свій куций хвостик, починає грати із зайчихою в лови. Закохані звірятка скачуть одне за одним, бігають наввипередки і часом навіть не встигнуть помітити, як до них тихо підкралася лисиця. Тут уже не до весільних забав.

Зазвичай у заячих родинах буває 3-4 виводки на рік, у кожному з них може бути до восьми довговухих малюків. Самка зайця-русака виношує своє потомство 50 днів. І що найцікавіше, ці тварини навіть додумалися «обганяти» час: неймовірно, але зайчиха може знову завагітніти, ще не народивши першого виводка. Відтак час між народжуваністю потомства скорочується до 25-30 днів.

Маленькі зайчики з'являються на світ зрячими і порослими шерстю. Відразу після народження мама-зайчиха годує їх молоком. Варто сказати, що заяче молоко надзвичайно ситне і поживне (процент жирності більший від коров'ячого в 6 разів!). Малюки добряче наїдаються, бо наступне годування у них буде аж через 3-4 дні. На цей час мама-зайчиха залишає діток і займається своїми справами. Самки надзвичайно турботливі мами. Навіть побачивши чужого самотнього малюка, зайчиха ніколи не залишить його без уваги, обов'язково нагодує своїм молоком.

Через місяць після появи на світ малюки вже смакують молоду травичку. Ростуть вони дуже швидко, за один сезон (а це 6-8 місяців) стають зовсім дорослими. Тривалість життя в зайця складає 8-13 років, але... Рідко який вухастик доживає до «пенсійного» віку. Мама нічого особливого не може зробити для захисту своїх зайченят від ворогів, тому що сама безпомічна перед ними. Єдине, на що вона здатна — навчати своїх діток усіх методів самооборони.

Заячі будні

Найкращим засобом порятунку зайця є його спритні лапки. Скажімо, деякі тварини під час небезпеки можуть розвинути швидкість до 80 км/год. Такого втікача майже ніхто не наздожене.

Ще один ефективний спосіб самозахисту, яким користуються зайці, — завмирання. Вони можуть причаїтися і сидіти нерухомо під час небезпеки. Відшукати зайця в такій позі просто неможливо. А все через те, що потових залоз, які виділяють запах, на тілі у тварини немає, вони розташовані на підошвах задніх лапок. Якщо зайчатко, що причаїлося в корчах, підбере лапки під себе, жоден ворог його не занюхає.

Мабуть, серед усіх мешканців лісів, полів чи степів зайцям живеться найважче. Навіть поспати нормально бідолахи не можуть. Заєць спить 20 разів на день зовсім потрошки. Подрімає недовго, встане, огляне все довкола, прислухається і знову заплющить очі. А почує небезпеку — біжить далі, в безпечніше місце. Ось таке воно заяче життя.

Найвідомішим представником великої заячої родини є біляк. На відміну від свого родича русака, який проживає в полі та на місцях лісових вирубок, живе він у лісі.

Зайці взагалі належать до дрібних тварин. Тіло найбільшої тварини завдовжки 70 см, а вага не перевищує 7 кг. Основна окраса і гордість зайця (звичайно, після ніг) — його вуха. Вони довгі та рухливі, біля основи голови зрощені в трубочку. Вуха у зайців служать локаторами, які фіксують кожен найменший порух вітру. Хоча були випадки, коли саме довгі вуха видавали зайця з його схованки.

У біляка вухо не таке довге, як у русака, воно трішки загнуте вперед. І навіть у зимову пору, коли біляк одягнений у свою білу тепленьку шубку, кінчики його вух залишаються чорними.

У харчуванні зайці не вибагливі. Вони об'їдають кору дерев, хрумають молоді гілочки, смакують листям і травою. Якщо ти з гидливих, далі краще не читай. Річ у тому, що є у цих тварин одна цікава природна властивість організму — копрофагія. Це поїдання власних екскрементів (відходів), для того щоб добути з них залишки неперетравленої їжі. Важко пояснити, чому зайці таке виробляють, та факт залишається фактом.

Зайцю роги почепили — собі славу заробили

Хоча це не єдине, чим можуть вразити людей зайці. От, наприклад, мешканці американського Дугласа називають своє місто столицею рогатих зайців. На центральній вулиці міста стоїть пам'ятник такому звірові, який має ім'я джекалоп. Щороку святкують у Дугласі «День джекалопа», а також без проблем купують офіційну ліцензію на відстріл одного екземпляра джекалопа на місяць. Та чи насправді живе у цих краях рогатий заєць, ніхто не знає. А розповіді очевидців, які начебто зустрічалися із цим загадковим екземпляром, швидше нагадують розповіді знаменитого барона Мюнхгаузена. Ну що ж, мабуть, експедиції зоологів не доведеться сидіти, склавши руки. А з новими успіхами та відкриттями вчених ми неодмінно познайомимося. Під час наступних зустрічей.

Наше тобі «до побачення!».

Від ГНОМОНА до АТОМНИХ КУРАНТІВ

Революції бувають різні — шкідливі та корисні. Моя розповідь буде про корисну. Цікаво, що саме це слово в перекладі з латині означає «оберт», і технічний переворот, про який тут ідеться, теж стався завдяки появі коліщат. Годинникових. Які що роблять? Правильно, обертаються! З'явились коліщата — з'явились годинникові механізми. З'явилися механічні годинники — почалася нова ера хронометрії. За іронією долі, саме великі відкриття та винаходи не мають авторів. Не виняток і годинник. Найстарішим, але документально непідтвердженим повідомленням про механічний годинник вважають похідні згадки, датовані X століттям. Винахід цей приписують римському папі Сильвестру II (950-1003), котрий, коли був простим монахом Гербертом з Оріллака, добряче поїздив по світу і досхочу надивився на різні арабські механічні штучки. Інший бік правди полягає в неправдоподібності пріоритету Герберта у виготовленні механічного годинника. Мовляв, жодне з пізніших рукописних джерел не згадує, що ідеї славного Герберта після його смерті розвивав хтось із вдячних учнів.

На пізніші повідомлення про механічний годинник натрапляємо в «Божественній комедії» Данте (1265-1321). Сьогодні колискою механічного годинника вважають Західну Європу, з якої наприкінці XIII століття стало поширюватись виробництво залізних ратушних годинників. Першим об'єктом годинникової експансії став англійський Вестмінстер — у 1288 році. Наступна згадка, датована 1292 роком, розповідає про годинник у храмі в Кентербері. Далі йдеться про годинник, «народжений» у 1300 році у Флоренції, на 14 років пізніше — у Каннах, у 40-х роках XIV століття — в Модені, Падуї, про бельгійський годинник у місті Брюгге та знову ж таки про англійський годинник — у Дуврі.

У 1352 році було побудовано монументальні куранти у кафедральному соборі Страсбурга. На 4 роки пізніше з'явились ратушні годинники в Нюрнбергу, в 1370 — в Парижі, а 1381 року з'явились такі самі в Базелі. І нарешті в 1410 році — у Празі, котрі стали основою пізніших празьких курантів.

Найстарішим документом про механічний годинник, який містить опис і креслення та опублікований в 11 різних рукописах, є, мабуть, повідомлення про «астрарій» — астрономічний годинник, який після 16 років праці над ним завершив у 1364 році професор астрономії та медицини Джіованні де Донді для Палаццо дель Капітане в Падуї.

Збереглись, певна річ, інші повідомлення про годинники більш ранньої ери, але вони не цілком обумовлені. За одним із повідомлень, Генрі де Вік із Порена виготовив приблизно 1370 року годинник з боєм на вежі королівського палацу Карла V. За іншими свідченнями, перший ратушний годинник із дзвоном було виготовлено паном Віконті у 1335 році для вежі костелу Беата Вірджинні (нині Сен-Готард) у Мілані.

У наші краї механічні годинники потрапили дещо пізніше, ймовірно, у люксембурзьку епоху, у часи правління Карла IV, коли 1376 року при його дворі з'явилися перші згадки про годинникарів та будівничих курантів. Запровадження пружинного пристрою на початку XVI століття значною мірою розширило можливості використання механічного годинника.

Внаслідок постійних нововведень, вдосконалень Галілея, Гюйгенса та інших учених XVII століття цей новий тип годинника мав набагато більше переваг над іншими, котрі, незважаючи на свої вельми яскраві достоїнства, не могли конкурувати з новішими конструкціями.

Механічний годинник розвивався досить довго — цілих п'ять століть, тому важливими були кожен винахід, кожна пружинка, кожна нова деталь. Якщо хочеш знати, з винаходом механічного часоміру взагалі почалась нова ера хронометрії. Час став іншим, і то не лише для філософів, мореплавців, а й для дослідників, чиновників, міських обивателів. А вже пізніше їм на зміну прийшли більш досконалі: кварцові, електронні, атомні... От лиш механічний годинник у наш час — справжній житель антикварних крамничок.

За ким б'є Біг Бен?

В одному соціологічному опитуванні людям запропонували написати три слова, котрі асоціюються в них із Великобританією. Більшість з них написали:

- туман;
- Біг Бен;
- вівсянка.

Ну, про тумани ми й так усе знаємо з власної негоди, вівсянку, хто охоче, хто з-під палки, також їли всі, а от Біг Бен би побачити... Ну, хоча б почути. Трішечки. Що ж, тільки для бажаючих.

Цей легендарний годинник, встановлений на вежі приміщення парламенту Об'єднаного Королівства Великобританії та Північної Ірландії (так звучить повна назва Британії), чують по всьому світу. Мікрофони радіослужби BBC передають їх дзвін щогодини. Саме з першим ударом Біг Бена в ніч із 31 на 1 за міжнародним часовим стандартом планета офіційно крокує в Новий рік. І так з року в рік ось уже цілих 142 роки. Просто жах, як давно це було, ще аж у позаминулому столітті!

А починалася ця історія в далекому 1848 році, коли англійський парламент ухвалив створити комісію, яка займеться будівництвом вежі з годинником. І поставили вимогу: перший удар годинникового дзвона має з точністю до секунди вказувати вірну годину. Майстри тільки знизували плечима. Хто-хто, а вони добре знали, що великий годинник невпинно залежатиме і від природних, і від кліматичних умов — вітру, дощу та всього іншого...

Та 1851 року знайшовся-таки чоловік, який не побоявся і взявся за такий годинник. Це був Едмунд Беккет Денісон. Він вирішив побити світовий рекорд дзвона в Нью-Йорку вагою 10 тонн, відливши дзвін вагою 16 тонн. А ще Денісон запропонував нову форму дзвона і незвичний сплав.

Отримавши «добро», Денісон стрімголов понісся в компанію «Вайтчепел», шепнув щось на вушко власнику, і за тиждень дзвін відлили. Ще 20 днів його студили і надавали довершеної форми. Робили це у квітні 1858 року, трохи пізніше дзвін випробували і сказали: «All right!» А 31 травня 1859 року його на 16-ти барвистих конях урочисто привезли до Парламенту під гучні вигуки натовпу. Там саме відбувалося засідання, на якому урочисту промову мав Бенджамін Холл, більш знаний як Біг Бен. Під гучні оплески та дружні схвалення (і з чийогось легкого язика) назвали дзвін на честь отого лорда.

Втім, це не єдина версія походження годинникової назви. Подейкують, що дзвін дістав назву від силача і боксера часів королеви Вікторії.

На превеликий подив і жаль Денісона, через 2 місяці дзвін цей... тріснув. Вага молотка, котрий бив по ньому, удвічі перевищувала допустиму.

Дзвін замовк на три роки, а замість нього час голосили чвертьгодинні дзвіночки. Потім великому дзвону прилаштували легший язик, та тріщина ця дається взнаки й тепер.

У Біг Бен туристів не впускають. Потрапити на 96-метрову вежу можуть лише робітники, і то вузькими гвинтовими сходами. 334 сходинки ведуть на невеликий відкритий майданчик, у центрі якого — легендарний дзвін. Він не такий уже й високий — лише 2 метри, а діаметром понад 3 метри.

Як і всі талановиті та співочі годинники світу, Біг Бен також має власну мелодію, наспівуючи своїм обивателям слова: «Крізь ці віки Господь мене боронить, і міць Його не дасть нікому хибний крок ступити!» Циферблати Біг Бена визирають на всі чотири сторони світу. Виготовлено їх із Бірмінгемського опалу, стрілки, які показують години, — з чавуну, а хвилинні — з мідного листа. Підраховано, що хвилинні стрілки проходять за рік загальну віддаль 190 км. Найскладніше тут, звичайно, чищення скла, товщина якого лише 4 мм. Через день механізм ретельно оглядають і змащують, враховуючи денну температуру і тиск.

Як будь-який годинниковий механізм, годинник на вежі англійського парламенту інколи запізнюється чи спішить. Слід сказати, що похибка Біг Бена невеличка — 1,5-2 секунди. Щоб виправити цю похибку, потрібна монета — старий англійський пенні. Монету кладуть на маятник — і вона прискорює коливання маятника на 2,5 секунди за добу. Так і борються за точність — то кладуть пенні на маятник, то знову його прибирають.

А в п'ятницю 7 грудня 1998 року з 9.47 до 14.45 рішенням спеціальної комісії Біг Бен спинили і капітально почистили, замінивши годинниковий механізм.

Біг Бен — символ Англії. Напис на ньому: «Боже, бережи королеву Вікторію!» — данина поваги монархині, за якої й виник цей витвір архітектури.

Бебе + Стів = Лів

Ось таке рівняння про палке кохання. З якого аж ніяк не витікає, що Лів - Стів = Бебе. Або що Лів - Бебе = Стів. Тому що це особлива арифметика, не цифри роблять тут погоду, тут почуття диктують моду. А вони зворотної сили не мають, і життя часом такі сюжетики підкидає — ніяким казкарям і не снилося!

Історія Лів Тайлер — це теж казка, казка про те, як товстопузе, мале, негарне каченя перетворилось на гарненького лебедя. І лишається ним дотепер. А в люди казочка пішла після того, як Лів розповіла другові, що в дитинстві вона була вгодованою дитиною, з шинами на зубах. Дружок тільки за голову хапався, уявляючи, як у 14 років гидке каченя потягнулося вгору, заблищало синіми очима та замайоріло перед камерою ніжно-порцеляновою шкірою.

Щойно оперившись, подалося вчорашнє каченя просто до модельного бізнесу. Кілька місяців напружених фотосесій — і обкладинки модних журналів зарясніли знімками Лів. Здавалося б, живи та позуй на здоров'ячко, аж ні. Зненавиділа Лів цю роботу, стали її дратувати клацання та стояння перед камерами, ходіння туди-сюди подіумом... Одне слово, набридло їй бути вішаком, і одного погожого ранку вона сказала модельному бізнесу своє рішуче «Ні!».

Перші проби крила

Її дебютом стала роль старшої сестри маленького хлопчика, який хворий на аутизм, у драмі Брюса Бересфорда «Безмовна осінь» (1994). Слідом за нею виник ще один фільм — «Пам'ятники імперії» (1995), котрий став печальним досвідом для початкуючої актриси. Вона вже потай подумувала полишити це захоплення. Однак відважна Лів не спасувала перед першими труднощами, а повернулась до улюбленої справи і знялася у фільмі «Злодій» та «Вислизаюча краса» режисера Бернардо Бертолуччі. Лів стала улюбленицею журі та публіки Каннського кінофестивалю, де «Вислизаюча краса» змагалася за головний трофей — «Золоту Пальмову Гілку». Французькі критики ошаліли від міс Тайлер, від її привабливості та шарму. Сентиментальне творіння великого Бертолуччі розповідає про молоду наївну американку, котра намагається довідатись, хто її справжній татусь. І чи то й справді збіг обставин, а чи роль була дуже близька до душі юній леді, але... виявилась вона правдивою.

Справжній татко і полуниці

Сюжет її власного життя було скомпоновано задовго до того, як Лів попросилася на світ. Одного дня (або ж вечора — хто тепер точно знає?) колишня модель «Плейбою», співачка Бебе Б'юел, та соліст-одинак групи «Аеросміт» Стівен Тайлер приємно проводили час, і невдовзі в Бебе знайшлася маленька Лів. Та поки вона знайшлася, Бебе та Стів полюбовно розбіглися в різні сторони. Нічого не вдієш, творчі вдачі. А Бебе тим часом кинула оком на іншого рок-музиканта — Тодда Рундгена.

У них (чи в неї?) народилася донька Лів. Сталось це 1 липня 1977 року в Портленді (США). Росла собі дитинка, Тодда батьком називала, аж поки 10-річну крихітку Лів показали Стівену Тайлеру. І завертілись карколомні думки про те, що дотепер в її житті щось було не так. А якось вона зіткнулася носом до носа із його донькою Мією, поглянула на неї — мов люстерко подивилась. Усі питання відпали самі собою.

Того ж вечора матусі було учинено справжній допит, і та повідала десятирічному, проте такому допитливому дівчиську все, що те хотіло знати. Два роки пішло на роздуми, і в дванадця-

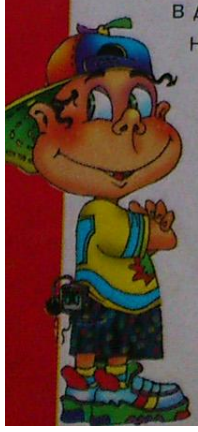

тий день свого народження Лів узяла собі батькове прізвище Тайлер.

Маленька Лів замість звичних казочок частенько слухала матусині розповіді про походеньки з Міком Джаггером, Елвісом Костелло, Джеммі Пейджем, Девідом Боуї та Родом Стюартом. А досхочу наслухавшись таких пікантних історій, Лів твердо вирішила бути розумницею і розсудливо ставитись до життя та друзів. Мати допомагала їй цілком дорослими порадами і не дозволяла кидатись на першу-ліпшу рекламу. Саме вона, така легковажна і така приваблива Бебе Б'юел, порадила Лів не погоджуватись на головну роль у фільмі «Шоу-гелз» та інші дурниці. Мовляв, нехай інші грають, довгоногі та безголові, а твоя найголовніша роль ще попереду. Не забув про своє чадо і Стівен Тайлер — відразу потоваришував з донькою, влаштовуючи їй «затишні вечірки», на яких тато з донечкою обмінювались порадами з догляду за зоряною зовнішністю. «Вона успадкувала від мене мистецтво бути собою», — хвалиться містер Тайлер. Спробуй тут не побути собою, коли навколо таке відбувається!

А ще Лів похвалилася, що дуже любить порпатись у татусевому гардеробі, адже у них однаковісінький розмір джинсів. До того ж полюбляє Лів стиль «грандж» — щоб потерте у дірочки. І зовсім не зловживає косметикою.

За вдалим акторським початком розвиднівся її інший хист у режисерському дебюті Тома Хенкса «Те, що ти робиш». У 1998 році Лів безстрашно увірвалась на арену крупнокаліберного кіно, знявшись із Брюсом Уїллісом та Беном Аффлеком у фільмі «Армагеддон», за яким слідом підкотився фільм Роберта Олтмана «Доля Кукі» та кінематографічна версія поеми Пушкіна «Євгеній Онєгін».

Тепер зовуть її... Тетяна

От тобі й маєш — дівчисько знімалось у відеокліпах свого рок-татусечка Тайлера, позувало для журналів, а тут раптом до класики потягнулось! Авжеж, чому б і їй, далекій від знань російської класики, не спробувати себе у новому амплуа!? Не ходити ж їй увесь час перед камерами з американською посмішкою!? Відважилась таки Лів побути на деякий час милою Тетяною. Зіграла вона цей любий серцю ідеал закоханої дівчини, котра домагається свого Євгенія. Але... вір чи перевір — співвітчизники їй засимпатизували. Певна річ, не всі російські глядачі, котрі дивились британську версію, зуміли вгледіти у Лів Тетяну, але гільдія російських кінокритиків назвала її кращою зарубіжною актрисою 1999 року. І стала Лів лауреатом премії «Золотий Овен».

Якось Лів Тайлер запитали, чи подобається їй життя кінозірки, адже воно таке напружене, таке складне, а сама Лів ще така молода... І вона, скажу тобі, не розгубилася: «Якщо чесно, то я вже ось півроку сиджу без роботи. Я вирішила трохи перепочити після річного гарування перед камерою. Річ у тому, що я досі не мала власної домівки, і всі мої особисті речі були розкидані по різних камерах схову. Тепер я маю власний куточок, від якого просто у захваті. Мені подобається запрошувати туди друзів на обіди й вечірки, я сама куховарю на власній кухні. Знаєте, це так славно — осісти на одному місці і нікуди більше не метатись. Щоправда, думка про працю і про заробіток грошей все частіше стукає у мої шибки. Та до цього часу я не могла думати ні про яку працю, поки не одержала того, що маю...»

І остання робота в кіно — роль дельфійської принцеси Арвен у «Володарі кілець» Толкіна. Картину можна подивитися вже тепер, а дві інші частини роману — «Дві башти» і «Повернення короля» — вийдуть на екрани у 2003 році. На пам'ять про зйомки Лів залишила собі гарненькі воскові вушка, в яких знімалася, і прикріпила їх до капота своєї машини. Та сталось те, що й мало статись — вуха стопилися на сонці...

Її фільмографія

1994 — «Безмовне падіння» .....

1996 — «Те, що ти робиш!», «Вислизаюча краса»

1997 — «Поворот» .....

1998 — «Армагеддон» .....

1999 — «Маленька чорна книжка», «Онєгін», «Колесо фортуни», «Планкетт і Маклейн» .....

2000 — «Доктор Т і його жінки», «Одна ніч із МакКулом» .....

2001 — «Володар кілець: Братство кільця» .....

2002 — «Володар кілець: Дві вежі»

2003 — «Володар кілець: Повернення короля» .....

ПО ТОЙ БІК КІНООБ'ЄКТИВА

Гарно бути знаменитим, та спочатку треба ним ще стати. А як? Рецепти, як стати знаменитим, у поліклініці не виписують і на чорному ринку з-під поли не продають. А так хочеться!.. Мені, наприклад, давно вже не дають спокою режисерські лаври Стівена Спілберга. А що, от візьму і стану великим кінорежисером. Таким великим, що коли писатимуть про мене всякі журнали світу, двох сторінок мало буде. А може, і чотирьох. Як знати. Хоча, якщо чесно, спочатку б не завадило знати всі премудрості, пов'язані із зйомками касових стрічок. Мабуть, так і зроблю. А ти?

НА СТАДІЇ ТВОРЧОГО ЗАДУМУ

Перш за все треба розібратися, що ляже в основу твого фільму — оригінальний сюжет, книга, комікс, п'єса, серіал чи... відеогра, як було у випадку з фільмом про Лару Крофт. Другий крок — знайти **продюсера**, людину, яка відповідатиме за підбір людей, фінансування робіт та їх технічне забезпечення. Не зайве тут і вміння лагодити з людьми. Уяви, що на одному знімальному майданчику зібралися і Шварценегер, і Сігал, і Майкл Дуглас, у кожного свої амбіції, погляди на життя і мистецтво. Втім, такого масового збіговиська зірок в одному фільмі жоден продюсер не допустить — надто вже дороге задоволення.

У продюсерів багато турбот, і тому їм часто-густо допомагають інші люди. Наприклад, **виконавчий продюсер** займається вибиванням коштів на постановку картини.

Далі шукаємо **сценариста.** Одні сценаристи самі розробляють задум фільму, інших наймають. Головне тут — зробити сюжет захоплюючим. Крім того, сценарист придумує діалоги для акторів.

Задум картини, режисер і виконавці утворюють так званий **«пакет» фільму.** Сформувавши цей пакет, продюсер починає працювати над бюджетом. Розподіл ролей відбувається пізніше.

Ключову роль у всьому життєвому циклі картини відіграють **кінопрокатники,** це ж саме вони переконують власників кінотеатрів показати в себе «Титанік» чи «Термінатора». А ще вони оцінюють шанси стрічки на касовий успіх. Видасться їм картина перспективною — продюсер без проблем отримає стартову суму, яка покриє значну частину запланованих бюджетних витрат. А кінопрокатник одержує відсоток від касових зборів.

ПЕРШІ КРОКИ

Розібравшись із бюджетом, продюсер і режисер розподіляють ролі, складають графік зйомок, розробляють декорації, костюми і грим.

Голосні імена на афіші, як правило, спонукають як спонсорів, так і глядачів витрачати гроші на картину. Та й це ще не все. Потрібно правильно розставити акторів з огляду на їх амплуа. Уяви собі Сталлоне в ролі Гамлета чи Майка Майєрса в образі дона Корлеоне — та на ці пародії ніякий нормальний глядач не піде!

Якщо режисер сумнівається в акторі, він робить йому кінопроби. Актор грає сцену перед камерою, щоб стало ясно, як він буде виглядати на екрані. Настільки ж важливі другорядні й епізодичні персонажі. На ці ролі акторів підбирає **асистент режисера.** Він же наймає каскадерів для виконання трюків і дублерів, зовні схожих на зірок. Вони підміняють акторів при установці світла для кожного знімального кадру — щоб ті дурно не нудились і зайві гроші не лупили.

Епізоди картини знімаються не в тій послідовності, як ми їх бачимо на екрані. Вся дія, що відбувається в одному місці, фіксується на плівці одним куском. **Помічник продюсера** складає знімальний графік, в якому зазначено, де має знаходитись кожний учасник зйомок у той або інший момент. Актори і члени знімальної групи одержують індивідуальні графіки. Помічник продюсера складає список усього необхідного для кожної сцени — від виконавців до устаткування.

Художник-декоратор, художники-костюмери та **гримери** за книгами, фотографіями, малюнками, старими газетними підшивками уточнюють, як виглядали будинки та обстановка тої чи іншої епохи, що носили, їли і пили прообрази героїв. Асистенти відшукують натуру, яка додала б дії драматичності, реалізму. Однак знімати на місцевості не завжди доцільно чи можливо, і тоді художник-декоратор оформляє майданчик так, що глядач не відрізнить його від справжнього місця дії.

Художник-декоратор робить розкадрування епізодів картини і розбиває сцени на великі, середні і загальні плани. Далі за роботу береться команда теслів (між іншим, теслею свого часу був Харрісон Форд), штукатурів, малярів і електриків. Або (якщо декорації чи натурні зйомки надто дорогі) — **майстри комп'ютерних спецефектів.**

Художникам-костюмерам доводиться виготовляти, купувати і брати напрокат костюми для кожного фільму. На всіх акторів нанесено грим, який інколи називають «вуличним» — щоб вони не здавалися надто блідими під яскравим дуговим світлом, яке застосовують при зйомках. А є ще спеціальний грим, особливо для фільмів жахів і фантастики, і не одна година збіжить, поки гример на-

кладе на тебе грим, скажімо, з кількох шарів натурального каучуку. Рани теж повинні виглядати реально — від подряпини або розквашеного в бійці носа до кульового поранення, відрізаного вуха чи навіть голови. А перукар завжди готовий приладнати волосся, вуса або бороду. Інколи весь грим актора може складатися з волосся (яке видають за шерсть), як, наприклад, у Майкла Джей Фокса у стрічці «Молодий вовк», де актор

удає з себе перевертня. Подекуди процес накладання гриму займає до п'яти годин! І ще години дві на те, щоб після зйомок його зняти. Додай сюди годин десять-дванадцять самих зйомок, і тоді стане зрозуміло, за що акторам гроші платять.

ЗНІМАЛЬНИЙ ПЕРІОД

Зйомка — це багатоденна виснажлива праця з ранку до ночі. Доводиться довго чекати, поки буде нанесений грим, розставлені декорації, а техперсонал підготує устаткування. Та й режисер може довести до тихого шалу, змушуючи повторювати те саме десятки разів. Кіностудія, знімальний павільйон, восьма ранку... Частина акторів і техперсоналу вже дві години як за роботою. Когось ще гримують. Майстер сцени перевіряє декорації. Костюмер поправляє одяг персонажа. Режисер готує першу сцену. Він і **оператор** намічають розміщення акторів і характер освітлення, рух камери. Потрібно стежити, щоб у кадрі випадково не з'явився хтось із технічного персоналу, та й щоб сама камера не відбилась у якійсь блискучій поверхні. **Звукооператор** перевіряє, чи не потрапляє часом мікрофон (який помічник тримає на «журавлі») у самісінький кадр.

Кінооператор підбирає камери, об'єктиви, плівки, світлофільтри й освітлення. У павільйоні можна без особливих зусиль отримати потрібне поєднання світла і тіні — за допомогою ламп із чотирма рухливими стулками, які дозволяють змінювати ступінь освітленості і напрямок світла. Однак при натурних зйомках доводиться мати справу з природним освітленням, і в хід йдуть плоскі екрани-рефлектори.

Один помічник оператора заряджає плівку. Інший визначає відстань між людьми і предметами в кадрі — щоб усе було в фокусі. На підлозі крейдою чи стрічкою позначаються місця, де актори повинні знаходитися при зйомці. Якщо камера в епізоді слідує за дією, оператор ставить її на спеціальний візок «доллі». Якщо режисер вирішить знімати сцену з висоти, камеру помістять на кронштейн, прикріплений до пересувної платформи. На натурних зйомках прокладають рейкову колію, по якій буде рухатись камера. Друга ж операторська група знімає тим часом деякі натурні і трюкові сцени.

Поки техперсонал готує декорації та устаткування, режисер працює з акторами. Одні режисери докладно роз'яснюють акторам, як саме їм треба грати, інші дозволяють імпровізувати. Епізоди картини знімаються не в тому порядку, у якому вони з'являться на екрані, і актори не можуть зіграти свою роль відразу цілком, як у театрі. Нічого не вдієш — кіношна специфіка!

Мотор! Помічник режисера перевіряє готовність оператора і звукорежисера й кричить: «Тиша на майданчику! Давайте дзвінок!» Роздається дзвінок або сирена, двері павільйону зачиняються. Над дверима горять червоні лампочки — вхід заборонено! Як тільки настає тиша, помічник режисера кричить: «Мотор!» Звукорежисер вмикає звукоапаратуру, і коли та досягає потрібної швидкості, кричить: «Швидкість!» Кінооператор включає камеру, і коли швидкість зйомки стане 24 кадри на секунду, кричить: «Зйомка!»

Один з асистентів підносить до об'єктива нумератор — грифельну дощечку, до якої зверху з одного кінця на шарнірі кріпиться ручка-хлопавка. На дощечці — назва картини, імена режисера та оператора, подробиці даного епізоду. Асистент із дощечкою голосно викрикує номер епізоду: «Сцена 1. Дубль 1», — і ляскає ручкою по нумератору. Далі, вже при монтажі фільму, це ляскання служитиме сигналом для синхронізації звукозапису із зображенням на плівці.

Асистент «вистрибує» з кадру. Режисер кричить: «Почали!» — і актори починають грати. Наприкінці епізоду режисер вимовляє: «Стоп!» Якщо якість дубля режисера не влаштовує, він командує акторам і знімальній групі: «Ще дубль!» — і все починається спочатку. А якщо все було добре, він повідомляє: «Знято!» Знявши все, що він хотів, режисер каже: «Закінчуємо». До речі, я теж завжди так кажу, коли закінчую свою розповідь.

«Хто не пам'ятає своєї історії, той не має майбутнього», — казали давні. А я додала б: «Бо він на нього просто не заслуговує!» Бо що таке минуле? Це те, ким ми були хвилину, годину, день, тиждень, рік, століття тому. А майбутнє — це ж ніщо інше, як проекція наших думок, надій та сподівань (які відбулись у цьому минулому) у час, який ще тільки настане. Або настає вже. Для кого як.

Некоронований гетьман України

А хто творить історію? Сказати правду, я не дуже згодна з класиком, який говорить, що історію творить народ. Особистості — так, а народ... Треба буде з Крапкою якось на цю тему подискутувати, він так це любить. А поки його немає (він у серйозному науковому відрядженні), розповім я тобі про одну таку особистість козацького походження.

Як Сірко з Махмудом листувався

З ім'ям цього чоловіка пов'язана одна з найгероїчніших сторінок у літописі Запорізької Січі та всієї України. Цілих двадцять років він не покладав своєї зброї, виявляючи надзвичайний войовничий хист та завзято обстоюючи козацьку волю, стародавні запорозькі звичаї та цілковите самоврядування України.

Його п'ятнадцять разів обирали кошовим отаманом, чого споконвіку на Запорожжі не бувало. Він пережив шістьох гетьманів, сам міг при бажанні легко стати верховним володарем лівого та правого берегів Дніпра. Та гетьманський престол і булава його не спокушали. Свою найвищу місію Іван Сірко вбачав в обороні кордонів рідної землі, чим дуже нагадував легендарного Іллю Муромця. Це йому, Сірку, належать відомі слова, які й до сьогодні не втратили своєї актуальності: «Цар та гетьман тільки підманюють мене листами; покладатись же на них неможливо — треба самим про себе дбати!» І правий же був!.. Не покладатимешся на самого себе — ніякий добрий цар-батечко чи мудрий прем'єр-міністр життя твоє кращим не зробить. Це, я розумію, життєва філософія!

Найбільше полководчий талант Івана Сірка проявився в його сутичках із ордами турецького султана Махмуда IV. Лютий ворог українського народу, цей «жовтолиций цар у тюрбані» марив про підкорення найнебезпечнішої сили, що сміла йому протидіяти, — Запорізької Січі. Гадаючи легко, одною лівою розправитись із «жменькою» козацької голоти, він, як мовиться в одному народному переказі, надіслав на Січ ну дуже вже пихатого листа такого змісту: «Султан Махмуд Четвертий — козакам запорозьким. Я, султан, син Магомета, брат сонцю й місяцю, нащадок і ставленик Бога, володар царств Македонського, Вавілонського, Єрусалимського, Великого й Малого Єгипту, цар над царями, державець над державцями, надзвичайний лицар, якого ніхто не переможе, невсипущий охоронець гробу Ісуса Христа, оборонець самого Бога, надія й утіха всіх мусульман, страж і великий заступник християн, — наказую вам, запорозькі козаки, склонитись під мою руку з доброї волі без ніякого змагання, і мене вашими нападами не обурювати». І підпис: «Султан турецький Махмуд Четвертий».

Цей лист, розрахований на те, щоб залякати запорожців, викликав у них сміх і глузування. У відповідь вони написали зарозумілому монарху знаменитого Листа, який увійшов в історію і за своєю дотепністю та дошкульністю став «енциклопедією іронії та сарказму», як назвав його художник Ілля Рєпін, автор картини «Запорожці пишуть листа турецькому султану». Він же й сказав про них: «Ну й народець же!.. Обдаровані люди свого часу... Ніхто на всьому світі не відчував так «свободи, рівності й братерства», як цей мужній «веселий народ». Вони, «захищаючи всю Європу від східних нападників, від душі сміються з зарозумілого ворога».

Розповідають, що Листа диктував кошовий отаман Іван Сірко власною персоною:

«Ти шайтан турецький, проклятого чорта брат і товариш й самого люципера секретар! Який ти в чорта лицар, коли ти голим тілом їжака не вб'єш? Чорт викидає, а твоє військо пожирає. Не вбитий ти синів християнських під собою мати; твого війська ми не боїмося, землею й водою будемо битися з тобою. Вавілонський ти кухар, македонський колісник, єрусалимський броварник, олександрійський козолуп, Великого й Малого Єгипту свинар, арм'янська свиня, татарський сагайдак, кам'янецький кат, подолянський злодіяка, самого гаспида нащадок і всього світу й підсвіту блазень, а нашого Бога дурень, свиняча морда, кобилячий хвіст, різницька собака, нехрещений лоб — хай би взяв тебе чорт! Отак тобі козаки відказали, плюгавче!

Числа ми не знаємо, бо календарів не маємо, місяць на небі, год у книжці, а день у нас такий, як і у вас, поцілуй же в... нас!

Кошовий отаман Іван Сірко зо всім Кошем запорозьким».

«Помста» за образу прикру

Таке діймисте шпетання неабияк вивело бундючного цісаря з себе. Розсердилась його султанська величність не на жарт, і вже восени 1674 року ображений правитель відрядив із Стамбула у Крим 15000 яничар. Ще й ханові кримському, своєму васалу вірному, звелів разом з усією татарською ордою піти на Запорожжя і винищити всіх невірних до пня. Охоча до наживи та завжди віроломна татарва аніскільки не пручалась, як не сказати — навпаки. І от за якийсь час уся орда, озброєна кривими шаблюками та ятаганами, гелгочучи по-тюркськи та радісно передчуваючи багату здобич, жваво посунула на північ.

Щоб заскочити козаків зненацька, вороги прийшли на Січ на Різдвяні свята. А треба сказати, що морози видались того року міцні як ніколи. От запорожці й не чекали приходу кримчан такої лютої зими і не повиставляли прикордонних загонів. Це й дало змогу напасникам непомітно підібратися до самісіньких стін Січі.

Під прикриттям ночі вони нишком проникли крізь потаємний хід в укріплення і вже збиралися вчинити криваву різанину, та... Не на тих напали, одне слово. Запорожці давно помітили непрохаих зайд і тепер, за велінням Івана Сірка, просто чекали, поки всі яничари увібгаються у вузький пролаз. А коли ті натовпом скупчилися перед куренями, відкрили нищівний вогонь з рушниць, а потім, перекривши потаємний хід, узялися за шаблі. Не вцілів жоден зловмисник. Хан, який стояв за стінами Січі, довідавшись, що сталося всередині укріплення, люто скрипнув зубами: «Сірко — шайтан, а не людина!» — стьобнув коня і кинувся тікати з залишками орди назад у Крим.

Обурений таким зухвалим нападом кримчан, Іван Сірко навесні, як тільки скресла на Дніпрі крига, зібрав двадцять тисяч козаків і виступив у похід на Крим. Тільки пішов він туди не через Перекоп, а лише йому відомим шляхом — бродом по Гнилому морю, звідки його приходу ніхто не сподівався.

Прихід запорожців для ординців, без жодних перебільшень, став як грім з ясного неба. Переполошилося військо мусульманське, а сам хан не знайшов нічого кращого, як панічно дременути у високі гори, залишивши напризволяще міста Ак-Мечеть (теперішній Сімферополь) та Бахчисарай.

Взявши великий ясир і визволивши багато полонців, Іван Сірко спокійно подався назад у Січ.

А кращий пам'ятник — це пісня

Певне, про це й народ склав пісню:

Ой, як крикнув же та козак Сірко
Та на своїх же, гей, козаченьків:
«Та сідлайте ж ви коней,
хлопці-молодці,
Та збирайтеся до хана у гості!»
Та туман поле покриває,
Гей, та Сірко з Січі та виїжджає.
Гей, та ми думали, та ми ж
гадали,
Що то орли та з Січі вилітали,
Аж то військо та славне
запорозьке
Та на Кримський шлях з Січі
виїжджало...

Не злічити всіх сутичок Івана Сірка з ворогами українського народу. Не раз доводилося йому наводити порядок і в рідному домі. Коли в Січі спалахували якісь сварки чи колотнечі, досить кошовому отаману було вийти на майдан і сказати до натовпу: «Слухайте, діти, мене старого й робіть так, як я кажу...» — і запорожці відразу ж втихомирювалися й корилися старому ватажку, як батькові.

Останньою «звитягою» Івана Сірка було спорядження походу на Азовське море. Похід відбувся, але вже без отамана. На заваді стала сила, яку не зміг здолати навіть сам найвидатніший козарлюга, хоч, за народними переказами, і вмів замовляти ворожі кулі, відводити зловмисникам очі, притлумлювати нечисту силу. Природної смерті нікому не обійти. 1 серпня 1680 року кошового не стало. Було йому далеко за сімдесят...

Іван Дмитрович Сірко народився на Слобожанщині в селі Мерефа (нині місто Харківської області), помер недалеко від Січі, в селі Гола Грушівка (нині село Іллінка Дніпропетровської області). Коли його ховали на Сторожовій могилі, плакала вся Січ, вся Україна.

Могила Івана Сірка збереглася до наших днів. Останками славного лицаря зацікавились антропологи. За формою черепа вони відтворили скульптурний портрет людини, яка впродовж десятиліть боронила Україну від напасників. Перед нами постало мужнє обличчя звитяжного воїна, на якому яскраво проявлялися риси билинного героя.

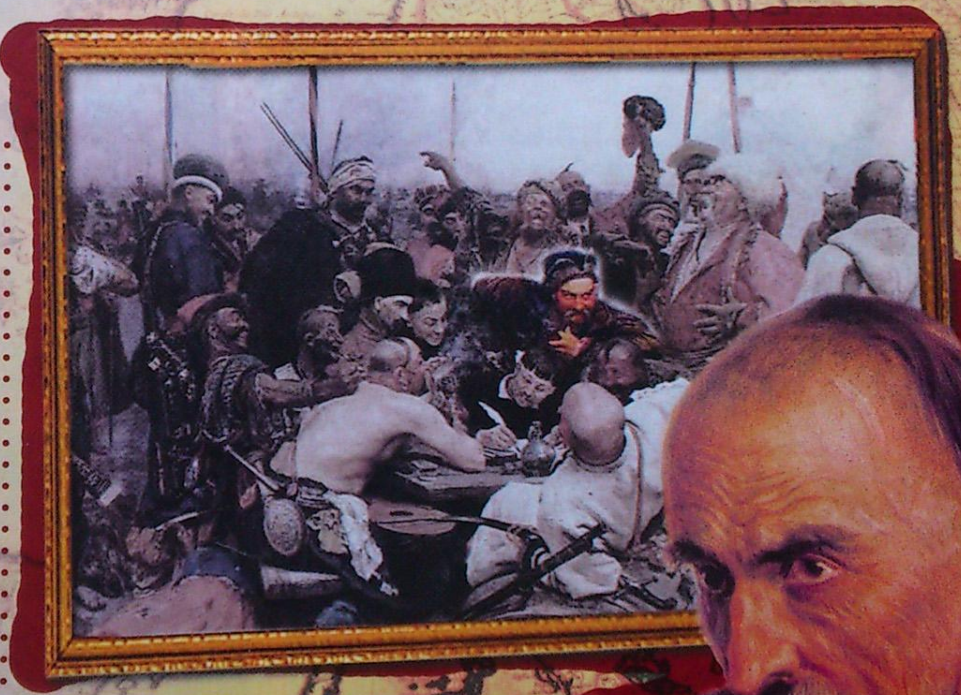

Бували і на полюсі цілком спекотні дні...

На полярних островах Канади мало що росте, крім мохів та лишайників, які так-сяк перебиваються від літа до літа. Та в 1883 році Девід Брейнард, член полярної експедиції, повернувся з острова Елсмір із зразками скам'янілих дерев з викопного лісу. Пізніше виявили ще кілька таких лісів. В одних дерева були законсервовані, в інших — муміфіковані. Один з найбільш вражаючих прикладів муміфікації — острів Аксель-Хейберг, за 1000 кілометрів від Північного полюса. Тут пеньки та коріння дерев зводяться над землею, ніби ще продовжують рости.

Безлюдний Аксель-Хейберг закинутий на такі широти, що навіть Ісландія поряд з ним — теплий курорт. Сьогодні тут немає нічого, крім каміння, криги, жменьки моху та купи скам'янілостей. Скам'янілі рештки говорять, що 45 мільйонів років тому Аксель-Хейберг, розміщений там же, де й зараз, був укритий тропічними деревами метасеквоями. Дерева ці отримували тепло від екваторіальних вод, що їх приносили течії, яких уже давно немає. Та тепло теплом, але ж як дерева росли за Полярним колом? Чотири місяці полярний день, ще чотири — ніч, а для дерева чотири місяці безперервного світла — як для людини чотири місяці без сну. Єдине розумне пояснення — обмін речовин у давніх дерев був не такий, як у сучасних. Річні кільця на залишках дерев показали, що рослини чудово пристосувалися до короткого літнього періоду росту під цілодобовим сонячним світлом та до швидкого переходу у стан тривалого зимового спокою.

Походжаючи островом Аксель-Хейберг, де в розпалі літа температура близько 0°С, важко собі уявити болотисті ліси. І тільки залишки давніх дерев нагадують про часи, коли тут плавали крокодили і паслися корифодони — схожі на бегемотів тварини з бивнями.

Для всіх шалено, нестямно, безумно закоханих у печиво-безе з горіхами — цей майже ексклюзивний рецепт торта «Чорна троянда». Процес його приготування складається з таких трьох частин:

- Випікаємо основу торта (безе).
- Робимо крем.
- Варимо шоколадну помадку.

Безе готується за стандартним рецептом. Беремо **6 яєчних білків** (білки краще розділити на дві частини і збивати окремо), до них додаємо **столову ложку цукру** та **лимонну кислоту** на кінчику чайної ложки (кислота нам потрібна для того, щоб швидше збивалося безе). Потім усе це збиваємо в охолодженому посуді доти, поки об'єм маси не збільшиться утричі порівняно з початковим. Збиваючи, поступово додаємо до маси цукор. Сигнал до кінця збивання — однорідна густа маса.

Обидві частини викладаємо на лист (який застеляємо папером) і випікаємо на слабкому вогні 1,5-2 години.

Приготування крему також не містить у собі нічого надзвичайного. Беремо **150 грамів вершкового масла** і збиваємо до білого кольору, поступово додаючи туди **5-6 столових ложок згущеного молока.** Під кінець збивання додаємо **столову ложку какао-порошку.** Вихід крему складає приблизно 200 грамів.

Шоколадну помадку можна замінити звичайним шоколадом, розтопивши його на водяній бані. Для помадки необхідно **35-40 г вершкового масла, 80 г цукру і по столовій ложці молока та какао-порошку.** Цукор розмішуємо з какао-порошком, вливаємо столову ложку гарячого молока і ставимо на повільний вогонь, безперервно помішуючи. Як тільки цукор розчиниться, треба додати масло.

Торт поливати помадкою бажано після того, як вона трохи охолоне, інакше все стече. Крем викладати на безе тоді, коли воно вистигне. Після того як помадка трохи згусла (для прискорення застигання торт можна поставити в холодильник), торт при бажанні прикрашають залишками кришок безе та крему. І мерщій несуть на стіл.

«СЕРДЕЧНІ» ДРІБ'ЯЗКИ

Сьогодні ми будемо робити подарунки для тих, хто нам подобається. Але батьки тут не беруться до уваги. Друзі-подруги, сусіди-сусідки, однокласники-однокласниці — от кому ми будемо робити любовні послання. Так, так — будемо освідчуватись у коханні.

Люди завжди вірили, що почуття любові знаходиться в серці. Так що серце — це символ любові і Дня святого Валентина. А якщо так, то давайте подумаємо, що ж можна зробити. У першу чергу, це приємні дріб'язки: брелочки, маленькі сердечка на ниточках, магнітиках — усе це, щодня потрапляючи на очі, підвищує настрій дорогої тобі людини і змушує її серце битися сильніше. І згадувати буде тебе щоразу, поглянувши на твій сувенір. Щоправда, пам'ятати про тебе вона (людина тобто) повинна не тільки через твої подарунки, а й... Та це вже зовсім інша історія. А поки — давай творити.

Брелок для ключів робиться з... солоного тіста. Точніше, печеться. Крім продуктів, зазначених у рецепті, фарб і лаку, знадобляться ще шило та кільце для ключів. Такі кільця продаються на кожному розі, та й коштують вони недорого. Приготуй тісто за рецептом, поданим нижче, наліпи сердечок і перед тим як ставити їх у духовку, шилом зроби з краю отвір — для кільця. Обпали сердечко в духовці, остуди його, розфарбуй, покрий лаком, висуши і вдягни кільце. Так просто, але задоволення скільки!

Як робиться тісто. Змішай дві склянки пшеничного борошна та склянку солі. Поступово додаючи воду (3/4 склянки), перемішай ложкою цю масу до утворення комочків. Потім починай ретельно місити її руками. Тісто має бути м'яким, без комочків і не повинно липнути до рук. Якщо липне — додай до нього ще трохи борошна. Щоб тісто було еластичним і гнучким (як пластилін), додай при замішуванні 1-2 столові ложки сухого шпалерного клею. Можна підфарбувати воду фарбою (або зеленкою, розчинною кавою чи какао). Тепер можна вже братися до ліплення.

З того ж тіста можна зробити сердечка на магнітах. Магніти різних форм та розмірів продаються в магазинах для гаптування. Усе робиться точно так само: готуємо тісто, ліпимо сердечка... Зліпивши фігурку, приклади до середини тильного боку магніт і злегка натисни на нього пальцем. Тільки не тисни дуже сильно — від магніту має лишитись тільки відбиток, маленька ямочка. Відліпи магніт і став лист із сувенірами в духовку. Коли спечеться, остуди, розфарбуй гуашшю і покрий лаком. Ямочку з тильного боку намасти клеєм, приклади туди магніт і притисни чим-небудь на якийсь час. Таких фігурок можна наробити багато-багато, і зовсім необов'язково це мають бути сердечка. Можна виліпити якусь пташку чи звірятко, що тримає в лапах сердечко, або квіти з пелюстками у формі серця.

Скільки ти знаєш дерев? Мабуть, багато. Але такого дерева ще ніхто не бачив. Це — дерево валентинок. Щоб ощасливити когось таким подарунком, доведеться трохи потрудитись і вкласти всю свою любов у нього. Для початку треба знайти в парку або в дворі красиву гілку... Потім висушити її від снігу. Пофарбувати білою фарбою. Поки вона сохне, з кольорового паперу наріж парну кількість сердечок різних розмірів. Склей їх, прокладаючи між ними стрічечку, за котру ти потім прикріпиш їх до гілки. На сердечках можна написати освідчення в коханні або якесь принагідне побажання. А саме дерево виглядатиме доволі ефектно, якщо ще прикрасити його мереживними бантиками.

Можливий ще один варіант. Із тканини червоного кольору (дуже класно виглядає) виріж парне число сердечок однакового розміру. Склади їх попарно лицевим боком усередину і зшиї, залишивши маленький отвір. Виверни на лицевий бік і набий ватою. Заший отвір потаємним швом і приший до сердечка кольорову стрічку — щоб повісити його на гілку. Ефектно виглядають стрічки для пакування подарунків і квітів, а якщо ще й «закрутити» їх ножицями, як це роблять у подарункових магазинах...

Розвішай сердечка на гілку, і в тебе утвориться найсправжнісіньке дерево з валентинками. А тепер уяви, що твоя подружка (або друг) заходить у свою кімнату і раптом виявляє такий подарунок у себе на столі... Ну хто, скажи, будь ласка, не любить таких сюрпризів!

— Я не хочу зустрічатися з таким скнарою, як ти. Ось твоя брошка!..
— Скнарою?! Та більшої образи я ще в житті не чув. До речі, де футлярчик від брошки?

— Наречена втікла до мого кращого друга Петра...
— Таж він ніколи не був твоїм кращим другом.
— Колись — так. А тепер я іншої думки про нього.

У парфумерному магазині молодий чоловік вибирає парфуми для дівчини. Перебравши геть усе, продавець нарешті пропонує йому останній флакон.
— Це чудовий товар, я певний, що вони сподобаються вашій обраниці. Називаються «Може бути», ціна — 1000.
— А чи не знайдеться у вас за таку ж ціну парфумів, які б називалися «Напевне»?

Хлопець просить руки нареченої.
— Ви дуже пристойний чоловік і нам подобаєтесь, — каже батько нареченої. — Та чи зможете утримувати сім'ю?
— Сім'ю? — спантеличено шкребе потилицю той.
— Але ж я одружуюсь тільки на вашій дочці...

Розмовляють двоє закоханих.
Вона: — Скажи, любий, якщо я відмовлюся стати твоєю дружиною, ти справді накладеш на себе руки?
Він: — Авжеж, кохана. Я завжди так роблю...

В ресторані офіціант поклав перед гарною дівчиною записку: «Я закохався у вас, щойно вас побачив, і тепер жити без вас не зможу. Запрошую вас завтра на вечерю. Якщо ж ви раптом завтра зайняті, то передайте мою записку блондинці, що сидить ліворуч від вас.

Сидить дівчина на лавці в парку. Раптом тут підходить бомж, сідає поряд і безцеремонно обіймає її.
— Ви що? — обурено підхоплюється дівчина.
— Як ви можете! Я порядна дівчина.
— Порядна? — хихоче бомж. — А що ж ви тоді робите на моєму ліжку?

A Thing About You

Roxette

I pick up the phone
I'm dialing your number
While I pray you're at home
at home and alone
cause I can't function on my own
and I'll never stop beliving

The reaping is done
you are the one
the radio is on
but the sound is all gone
and I wanna walk out in the sun
but lately
that's been very hard to do

I've got a thing about you
and I don't really know what to do
Cause I've got a thing about you
hey you

I pick up the phone
I'm dialing that number
and my heart's like a stone
waits for the tone
Oh, I can't make it on my own
And I'll never stop beliving

I know what is right
and this is so wrong
alone in my bed, better off on my own
the TV is on but the colors are gone
and lately
you've been painting my world blue

I've got a thing about you
(I've got a thing about you)
and I don't really care what you do
I've got a thing about you
(I've got a thing about you)
yeah you
I've got a thing about you
I've got a thing about you

Lately
you've been painting my world blue

I've got a thing about you
(I've got a thing about you)
And I don't really know what to do
I've got a thing about you
Hoping this story cuts through
Yeah, I've got a thing about you
(I've got a thing about you)
A thing about you

I've got a thing about you
I've got a thing about you
And I don't really know what to do

I've got a thing about you...
(fade out)

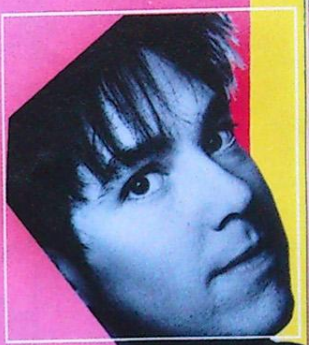

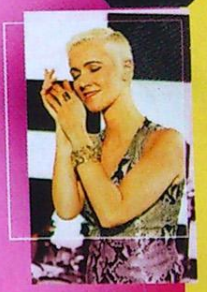

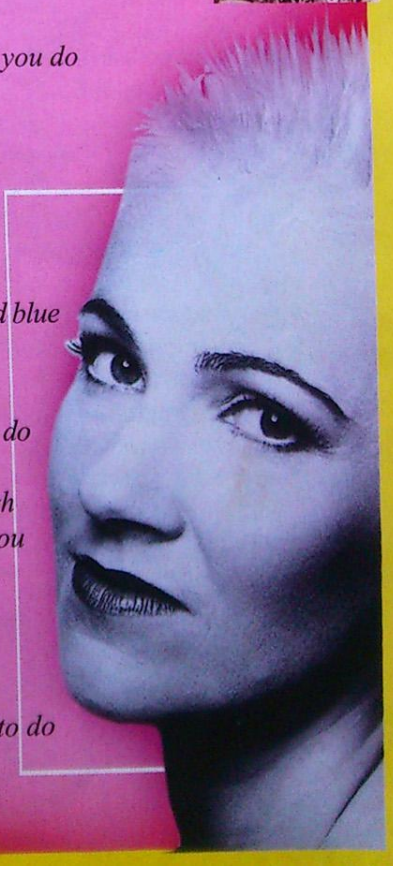

СКАРБИ Чорного ордену

Як історик і археолог, помітила я недавно одну цікаву особливість. Якщо десь колись з'явився скарб, то знай, що була там або війна, або сутичка, конфлікт чи пограбування. Скарб — це сила-силенна коштовностей, зібраних в одному місці, а перед тим як десь їх зібрати, то ще треба їх в когось забрати. І рідко тут обходиться без насильства. А у війну цього добра вистачає...

У лютому 1941 року, коли ІІ світова війна набрала повних обертів, чисельна, проте поганенько оснащена італійська армія потрапила в англійську пастку в Північній Африці. Британці оточили італійців і змусили капітулювати. Муссоліні почав благати Гітлера про допомогу... Фюрер замислився. Він чудово розумів, що Північна Африка — це пряма дорога до такої необхідної під час війни нафти, до Суецького каналу і до можливості завдати рішучого удару англійцям та французам. І скерував до Африки окремий експедиційний корпус.

Постало запитання: кого призначити командуючим? Вибір зупинився на 50-річному Ервіну Роммелю — здібному стратегу та близькому другу. 12 лютого 1941 року нечисленний корпус Роммеля висадився у Північній Африці і відразу кинувся в бій. Від повного розгрому британців врятувало те, що, напавши на СРСР, Гітлер зв'язав собі руки, воюючи на два фронти, позбавив «африканців» підмоги.

У пошуках чужих скарбів

Есесівці наперед почали планувати пограбування музеїв, банків та приватних колекцій, бібліотек, експропріації цінностей у захоплених містах Північної Африки. Найбільше їх цікавили золото, гроші, антикваріат та художні цінності. Чомусь власне бойові дії у планах вермахту посідали геть не основну роль.

Німці вміло «обробляли» сховища банків, ювелірні крамниці, художні галереї, виставкові зали та схрони музеїв. Долі відомих та багатих колекціонерів, котрі потрапили в руки есесівцям, сумні та печальні: фашисти жорстоко обійшлися з ними. Зате стрімко росли вантажі, якими напихали наглухо зашторені цупкими тентами кузови машин. Цей караван із цінностями есесівці берегли мов зіницю ока.

Оберштурмбанфюрер Шмідт, керівник команди грабіжників, звітував Гітлеру та одержував подальші розпорядження. У вантажівках назбиралось чимало золотих злитків, пачок із коштовностями, валютою та витворами музейного мистецтва. Роммель одержував перемогу за перемогою, і здобич німців росла і росла з кожним днем. Частину її есесівці навіть устигли переправити в Німеччину морськими та повітряними шляхами.

Грабунки успішно тривали доти, аж поки корпус Роммеля не почав програвати та відступати під навалою англійців — просто катастрофічно бракувало пального та підмоги силою й технікою.

У березні-квітні 1943 року союзники притисли німців до мису Бон-Пенінсула. Разом з усіма у смертельних лещатах опинились і есесівці Шмідта, які волочили за собою гори скарбів. Відтоді й причепилась до них назва «африканські скарби Чорного ордену СС».

Втративши будь-який зв'язок із Гітлером, Шмідт постановив діяти на власний розсуд: наказав виготовити 6 герметичних контейнерів та всіма правдами й неправдами знайшов можливість завантажити їх на кораблі і відправити на Корсику, де знаходився тоді найсильніший німецький гарнізон. Із Корсики Шмідт хотів переправити контейнери в Італію, а звідти — в Німеччину. Так гадалося, але не сталося. Як там було, вже ніхто не скаже, та все ж есесівці дійшли до Корсики. Аж тут несподівано налетіла американська авіація. Янкі не шкодували бомб і набоїв, винищуючи все, що рухалось під їхніми крилами. Німецькі судна пішли на дно...

Саме тоді, як розповідає одна з найімовірніших версій, Шмідт вирішив сховати награбоване поблизу корсиканського узбережжя, котре аж кишіло гротами, підводними печерами та іншими місцями, придатними для сховищ. Контейнери з цінним вантажем начебто затопили. Пізніше Шмідту вдалося діста-

тися до Німеччини і прозвітувати про результати роботи особисто Гітлеру, після чого він попрямував у Польщу.

Корсиканські таємниці

Через три роки після війни, в 1948, на Корсиці з'явився колишній службовець військ СС, такий собі Петер Флейг. Він мав при собі папери, в яких ішлося про те, що його чесне ім'я не пов'язане із військовою злочинністю. На острові Флейг заявив про свою безпосередню участь у затопленні контейнерів, які на той час перетворилися на легендарні «скарби Роммеля».

Французька влада зацікавилася тим, про що говорив усім Флейг. «Ми готові надати вам можливість розгорнути пошукові роботи і навіть дати установлену законом винагороду, якщо вам пощастить!» — запевнили власті. Той вказав на кілька місць, де варто було шукати. Шукали більше місяця. Але нічого не зайшли: чи то дані були неточні, чи то колишній есесівець щось недоговорював...

Та свита, але не так пошита

Деякі незалежні експерти і взагалі вважають, що ім'я колишнього есесівця вигадане, а той, хто завітав на Корсику в 1948 році, міг виявитись просто інспектором-розвідником від Чорного ордену, котрий мав дуже засекречене завдання. Мабуть, місію свою агент виконав успішно, після чого не менш успішно замів за собою сліди.

Єдине, що вдалося з'ясувати напевне, так це те, що скарби всі Шмідт поділив на три рівні частини. І начебто розповів про це іншому есесівцю, коли вони разом перебували у концтаборі Дахау, де американці утримували військових злочинців. Він навіть передав співробітнику Чорного ордену детальний план сховищ, — одне з них і справді знаходилось поблизу Корсики, інше — в горах, неподалік Зальцбурга (Австрія), а третє — в Італії, поруч із селищем Віареджо. Якось він звернувся до вартового американця із таким вельми особистим проханням: «Мені потрібні чисті документи та швидке звільнення з табору!» (Мабуть, не за «дякую»). Виявилось це не такою простою справою. Ціною за «чисті папери» стали плани сховищ зі скарбами. Шкурка, як то кажуть, вартувала вичинки, та як перевірити викладену інформацію? «Що ж, побачимо!» — туманно мовив американець і, взявши в німця плани, почимчикував до Австрії, щоб перевірити, чи не бреше, бува, есесівська морда.

В одному селі під Зальцбургом янкі ретельно обшукали місцевість і знайшли вказане на плані сховище. Там виявилися три великі паки, але не сріблозолото, а цінні живописні полотна! Знахідку передали військовим властям, про що свідчить підтвердження в архівах Пентагону.

Далі американці постановили перевірити сховище в Італії, неподалік Віареджо. Коли ж сховище відкрили, то подиву гідний знайшли там скарб: пачки грошей з банківських резервів, котрі нагребла команда Шмідта в період бойових дій у Північній Африці. Янкі переконалися, що в'язень таки не бреше, і відпустили його на волю. Ось як Флейг (чи не сам Шмідт то був?) опинився на узбережжі Корсики. Однак подальша доля Шмідта овіяна мороком історії. Та й розталапав він далеко не все...

Втерти носа, вмити руки

Шмідт знав, що картини швидко нищаться, а банкноти старіють. А контейнери, напхані золотом-камінням, і за тисячу років не скиснуть.

У 1952 році адвокат Канчельєрі та водолаз Анрі Елле постановили знайти есесівські скарби, затоплені на Корсиці. Спорядили яхту. Та як тільки виходили з бухти, її пропоров лайнер, який ні сіло ні впало збився з курсу. А згодом за цілком таємничих обставин загинув водолаз Елле, і адвокат лишився сам. Покинувши пошуки, він повернувся в Італію і там за нез'ясованих обставин загинув у автокатастрофі.

Дивні збіги і таємнича загибель усіх тих, хто намагався відшукати «скарби Роммеля», і далі лишаються однією із найбільших загадок минулого XX століття.

Не знаєш броду – не стрибай у воду

Так звучить народне прислів'я, і стосується воно практично всіх. За винятком тих, хто, мабуть, знає-таки всі потрібні їм броди, через що й дозволено їм стрибати у воду. Вони те й роблять, зрештою, але як!.. Гарно, професійно, так, що, задивившись на їхні повітряні надводні піруети, про все інше, непов'язане із стрибками у воду, просто забуваєш. По собі знаю.

Дещо з історії стрибків у акваторії

Стрибати у воду люди почали багато-багато віків тому. І в кам'яному віці, і у бронзовому, і в залізному не було такого племені, в якому б не знайшлося двох-трьох відчайдухів, які, залізши на найвищу коло найближчого ставу скелю (сосну, мамонта), стрибали на очах у всієї первісної громадськості, викликаючи шалений захват в очах красунь у ведмежих шкурах, схвальні оклики одноплемінників та заздрісні погляди шамана і вождя. Ну, не стрибали хіба тоді, коли плем'я жило в пустелі Каракуми чи десь за Полярним колом. Бо які ж тобі стрибки сторчака головою в пісок чи просто у кригу?

Палеоліту на зміну приходив неоліт, залізо витісняло бронзу, доісторичні епохи плавно переходили в історичні, а люди так і стрибали та стрибали у воду. Звідки ми дізнаємося про це? Та все звідти ж — з археологічних знахідок. На численних старовинних пам'ятниках, на вазах, які дійшли до нас, збереглися малюнки людей, що стрибають у воду. Можливо, і в ті давні часи стрибуни змагалися, хто з більшої висоти розітне водну поверхню чи хто зробить це з найменшою кількістю бризок. Та говорити про стрибки у воду як про окремий вид спорту тоді, гадаю, було б передчасно. Принаймні до XVII століття, коли гімнасти задумали відпрацьовувати різні вправи над водою. У 1798 році один добрий чоловік на прізвище Гуц-Муц видав «Короткий довідник з плавання», у якому вперше було опубліковано методичні рекомендації та вказівки, як треба правильно стрибати у воду.

А англійці стали першою нацією, яка почала займатися плаванням і стрибками у воду професійно. Вони ж таки і стали організаторами перших у світі змагань. Нашим предкам теж доводилося не раз і не два стрибати у воду. Козакам частенько випадало долати всякі водні перешкоди біля ворожих фортець чи рятуватись від бусурманських переслідувань.

Вже другі олімпійські ігри не обійшлися без участі водних стрибунів. Якщо з математикою в тебе все гаразд, ти швиденько з'ясуєш, що дебютували вони на олімпійській арені (чи то пак — на вишці для стрибків) у 1900 році. Набридло стрибати поодинці — застрибали парами. І назвали цей різновид синхронними стрибками у воду.

Обладнання та види змагань

Як і в кожному виді спорту, тут також панують свої правила та приписи. Стрибають у воду плавці з трамплінів та вишок у басейнах, глибина яких не менша від 4,5 метра. Трампліни — це гнучкі пластини з пружинами, які дозволяють регулювати пружність трампліна.

Пластина виступає на 3 метри над водою і має довжину від 4,8 та ширину — від 0,5 метра. Розташовуватися вони можуть на різних висотах від 3 до 10 метрів.

Вишка — це тверда, негнучка та неслизька платформа завдовжки від 6 метрів та завширшки понад 2 метри. Висота вишки — 10 метрів від поверхні води. Передній край платформи, той, звідки відштовхуються стрибуни, виступає над водою на 1,5 метра.

Змагання із стрибків у воду, як одиночних, так і синхронних, включають у себе одні й ті самі види вправ. Чоловіки та жінки стрибають із трамплінів та вишок. Спортсмени роблять по кілька стрибків, які вибираються для них з основної групи вправ.

Основна група вправ — це передній стрибок, задній стрибок, стрибок зі згином до середини та стрибок з обертанням. Стрибки з вишки включають ще одну цікаву вправу — стрибок зі стійки на руках.

Списки спортсменів, які беруть участь у змаганнях, подаються за 24 години до їх початку. Спочатку в попередніх змаганнях визначають 18 кращих учасників. Потім з числа цих вісімнадцяти визначають 12 фіналістів. Якщо трапляється так, що кілька спортсменів поділяють 18-е або 12-е місця, то вони всі проходять у наступний етап змагань. Так само і в фіналі: за рівної кількості набраних балів спортсмени просто поділяють місця та навіть отримують однакові медалі.

Ступінь складності стрибка

Власне стрибок у воду складається з таких компонентів: обертання, групування, сальто та стрибок з положення зігнувшись. Кожному стрибку, який складається з цілої комбінації подібних елементів, присвоюється свій ступінь складності, який і виступає мірилом для визначення рівня навичок спортсмена, продемонстрованих у стрибку.

Наприклад, подвійне сальто вперед у положенні зігнувшись із триметрового трампліна має ступінь складності 2,4. А от потрійне сальто назад згрупувавшись, зроблене з десятиметрової вишки, буде мати ступінь складності 3,4.

На олімпійських змаганнях ступінь складності компонентів коливається в діапазоні від 1,4 до 3,6.

Крім того, спортсмени можуть включати у свої стрибки елементи, які я щойно тобі перелічив, у довільно визначеній послідовності. При цьому, ясна річ, щоразу змінюватиметься ступінь складності виконуваних вправ. Так чи інакше, а все тут залежить уже від майстерності самого стрибуна.

Зміг упоратися з усіма вибраними фігурами, здолав тобою ж самим виставлену планку — будь ласка, отримай свої чесно заслужені бали та дружні глядацькі оплески. А ні — тренуйся далі на здоров'ячко. А як інакше, коли ступінь складності стрибка — найважливіша характеристика для його оцінки.

Пострибали, пострибали — ось вам чесно ваші бали

Техніку виконання стрибків судить ціла суддівська бригада, яка складається з семи чоловік. Оцінювання ведеться за десятибальною системою. Від максимальної оцінки (10 балів) судді можуть зрізати по 0,5 бала за різні недоліки.

Сама система оцінювання доволі складна. Спочатку відкидають найвищу та найнижчу оцінки, виставлені суддями. П'ять оцінок, що залишаються після виконання цієї нескладної математичної операції, сумуються. Далі отримана сума множиться на ступінь складності стрибка. Якщо ти думаєш, що на цьому оцінювання виступу й закінчується, ти серйозно помиляєшся. Судді не були б суддями, якби їм не кортіло ще трохи помучити й без того змордованого спортсмена, і тому множать отриманий результат на 0,6. Ось після цього табло врешті-решт видає і спортсмену, і глядачам кінцеву оцінку стрибка.

У стрибку оцінюється стиль та техніка його виконання. Судді прискіпливо слідкують за тим, як розбігався спортсмен, як він летів, як виконував усі вправи, як входив у воду... У дуже великій пошані чисто виконаний сильний розбіг. Стрибок має бути потужним, впевненим, виваженим. Відштовхнувшись від трампліна, спортсмен має знестися якнайвище — щоб мати досить часу на виконання вправ, а от відстань від трампліна чи вишки повинна бути не дуже великою.

Стрибки — не фігурне катання, однак і в них важливі не тільки техніка, форма, а й грація, елегантність, вишуканість, якщо завгодно. Ну і, ясна річ, при входженні у воду має бути якомога менше бризок. У момент занурення під воду спортсмен має тримати тіло прямо, майже вертикально.

Змагання з синхронних стрибків оцінює колегія вже з 9 суддів. П'ятеро з них оцінюють синхронність стрибка, а четверо — його виконання кожним окремо взятим спортсменом — по двоє на стрибуна.

Судді, які оцінюють синхронність, не слідкують за технікою стрибка, їм подавай виключно синхронність розбігу стрибка (включається сюди й одночасність набору висоти, і сама висота, яка теж має бути однаковою), одночасність виконання всіх рухів у польоті. І кути входження у воду, і відстані від трампліна до місця контакту з водою, і те, наскільки одночасно входять спортсмени у воду — ніщо не мине їхнього прискіпливого суддівського ока. Найвища та найнижча оцінки, як за техніку виконання, так і за синхронність, відкидаються, а потім кінцева оцінка стрибка вираховується точнісінько так само, як це робиться й в індивідуальних стрибках.

Якщо спортсмен оголосив один стрибок, а виконав інший, він отримує за нього 0 балів. Оголосив одне вихідне положення, а стрибнув з іншого — більше двох балів від одного судді тобі не світить. Якщо вихідне положення стрибуна відрізняється від оголошеного частково, більш як на 4,5 бала від одного судді спортсмен може не розраховувати. А при стрибку з положення стоячи він не повинний відриватись від поверхні трампліна чи вишки до настання моменту стрибка. Якщо ж не встояв на місці, відірвав бодай одну ногу від поверхні відштовхування ще до стрибка — все, пиши пропало, невблаганні судді зрізують йому по 1-2 бали. Стрибаючи із стійки на руках, спортсмен повинний продемонструвати суддям стійку рівновагу. Очки знімаються й у тому випадку, коли спортсмен при стрибку торкнеться вишки чи трампліна. Судді такого нікому не подарують.

Стрибок вважається завершеним тоді, коли тіло спортсмена повністю зникає під водою. Щоб невдовзі бадьоро виринути десь під вишкою і від душі порадіти новому результату. Звісно, якщо він виявиться того вартий.

Золота Рибка України

Поки були зимові канікули, вся наша Класна компанія знічев'я записалася у плавальну секцію. Лижі, хокей, ковзани — це все, звісно, добре, та не носитися ж постійно на шалених швидкостях, ніякі батончики шоколадні тобі стільки енергії не настачать. От і вирішили ми «для розмаїття» трішечки поплавати. А канікули скінчаться — кинути, бо ж часу тоді вільного значно менше буде. Та канікули скінчилися, а в басейн усі як ходили, так і ходять — сподобалось. Причому всім без винятку.

А згодом виявилось, що в кожного вже навіть своя любима дистанція є. Пундику більше до вподоби проплисти 50 метрів неквапливо, лежачи черевцем догори. «Допомагає травленню», — заявив він якось після тренування. Джексону сподобалося стрибати з триметрової вишки, здіймаючи купу райдужних бризок, які чомусь сильно звеселяють Кицю. А Колібрик не розлучається з маскою та ластами — так сильно захопило його підводне плавання. Що ж до Киці, то в неї навіть кумир змінився. Тепер вона не захоплюється ані Клаудією Шиффер, ані Дженніфер Лопес. Тепер її ідеал — спортсменка Яна Клочкова. Яку ще називають Золотою Рибкою України.

Шлях на Олімп

Є в Харкові вулиця Клочковська, а на ній — басейн «Акварена». І ніхто би про них ніколи й не почув, якби не цікавий збіг обставин. У цьому басейні тренується Золота Рибка України — Яна Клочкова. Цікаво, хто ж її назвав так вдало, адже наша чемпіонка народилася у Сімферополі. Там же й почала займатися спортом у три роки.

Спочатку батьки водили дівчинку в секцію гімнастики. Та сталося так, що секцію закрили, а батьки познайомилися з тренерами з плавання Ніною та Олександром Кожухами. Ті саме переїхали до Криму з Харкова. Яні тоді було 8 років. Почалася плідна співпраця. Яна Клочкова виявилася найталановитішою серед багатьох підопічних Кожухів. Дівчині було 14, коли їй вдалося виграти срібло на першості Європи серед юніорів на улюбленій дистанції — 400 м комплексного плавання. Через рік Яна вже здобуває дві золоті нагороди на аналогічному турнірі і виблискує бронзою та сріблом уже серед дорослих. Ще рік — і Клочкова перша в Європі на короткій дистанції серед дорослих. Після цього вона виграє першість світу, а в наступні роки продовжує додавати до колекції найвищі «континентальні» нагороди. Та найважливішим був старт через 10 років від початку тренувань у басейні — олімпіада-2000 та закономірний підсумок участі в ній — дві золоті медалі.

Талант плюс працьовитість та воля — і ось тобі результат! Так говорить про Яну батько Олександр Клочков після олімпіади у Сіднеї: «Вона почувалася лідером. Яну боялися суперниці. Вони рівнялися на неї. Яна постійно була зосереджена на перемозі, на «золоті». Але Ніна Кожух влучно підмічає, що психології переможця замало, коли підводить техніка плавання. Саме перед цим найважливішим стартом у 17-річної тоді вже харків'янки виникли проблеми з плаванням брасом. Дівчина жалілася, що колись у неї не було жодних проблем з цим. А перед олімпіадою... Чи то підросла вона, чи то у вазі додала, але під водою Яна просто «сиділа». «Раніше вода сама мене несла, — бідкалась вона. — Не знаю, що мені робити з брасом».

Та два місяці кропіткої праці дали свої плоди. Яна виграла 200 та 400 метрів у комплексному плаванні та завоювала срібло на 800 м вільним стилем. На коротких дистанціях, а надто в комплексному плаванні, вона повноправна Королева Світу. У її колекції — золоті нагороди Ігор Доброї Волі, першостей Європи, світу, етапів Кубка світу, інших призових турнірів та безліч рекордів України, Європи, світу на різних дистанціях.

Чемпіонка поза басейном

Часу вільного Яна, як і всі імениті спортсмени, має мало. Часто буває так, що вона лише два дні на місяць проводить із сім'єю. А коли в перервах між змаганнями буває вдома, то ці дні перетворюються на свято. А якщо свято, то як же тут обійтися без улюбленої кухні? «Я вже так сита закордоном, що скучаю за домашнім теплом. Ніде так добре не го-

дують, як це робить мама. У Франції, та й у всій Європі, харчуються переважно всухом'ятку, в них немає супів та борщів. Диваки та й годі!» Для Яни найулюбленішою є українська кухня, але м'яса вона їсть дуже мало.

А яке свято без подарунків? Особливо, коли надворі серпень — саме цього місяця Яна справляє день народження. Найдорожчі для неї подарунки від батьків, хоч і не завжди є час ними потішитися, як трапилося позаминулого року з комп'ютером. А минулого року їй подарували гарне триколірне кошеня — на щастя.

Та доводиться часто розлучатися і з такою милою кішечкою, адже спорт у Клочкової на першому місці, а особисте життя — на другому. Раніше в Яни теж був кіт персидської породи на ім'я Чингіз.

Не вистачає часу на клуби, ресторани, кінотеатри. Перебуваючи в Україні, вона намагається переглянути найвідоміші фільми, сходити в театр чи потеренькати з друзями за чашкою кави. Інколи буває в клубі «Аргус», що біля цирку в Харкові.

Зараз, коли вона переїхала до Києва, в Яни з'явилося багато нових друзів. Тож тепер вона, Лев за гороскопом, як світська левиця, любить дарувати всім своїм знайомим промінчики сердечного тепла, не вимагаючи нічого натомість. Тому спілкуватися з нею просто та приємно.

У повсякденному житті вона великодушна, благородна і завжди готова допомогти. Щиро турбується про друзів, батьків, родичів. А природжений оптимізм оберігає її від негараздів. Попри шалену популярність, Яна не має ані крапельки зазнайства, завжди уважна, щира і відверта. Цей перелік можна було би продовжувати і продовжувати... Саме такою — скромною, симпатичною і доброзичливою — часто її можна побачити на екранах телевізорів, коли вона дає інтерв'ю журналістам після чергової перемоги на якихось міжнародних змаганнях.

Не вибаглива Яна Клочкова до одягу, перевагу надає спортивному стилю. Вона носить те, в чому зручно: джинси, футболки, кросівки. Спідниці вдягає рідко, а плаття лише у святкові дні або тоді, коли йде на якісь урочистості. Наприклад, на зустріч із принцом Монако, королем Іспанії чи президентом України. За великі досягнення у спорті та славу, яку приносять її перемоги нашій Україні, заслуженого майстра спорту Яну Клочкову нагороджено Орденом Рівноапостольної Княгині Ольги першого ступеня. Цю найвищу урядову нагороду вона отримала у квітні минулого року. Крім цього, після завоювання трьох золотих нагород на світовій першості у Москві Яна Клочкова як член київського клубу «Динамо» отримала чергове військове звання. На її погонах додалося по четвертій зірочці, вона тепер капітан міліції. І все це через те, що в нашої знаменитої чемпіонки юридична освіта — свого часу вона закінчила Харківську Юридичну Академію.

Яна Клочкова — романтична натура. Любить фантастичні фільми, де добро перемагає зло. Наприклад, «Зоряні війни», «Володар кілець». У вільний час ладна послухати щось свіженьке від Енріке Іглесіаса, Брітні Спірс, Даррена Хейза та інших зірок. Залюбки розповідає про свої сни. «Іноді мені здається, що все це уже десь було — ситуація, місцевість, події, люди... Часом я бачу віщі сни — з точністю до навпаки. Перед олімпіадою в Сіднеї приснилося, що я програю. Пливу, напружую всі сили і — не встигаю, залишаюся позаду інших. А насправді — виграла!» А ось як цікаво розповіла вона про цю свою найважливішу перемогу: «Фінішувала я, поглянула на табло — і не повірила очам. Світовий рекорд! Я відчула себе глядачем, який спостерігає за подіями з трибуни. Тоді я вщипнула себе. Але табло горіло далі. Я справді показала той результат!»

Активний спосіб життя, часті тренування, без яких — нікуди, допомагають підтримувати Яні фізичну форму і зовсім не псують її грації, манери триматись, які так імпонують мільйонам уболівальників. Тож чи дивина, що їх дедалі більше та більше? А ти часом не з їх когорти?

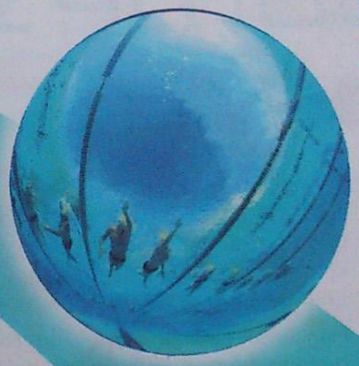

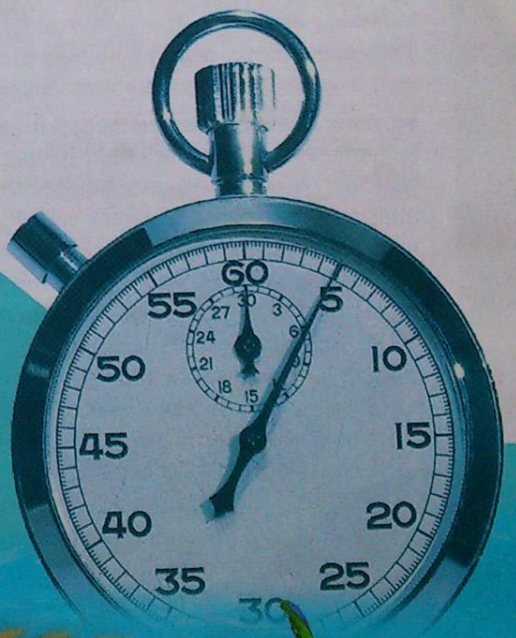

САМ СОБІ ХУДОЖНИК, САМ СОБІ ДРУКАР

AGFA Agfa

hp HEWLETT PACKARD

Комп'ютер — річ потрібна, ніхто в цьому не сумнівається. Наш Джексон, купивши комп'ютер, роздобув би потужну акустичну систему, класну звукову карту, мікрофон і влаштував би звукозаписну студію просто в себе вдома. А Джо, мабуть, тижнями не виходив би з дому, ганяючись за віртуальними чудовиськами, інопланетними загарбниками та попутно рятуючи від них нашу Землю. Сидів би за комп'ютером, напханим іграми, з джойстиком у руках, і сам більше скидався б на монстра з якоїсь баскетбольної планети. Киця підключила б цифровий фотоапарат, оволоділа б якимось графічним редактором (програмка така, в якій можна всякі штучки малювати) і засіла б за віртуальний макіяж. Одне слово, все залежало б від наших пристрастей, програмного забезпечення комп'ютера і так званої «периферії».

Не помилюсь, якщо скажу, що будь-яка периферія якщо не починається, то вже точно не мислиться без таких пристроїв, як принтер і сканер. Для чого вони потрібні і як працюють? А про це ми й поговоримо. Точніше, казатиму я, а ти слухай.

ЗАЛИВАЙ ЧОРНИЛО І ПОЇХАЛИ!

Почнемо з принтера. Уяви собі, що ти набрав на комп'ютері реферат на тему «Вплив аерокосмічних досліджень НАСА на співучість коників у Заполяр'ї», який менше як на «12 з плюсом» ну ніяк не потягне. Та суворий педагог так і не дізнається завтра про існування цього витвору рефератного жанру і вліпить тобі «пару». А все чому? Тому що комп'ютер не має друкувального пристрою, або ж принтера, що одне й те саме. Чорно-білого або кольорового, матричного, струминного або лазерного — принтери бувають різні.

Ударно-матричні принтери друкують за допомогою голівки з набором голок. За командою від комп'ютера голки висуваються з голівки і відбивають через барвну стрічку потрібне сполучення крапок, утворюючи ту чи іншу букву. Або цифру. Або пунктуаційний знак.

При цьому голівка і стрічка переміщаються по ширині аркуша, формують на ньому рядок. Уздовж аркуш рухається спеціальним механічним пристроєм. Рухами голок, голівки та аркуша керує електронна схема принтера, слухаючись усіх команд, які надходять до нього від комп'ютера.

Принтери цього типу мають свої переваги. По-перше, картридж із барвною стрічкою не дорогий. По-друге, він легко замінюється. По-третє, ще можна робити й копії: на зворотному боці спеціального багатошарового паперу при ударі барвник виділяє літери, які відбиваються на наступному аркуші. Одне погано: працюють такі принтери повільно, шумно, та й якість друку так собі. Втім, проблема швидкості вирішується лінійно-матричними принтерами: вони відбивають крапки відразу по всьому рядку.

Робота лазерного принтера нагадує собою процес ксерокопіювання. Тільки замість лампи використовується тонкий лазерний промінь, що потрапляє на поверхню фотобарабана через дзеркальну призму. Обертаючись, призма переміщує промінь уздовж барабана — так формується рядок. Коли повертається сам барабан, відбувається зміна рядків. У результаті на поверхні барабана утворяться групи електростатичних зарядів, що відповідають заданому зображенню. Далі тонер (барвна речовина) заряджається і подається на барабан, а зображення переноситься на аркуш паперу або плівку і закріплюється у спеціальній «грубці», вмонтованій у принтер. Ось чому щойно видрукувані аркуші теплі на дотик.

Лазерний принтер дає дуже якісний друк та й працює швидко (12-25 сторінок на хвилину) і досить тихо. Щоправда, вартість змінного картриджа, що включає резервуар з тонером і сам фотобарабан, доволі височенька.

Лазерний принтер із кольоровими картриджами дає відбитки, дуже схожі на фотографію, але коштує таке задоволення дуже дорого, та й швидкість кольорового друку значно нижча.

У корпусі струминного принтера вмонтовані крихітні сопла. П'єзо- або термоелектрична голівка принтера під дією електричного імпульсу змушує чорнило вихлюпуватися (або випаровуватися) із сопла і осідати на папері у вигляді дрібненьких крапочок. Картридж рухається з голівкою уздовж аркуша або лишається нерухомим (тоді чорнило подається до рухомої голівки через гнучкі шланги). Чорний (монохромний) картридж дає чорно-білу картинку, набір кольорових картриджів — якісне кольорове зображення.

Струминні принтери дешевші від лазерних. Габарити струминного принтера невеликі, тому його можна легко переносити з одного місця на інше. Це плюси. Та є й мінуси у вигляді меншої (порівняно з лазерним) швидкості друку та необхідності часто замінювати «чорнильницю».

НАСТІЛЬНИЙ ФОТОАПАРАТ

З друком розібралися. А тепер послухаймо маленьку лекцію про настільний планшетний сканер. Почнемо з того, що сканер — це пристрій для введення зображень у комп'ютер. Зовні це плоска пластикова коробка з відкидною кришкою.

Всередині, під нерухомим склом, причаїлися основні вузли сканування. Саме сканування за принципом дії нагадує процес фотографування цифровою камерою. На пересувній каретці стоїть лампа підсвічування та система дзеркал. При скануванні світло від лампи на кожному кроці двигуна відбивається від документа, що розміщений на склі. Далі через систему дзеркал воно потрапляє на матрицю, що складається з чутливих елементів, які визначають інтенсивність відбитого світла, перетворюючи його на електричний сигнал. Англійці називають ці елементи CCD (від Couple-Charged Device), по-нашому це буде ПЗЗ (прилад із зарядовим зв'язком). Подібна матриця є і в цифровому фотоапараті.

Далі аналоговий сигнал перетворюється на цифровий, обробляється і передається в комп'ютер для подальшого використання. В такий спосіб на кожному кроці каретки сканер фіксує одну горизонтальну смужку оригіналу, розбиту, у свою чергу, на певну кількість пікселів на лінійці ПЗЗ. Сумарне зображення, складене з цих смужок, становить собою таку собі мозаїку з плиток (пікселів) однакового розміру та різних кольорів.

Коли процес сканування завершується, отримане оцифроване зображення з'являється на екрані монітора. На скло можна покласти все, що хочеш відсканувати (хоч кота Барсика!) — сканер усе це чемно «сфотографує»!

Якщо вдома багато старих фотографій, можна вдихнути в них друге життя, зібравши їх на одному компакт-диску — вийде такий собі інтерактивний фотоальбом, який можна доповнити веселими коментарями та музичним супроводом. Безперечно, такий альбом не постаріє, а записані на ньому фотографії не втратять своїх барв.

Якщо ти збираєш монети, марки, то сканер допоможе зробити каталог твоєї колекції. Він заощаджує купу часу й сил, дозволяючи вводити текстову інформацію не вручну, а шляхом сканування оригіналу і перетворення його в текстовий файл за допомогою програмки розпізнавання текстів. Не кажучи вже про те, щоб втілити в життя всі твої фантазії. Приміром, надрукувати оголошення «Розшукується» із зображенням свого друга. Або створити календар із тим же просканованим Барсиком. Можна увічнити себе на Евересті, навіть якщо тебе там і близько не було. Чи в парашутному стрибку. Або за штурвалом міжгалактичного зорельота. Або... Та що там казати!.. Головне — відсканувати, відредагувати, підправити, доповнити і... Надрукувати. На принтері — матричному або струминному. А ще краще — на лазерному, в кольоровому виконанні.

СКАНУЙСЯ, КАРТИНКО, МАЛА І ВЕЛИКА...

У своєму прагненні мати все напохваті люди вже дійшли до ручки. Причому у прямому розумінні — до тої ручки, що сканує негірше від справжнього сканера і називається **C-Pen.** Це пристрій, який здатний «прочитати» до півтори тисячі сторінок тексту і зберегти все це у вигляді окремого файла, а потім передати через інфрачервоний порт у настільний, переносний або кишеньковий комп'ютер.

C-Pen має три основні внутрішні компоненти: цифрова міні-камера, швидкодійний процесор та енергетично незалежна пам'ять обсягом до 6 мегабайт. Просто проводиш ручкою по будь-якому тексту, і він моментально відіб'ється на рідкокристалічному контрастному екрані. **C-Pen** — це ще й кишеньковий словник. Потрібно тільки провести по слову — і за секунду дисплей висвічує переклад. Крім всього іншого, ця ручка вміє просто писати.

Якщо ти людина творча, то за допомогою сканера можна одержати оригінальні картинки з найнесподіваніших предметів: наручних годинників, стрічок, черепашок, камінчиків, листків, квітів, бісеру, ланцюжків, письмового приладдя... А там уже й про вернісаж можна починати думати.

SAMSUNG DIGITall
everyone's invited™

Cadillac: розкішному роду нема переводу!

— Добрий вечір, пане інспекторе. Хвоста за вами не було?

— Здається, ні.

— Вдалось вам врешті-решт з'ясувати, за ким так чахне Джексон? Хто ця пройдисвітка?

— Звичайно! Нюх ще ніколи не підводив старого сищика. Ось тут фотографії. Я їх робив прихованою фотокамерою. А це — мікрофільм. Дивитись його треба в інфрачервоному освітленні... Він про все вам розкаже.

— А що ви самі про це думаєте?

— Перепрошую?

— Ну як би ви повелись на його місці?

— Якщо чесно, то точнісінько так само. Які форми, які пропорції — збожеволіти можна! А колір!..

— І що ж мені робити?..

— Моя порада — зберігайте спокій. Я розмовляв з барменом у «Золотому Бублику», і той пробовкався, що вона в нашому місті проїздом, на три-чотири, максимум на п'ять днів. А потім їде чи то в Бухарест, чи то в Будапешт. Назавжди. Там на неї чекає один молодий чоловік...

— У-у-ух, аж відлягло...

— Аби заволодіти більш докладною інформацією, мені не вистачило...

— Гаразд, ось вам, як і домовлялися, конверт. Особове досьє у вас?

— Так, ось воно.

— Ого, яке важкенне! Добряче ж попрацювали...

— Прощавайте, пані. Мушу поспішати, на мене ще чекає зухвале пограбування кондитерської фабрики. І ще... Жодна жива душа не має знати, про що ми з вами щойно розмовляли...

(Із розмови інспектора Приходька та незнайомої дами в чорних сонцезахисних окулярах, туфлях на високих підборах та з кісками, випадково підслуханої під ангаром лабораторії професора Крапки за три з половиною хвилини до дзвоника на перший урок.)

З особового досьє об'єкта спостереження:

Рік народження — 1902.

Місце народження — м. Детройт (штат Мічиган, США).

Назва — на честь Антуана де ла Мота Каділлака, французького губернатора північно-американських провінцій та засновника міста Детройта.

Предок — мініатюрний моторний візок, схожий радше на чотириколісний кінний віз, аніж на автомобіль.

Емблема — дворянський герб мосьє Каділлака.

Соціальний статус — найпрестижніший у Новому Світі автомобіль класу «люкс».

Місце прописки — Детройт.

Особливі прикмети: висока надійність, застосування новітніх технологій та винятковий зовнішній вигляд.

Американська чотириколісна мрія

Елвіс Преслі, Стіві Уандер, Джон Бонджові, Брюс Спрінгстін... Об'єднує їх те, що всі вони їздили чи їздять на машинах марки «Кадиллак». Особливо Елвіс, для кого «Кадиллак» був заповітно-рожевою мрією. Цілий табун сталевих коней! Переважна більшість їх була рожевого та золотого кольорів.

В американців є така приказка: «Виглядати, як «Кадиллак». Тобто дуже шикарно.

Назва марки давно вже стала синонімом шику. За сто років американського автомобілебудування з усіх дорогих марок, які пачками з'являлися на історичному помості й так само його покидали, тільки «Кадиллак» проіснував від початку XX століття (1902 р.) до наших днів. Та що проіснував — самих тільки «Кадиллаків» виробляється більше, ніж продають у Штатах «вітчизняних» «Лінкольнів», зарубіжних «BMW», «Jaguar» та «Mercedes Benz» разом узятих!

Кращий з кращих

Я вже казав, що відлік свій марка «Кадиллак» веде від 1902 року. А витоки її лежать у Новій Англії (так називається група штатів — Мен, Вермонт, Нью-Гемпшир, Массачусетс, Род-Айленд та Коннектикут), де на військовому заводі у місті Спрінгфілд працював майбутній засновник компанії «Кадиллак» Генріх Леленд. За часів громадянської війни він був механіком, пізніше працював у компанії «Browne & Sharpe» фахівцем з точних машин. Переїхавши до Детройта, він відкрив компанію «Leland

▲ CADILLAC Imaj

▲ CADILLAC XLR2

and Faulconer» і зайнявся випуском деталей, автомобільних двигунів та деталей підвіски. А незабаром виникла «Cadillac Motor Car Company».

CADILLAC Eckalade ▶

Збігло кілька місяців — і ось перший автопиріжок. Ним став «Кадиллак» моделі А, який у січні 1903 року з'явився на виставці у Нью-Йорку. Проте справжню популярність фірмі принесла модель D (1905 р.) — п'ятимісний автомобіль з дерев'яним корпусом та (якщо цього бажав клієнт) з алюмінієвою обшивкою.

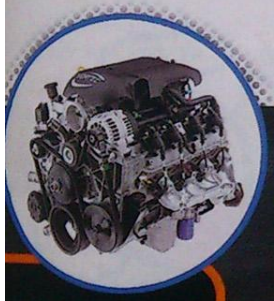

CADILLAC Eckalade

▲ CADILLAC Evog

«Кадиллак» першим з автофірм запропонував принцип взаємозамінності. Як це виглядало на практиці, спитаєш ти? А так. Три автомобілі повністю розбирали, всі їхні деталі перемішували, 90 з них і взагалі замінили. Та це не завадило зібрати всі автомобілі наново наче нічого й не сталося. Дивина? На ті часи — так. Адже доти деталі до кожної машини виготовляли індивідуально і доводили вручну напилком та шліфуванням. А потім був 1909 рік, і разом з ним — пропозиція від «General Motors» про купівлю компанії та чек на $5969200. Генріх та Вільфред Леланди, батько і син, на прохання президента «GM» лишились менеджерами «Кадиллака».

У лютому 1942 року, коли весь світ був охоплений війною, компанія припинила випуск цивільних моделей, і з конвеєра заводу в Детройті стали сходити танки, оснащені двигунами та трансмісіями «Кадиллака», платформи для гаубиць, легких танків та деталі для авіамоторів.

А після війни компанія з новими силами взялася за випуск кращих у світі машин. У моделей з'явилися аеродинамічні плавники, «позичені» в бойового літака. Ця знахідка викликала бурю емоцій, клієнт сунув і сунув, не лякала навіть висока ціна. «Eldorado» зразка 1953 року коштувало 7750 доларів — за них можна було купити дві-три скромніші машини.

Хіг конем

У 1990-х роках слово «Кадиллак» стало означати не тільки розкіш та комфорт, а й підстаркуватий вік власників. Популярності це не додавало, і виробник запустив джип «Escalade». Мовляв, дорогу молодим та перспективним! Спрацює? Думаю, так. Бо це — «Кадиллак»!

▲ CADILLAC Sixteen Concept

Не шкодують товстосуми на авто кругленькі суми

Список найдорожчих машин світу очолює «Bugatti Veyron», який з'явиться у квітні і потягне на $750 тис. «Ferrari Enzo» при ціні $650 тис. — на другій позиції. Третю сходинку посідає американська «Saleen S7» — $400 тис., четверту — «Porshe Carrera GT» ($375 тисяч). Далі за нею їдуть «Lamborghini Murcielago» ($270 тис.), розкішні «Mercedes SLR» ($250 тис.), «Aston Martin Vanquish» ($235 тис.) та геть жебрацька «Ferrari Maranello» — якісь $230 тисяч!

І сказала тут машина: «Я куплю у вас бензину...»

Незабаром машини BMW зможуть самостійно паркуватися, слідкувати, аби власник не заснув за кермом, розмовляти з ним по мобільному телефону... Все це називається «BMW Connected Drive» (програма така). Машина буде заздалегідь отримувати інформацію про паливо на АЗС, пробки на дорогах і так далі. Навіть сама платитиме за стоянку, за бензин, сплачуватиме штрафи та слідкуватиме за будинком через спеціальний відеозв'язок.

Спілберг руки потирає — «Лексус» «Лексуса» зіграє!

А гратиме цей джип роль автомобіля майбутнього. За словами режисера, причиною вибору саме «Лексуса» стала його поїздка на однойменному джипі — такі собі імпровізовані автокінопроби. Режисер, кажуть, мало не попискував від захвату, і хитрі представники фірми відразу надали йому новий концепт для зйомок.

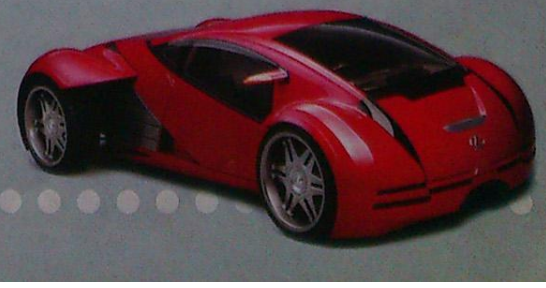

Три ніжних слова

Якби всі статисти світу змовились і провели дослідження на тему «Відношення числа освідчень у коханні 14 лютого до середньорічного показника», цікаво, до яких висновків вони прийшли б? У скільки разів частіше освідчуються в коханні саме 14 лютого — у 5, 10, 100? Ніхто цього не знає! А шкода. Втім, якщо людина не володіє подібною статистикою, це ще зовсім не означає, що вона не може поговорити про освідчення в коханні. Тим паче, якщо за плечима в неї стільки років, як у мене. Ну що, поїхали?

Слова старі, як піраміди...

Спочатку, як і годиться, трохи історії. Найдавніше любовне послання археологи віднайшли в Ірані. Воно було написане близько 2000 року до нашої ери. А «написав» його хлопець на ім'я Гіміса, закоханий у дівчину Дасбуай. У своєму посланні юнак запрошує дівчину на побачення. Тобі зараз, мабуть, важко уявити, скільки сили і терпіння знадобилося закоханому хлопцеві, щоб написати і доставити за призначенням цього «листа». А річ у тому, що текст люб'язного послання було... витесано на кам'яній брилі, яка важила ні мало ні багато — 16 кг!

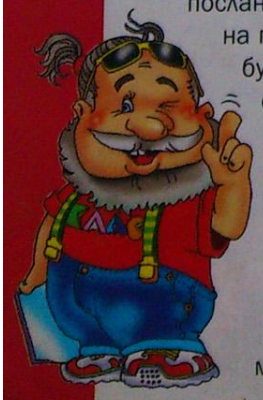

З того часу мільйони, а може, і мільярди любовних послань облетіли нашу землю в різних напрямках. За кожним листом стоять конкретні постаті — відомі і незнані, заможні та не дуже, геніальні та бездарні. Але всі вони переживали найпрекрасніші почуття, які й змусили їх творити сердечні послання. Кожне з них особливе: має свою історію, свою долю.

Цікавий, на думку дослідників цього епістолярного жанру, лист англійського вченого XVII століття Самюеля Джонсона. Після довгого листування зі своєю обраницею, він нарешті наважився зробити їй пропозицію. І ось важливе послання Самюель закінчив такими словами: «Хочу бути з Вами абсолютно чесним, тому повідомляю, що маєтки мої невеликі, а один з моїх родичів повісився». Коли леді відгукнулась на послання, відповідь її була не менш оригінальною: «Вашу пропозицію приймаю з радістю. Мої матеріальні статки також не дуже великі. Ніхто з представників моєї родини поки що не був повішаний, хоча я цілком переконана, що найменше десятеро з них цього цілком заслуговують».

А одна закохана американка, член спілки допомоги засудженим, довгий час листувалася з одним в'язнем. Листи були єдиною можливістю цих людей висловлювати свої почуття. І от якоїсь миті вони стали настільки близькими людьми, що в одному із своїх чергових послань жінка розчулено написала: «Мій дорогий 887924! Дозволь мені надалі звертатися до тебе просто 887!» Закохані люди не лише писали про свої почуття і читали освідчення інших, вони навіть конкурси влаштовували спеціальні — на краще любовне послання. На одному з таких змагань, яке мало місце в Новому Орлеані (США), переміг Пітер Уолес, 79-річний дідусь, якому жодного разу так і не вдалося одружитися. Ось так буває на світі. Втім, хто його знає, одружився б він свого часу, то може б і не бачив тоді перемоги в конкурсі як оселедець власних вух?

Хто, де і як освідчується в коханні

Звичайно, немає певних правил, кожен користується внутрішньою інтуїцією, інакше кажучи, голосом серця. Але є багато людей, що притримуються старомодних традицій. Я маю на увазі перевагу в тому, хто перший повинен признаватися в коханні. Немало дівчат вважають, що перший крок повинен зробити все ж таки муж-

чина. Але чому, відповісти не можуть. Мабуть, страшно. А можливо, вони просто бояться втратити свою гідність, впасти обличчям у болото, почувши у відповідь замість бажаного «Я тебе теж» якусь насмішку чи принизливий жарт. Адже кохання має один недолік — воно не завжди взаємне. Тому дівчата рідко признаються у своїх почуттях першими. Це не я вигадав, так свідчить статистика. Жінки здебільшого надають це право представникам чоловічої статі, а самі у кращому випадку ствердно кивають головою. До речі, чим більша амплітуда коливань, тим щиріші почуття. Або закривають очі й тихо, майже пошепки висловлюють взаємність, говорячи своє «так». Хлопці також по-різному підходять до цієї нелегкої справи — освідчення в коханні. Особливо, якщо почуття справжні та щирі, висловити їх вголос зовсім непросто. Для цього вони вдаються до багатьох допоміжних засобів, наприклад: прикриваються букетами квітів, морозивом, цукерками, шампанським чи будь-якими іншими подарунками, просять допомоги у своїх друзів, звертаються до коханих через засоби телерадіокомунікації і т. д.

Кожен робить те, на що він здатен. У таких випадках враховуються не лише матеріальні можливості людини, а й фантазія, інтелект, уміння зробити буденні речі святом. І тут уже немає значення, хто зробить перший крок, головне — кінцевий результат.

На жаль, настали часи, коли писане слово втратило свої чари. Мало кому захочеться сидіти над аркушем паперу і вигадувати твір на тему «Я тебе...». Це думання вимагає посиленої мозкової діяльності. І навіть коли є що сказати, треба згадувати, як воно має виглядати у письмовій формі. Кожен розуміє, що коли пошлеш любовного листа з купою помилок, приємного буде мало. А повторювати граматику зовсім не хочеться. Ось і процвітає масове виробництво вітальних листівок з готовим стандартним текстом. Щось на зразок: «Я без тебе не можу жити», «Я сумую за тобою», «Моєму єдиному»...

Та як би ми не старалися йти в ногу з прогресом, виглядати сучасно і впевнено, мусимо пам'ятати, що всі ці штампи ніколи не зможуть замінити наших власних слів, які народилися у найпотаємніших закамарках нашого серця. Вони настільки інтимні та неповторні, що ніхто інший сказати їх замість нас просто не здатен. Отож якщо ти хочеш, щоб у ваших відносинах з'явилося щось особливе, не лінуйся на творчість, дай волю своїй фантазії. І зовсім необов'язково писати довжелезні романи, на які треба потратити купу часу і паперу. Можна просто обвести на аркуші свою долоню, намалювати своє «палаюче» серце чи навіть залишити на пам'ять поцілунок намальованими устами (цей рецепт можуть використовувати тільки дівчата!) І не потрібно писати багато слів, важливо тільки, щоб вони йшли від щирого серця.

Але слід пам'ятати, що любовне послання — це не якась там записка. Воно має свою життєво важливу місію. І якщо ти не бажаєш, аби твій шедевр потрапив у смітник або ж валявся між квитанціями, чеками, списками продуктів та іншими папірцями, подбай про його зовнішній вигляд. Щоб той, кому призначене це послання, відразу зрозумів, наскільки цінним воно є для тебе. Важко буде читати навіть найпрекрасніші, найвишуканіші слова, якщо вони нашкрябані на клаптику списаного шкільного зошита чи на кінчику старої газети.

Найкращим поєднанням для такого вартісного листа буде білий гарний аркуш і чорнильна ручка. Та якщо з чорнилом у тебе якось ще змалку не склалося, то краще за нього й не братися, хіба мало альтернатив?

В окремих ситуаціях можна використовувати готову листівку, але краще взяти подвійну і без надписів. У жодному випадку не використовуй фотографій популярних естрадних співаків та кінозірок, а також тварин, щоб не викликати якихось зайвих асоціацій. Якщо ти плануєш запросити своє кохання на відпочинок чи на прогулянку, можеш скористатися гарними фотографіями природи чи квітів. Обов'язково потрібно враховувати смаки свого адресата. Часто у любовних посланнях використовують багато художніх засобів, наприклад: порівняння, гіперболи, метафори та епітети. Але надто велика гіперболізація сказаного буде сприйматися штучно і викличе недовіру до сказаного. З метафорами та порівняннями також обережніше. Метафора, яка може здаватися чудовою автору, для читача видасться просто смішною. Головне — не перестарайся.

До речі, в різних народів є свої особливості художнього мислення. Далеко не треба ходити, у чехів, скажімо, прийнято порівнювати коханого з... жуком: «Ty muj broucek!» Тож коли якась (а може, і не якась, а дуже конкретна) дівчина звернеться до тебе з подібним епітетом, не реагуй, мов бик на спартаківський прапор, а краще просто поцікався, чи часом не було у неї в роду чехів.

ТАРТАК — ЧЄМПІОН!

Якщо ти скажеш, що не знаєш групи «Тартак» — я дуже здивуюся, а якщо ще скажеш, що не знаєш Сашка Положинського, я тобі просто не повірю.

Вже майже п'ять років «Тартак» тішить нас піснями. Сьогодні це найвідоміша в Україні хіп-хоп-команда (після ТНМК). Тартаків слухають усі, їх пісні сприймаються легко, просто сиди — і радій. Якщо вдасться — бо ноги обов'язково в танок понесуть.

А ось і вони, наші герої:

Положинський Сашко, соліст (народився 28 травня 1972 р.). Співацьку кар'єру почав ще в дитсадку — на святкових ранках. У гурті обіймає найважливішу посаду — художній керівник, співпродюсер, вокаліст, шоу-мен, бі-бой, секс-символ, автор текстів. Себе Сашко любить. Трьома словами охарактеризував себе так: розумний, гарний, талановитий... Недолік тільки один — «не так багато грошей, як хотілося б...» У старості уявляє себе старим, буркотливим, вічно злим, сердитим, нестерпним дідуганом з великими сивими вусами та оселедцем.

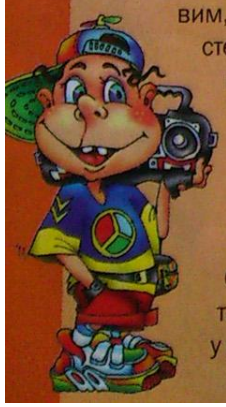

Самойло Андрій (він же Муха), гітарист (народився в 1976 році в Луцьку). У 1998 році на прохання Сашка приєднався до «Тартака», і... Сьогодні життя не у групі для нього позбавлене будь-якого сенсу. Ось що робить «Тартак» з людьми. Любить мультики, зокрема «Шрек» і «Льодовиковий період», із задоволенням читає Маркеса і Агату Крісті.

Діджей Валентин (Вініл) (народився 1 травня 1977 р.). До «Тартака» пройшов тяжкий, повний випробувань шлях. Займався багатьма проектами, грав death-metal і співав голосом, від якого всередині все згортається у трубочку. Своєю найбільшою вадою називає власну лінь, а себе характеризує як упертого. По суті своїй меломан, слухає все.

Андрій Благун, або «містер Крєпкій» (народився 16 квітня 1974 року в Чернівцях). У «Тартаку» просто незамінний, адже пише музику, відповідає за бек-вокал та ще й хореограф. Цікавиться спортом, комп'ютерами.

Косорапов Едуард Анатолійович (чи просто Кос), барабанщик (народився 7 травня 1974 року у м. Єлізове на Камчатці). Освіта — музична школа, музичне училище. Як прийшов у «Тартак»? Працювали з Дмитром в Черкасах у різних музичних гуртах, аж раптом до хлопців прийшла геніальна ідея — запропонувати свої послуги пану Положинському. Себе вважає гарним, молодим і чесним. Любить веселі та шумні ватаги. Улюблений вираз — «Erare humanum est».

Чуєв Дмитро, бас-гітарист (народився 10 серпня 1979 р.), наймолодший учасник. Коли вперше потрапив у «Тартак», музика спершу видалася йому занадто важкою. Тепер він про неї нібито іншої думки. Мрії скромні — була б нова бас-гітара! А щасливим бути може легко — аби лиш музика була!

Історія заснування групи — велика авантюра.

Диск-жокей та капітан луцької команди КВК Сашко Положинський, отримавши першу премію в жанрі сатири і гумору на фестивалі «Перлини сезону», восени 1996-го вирішив взяти участь у відбірковому турі фестивалю «Червона Рута». Спочатку придумав назву «Тартак» (лісопилка по-західноукраїнському), потім у Рівному записав три пісеньки. Перша репетиція наспіх створеного проекту відбулася за день до дебюту, а пару Положинському склав Василь Зінкевич-молодший.

«Тартак» не тільки переміг у місцевому відбірковому турі, а й виграв першу премію фестивалю «Червона Рута-97» у жанрі танцювальної музики. До весни 1998-го «Тартак» у складі переможців «Червоної Рути» об'їздив всю Україну, аж тут Зінкевич-старший взяв і вивів зі складу цієї скандальної групи свого сина. Група була на грані розвалу, коли Положинський влаштувався ведучим хіт-параду «12 мінус 2». Згодом «Тартак» взяв під свою опі[illegible] продюсер «ТнМК» Олексій Яковлєв. Саунд-продюсером став Фагот, і правдами-неправдами записується програма з 9 мінусівок — з травня 1999-го «Тартак» почав гастролювати. Влітку Положинський перекваліфіковується на телеведучого на BiZ-TV, через рік переходить на «Таврійські Ігри».

З кінця 2000-го на студії RRI почався 10-місячний запис дебютного альбому. Перед самим Новим 2002 роком [illegible] булася спільна презентація нового альбому «ТнМК» та першого альбому «Тартака» «Демографічний вибух». Мабуть, недарма чекала на нього вся Україна, для якої спад народжуваності — не порожній звук.

Вибух стався. Вибух позитивної енергії. Одне цікаво: чи покращить це демографічну ситуацію у країні?

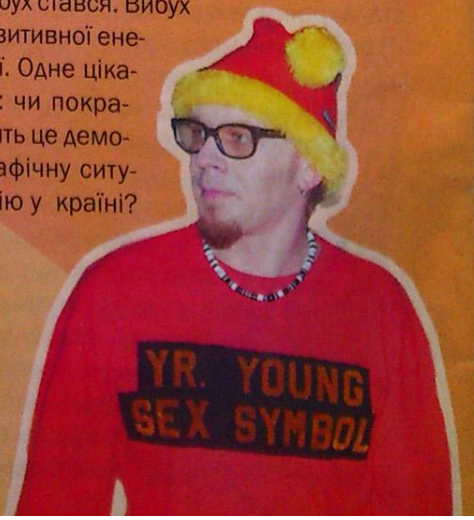

Björk: до вашої уваги нові ісландські саги

Мені б так!.. У 12 років — перший власний альбом. Платівка під назвою «Bjork» — це хіти «Бітлз» та Стіві Уандера в ісландському перекладі. У виконанні Бйорк Гудмундсдоттір. Чому ісландською? Бо ця країна й подарувала світу Бйорк, володарку багатьох музичних нагород і премій та найкращу актрису Каннів-2000.

Ісландія

Почнемо з прізвища — Гудмундсдоттір. До імені батька додається «доттір» (для дочат) або «сон» (для хлопців). А хочеш знати, як звали батька Бйорк? Від «Гудмундсдоттір» відніми «доттір», і... Правильно, Гудмунд його звали. Він був хіпі, і це ну аж ніяк не могло не позначитися на дочці: та кидає школу, фарбує волосся в помаранчевий колір і починає кочувати по рок-групах. «Шматочки цукру» (група така) народилися з «Kukl» (Магія) — це група, на концерти якої ходив сам Девід Боуї. Створила її Бйорк разом з Ейнаром Бенедиктссоном, другим вокалістом групи. Кажуть, музика «Kukl» була аж надто серйозна. А свіженькі «Шматочки цукру» стали повною її протилежністю.

Не встигли музиканти записати пісню «Luftgitar», як та стала шалено популярною. А перший сингл «Birthday» дозволив підписати контракт з американською компанією «Elektra».

Навесні 1988 року вийшов дебютний альбом «Life's Too Good» — симбіоз солодкого та твердого звучання на одинадцяти треках. Сім з них наспівала Бйорк, решту — Ейнар. Про «Шматочки» застрочили всі газети і журнали.

Лондон

У 1993 Бйорк гайнула до Лондона. Кар'єра почалася з запису танцювальних ремиксів та співпрацею з діджеями, до яких була небайдужа ще з 15-ти років. Продюсер Неллі Хупер допомогла вийти першому сольнику «Debut». Тоді, в 1993, світ і почув ім'я Бйорк.

Ударною піснею альбому стала «Human Behavior», зіткана зі звуків литавр та семпльованих гітар.

Бйорк любить жити без обмежень і робити все, що спаде на думку. Підтвердження цього — другий альбом «Post» (1995) — меланхолійний, сумний. Та не мав він такого успіху, як дебютник, тільки й добра, що самовиражалась, як хотіла: записувалася і голяка, і з кажанами в печері. Ну, ще пісня «It's Oh So Quiet» та кліп до неї принесли їй купу нагород від MTV.

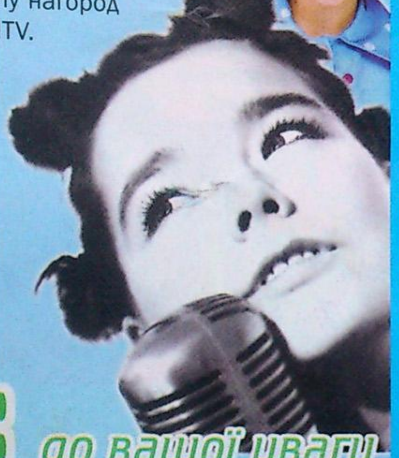

Кіно

Те, що вона неабияка актриса, Бйорк довела ще в кліпах. Аж тут нагодився мюзикл про жінку-вбивцю «Танцююча в темряві». Фільм відхопив приз за кращий фільм у Каннах, а Бйорк — як найкраща актриса. Не кожен зіграв би напівбожевільну матір, яка час від часу впадає у музичний транс і заради сина помирає. Та так, щоб усі Канни ридали.

Шаленство

Бйорк не втомлюється від музики. Вона ніколи не дивилася на музику як на кар'єру, для неї це спосіб протистояння шаленому світу. І вона працює, працює, працює... Чогось від неї ми ще точно та й дочекаємось.

MTV news

Підростає Джеймі Лінн — тож чекаймо перемін

Молодша сестричка Брітні Спірс, 11-літня Джеймі Лінн, наступає на п'яти своїй титулованій родичці і вже знялась у фільмі «Перехрестя» — в ролі «молодої Брітні». Крім того, вона ще й зірка дитячого шоу «All That». Тож хто його знає, чи не будуть років через 10-15 на питання «Хто така Брітні Спірс?» відповідати: «А це часом не родичка знаменитої Джеймі?»

MP3 — то сила грізна. Стережися, шоу-бізнес!

Звукозаписувачі безсилі проти mp3-піратів, скільки б грошей не витрачали на захист інформації. Обмін звуковими файлами в Інтернеті не заборониш. Люди переводять музику в цифровий формат і викладають її в мережу не через гроші, а заради любові до мистецтва і через бажання поділитися з ближнім.

Це не колезький асесор, це — божевільний професор

У 1978 році в Бірмінгемі виникла група RAF. Через якийсь час вона стала виступати в клубі «Барбарелла». «Барбарелла» — фільм 1968 року з одним із головних персонажів — божевільним ученим на ім'я Дюран Дюран. От музиканти й вирішили взяти назву «Duran Duran», щоб додати космічних асоціацій своїй музиці.

Там, де гарні гроші, і слухачі хороші

Тур Пола Маккартні очолив список найуспішніших гастролей 2002 року, зібравши 126 млн. доларів. Концерти Північною Америкою принесли $98 млн., а виступи в Мексиці і Японії — ще $27500000. «Думав, відіграю дюжину шоу — і баста! — скаржився Маккартні. — Та нас умовляли на нові та нові виступи». Ну як було відмовити? Та при таких-то гонорарах!

ЧИ ЩАСТИТЬ ТОБІ В КОХАННІ?

Любиш прохолодний душ?

Квіти розводиш?

Директорофобія — твоя хвороба?

Ні

Так

В тебе є своя кімната?

Маєш вдома самокат?

Черепаха — то ссавець?

Ти сидиш за першою партою?

Тобі хотілося б повернутись у дитинство?

Фантастика і брехня — це одне і те ж?

Любиш кривлятись перед дзеркалом?

Тобі подобається власний почерк?

Завжди доводиш почате до кінця?

Маєш веснянки?

Любиш танцювати?

Любиш веселитись донесхочу?

Вечори проводиш удома?

Тобі освідчувались у коханні?

Ображають часто?

Пунктуальні люди — зануди?

Обожнюєш серіали?

Ти хлопець?

Любиш брязкальця?

Ти за вдачею романтик?

Гороскопи сприймаєш жартома?

Ти схожий на Ді Капріо?

Читаєш чужі думки?

Часом ремствуєш на долю?

«Backstreet Boys» слухаєш?

Просто фантастика! Якщо тобі не казали, що ти найщасливіша в коханні людина, значить, просто не було нагоди. Бо так воно і є. Та чи завжди ми цінимо те, що так легко здобувається?

Що ж, вітаю, ти маєш усі підстави вважати себе щасливчиком, пустунчиком долі і... протилежної статі. А якщо часом щось не так, як тобі б того хотілося... Яке ж життя без чорних смуг?

Твоя доля (і життя особисте) цілком у твоїх руках. Так, звичайно, часом доводиться докладати серйозних зусиль, зате коли вже відчуєш смак перемоги — чи може бути щось краще в цьому світі!

У-у-у, так не годиться! Єдине, що тобі лишається, — це взяти бика за роги (чи коня за копита) і довести всім (і собі теж), що Невдаха — то зовсім не твоє амплуа. Як? А то вже інше питання.

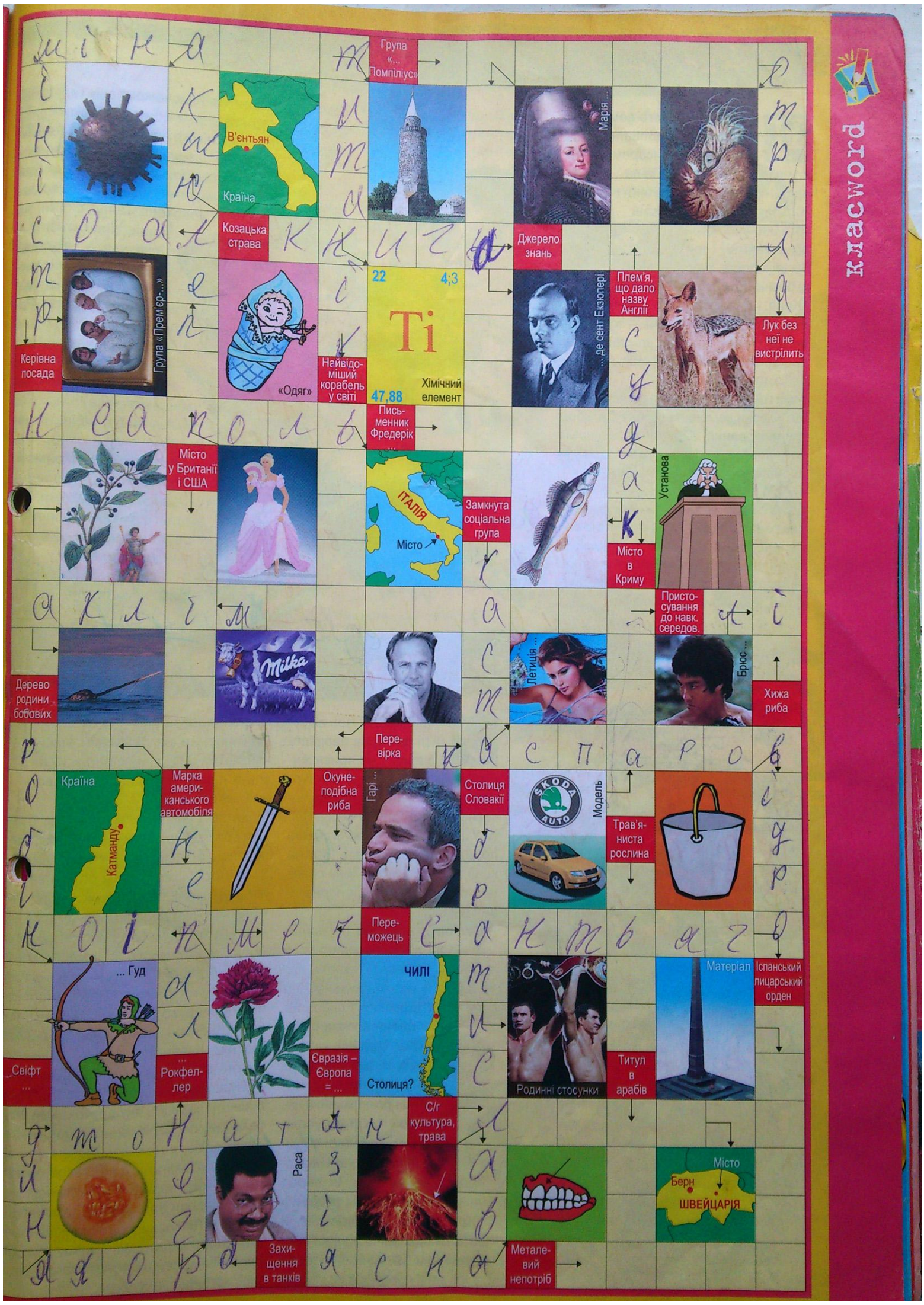
Група «... Помпіліус»
В'єнтьян
Країна
Марія ...
Козацька страва
Джерело знань
Група «Прем'єр-...»
Керівна посада
«Одяг»
Найвідоміший корабель у світі
22
4;3
Ti
47,88
Хімічний елемент
... де сент Екзюпері
Плем'я, що дало назву Англії
Лук без неї не вистрілить
Письменник Фредерік ...
Місто у Британії і США
ІТАЛІЯ
Місто
Замкнута соціальна група
Установа
Місто в Криму
Пристосування до навк. середов.
Дерево родини бобових
Milka
Летиція ...
Брюс ...
Хижа риба
Перевірка
Країна
Катманду
Марка американського автомобіля
Окунеподібна риба
Гарі ...
Столиця Словакії
SKODA AUTO
Модель
Трав'яниста рослина
Переможець
... Гуд
Свіфт ...
... Рокфеллер
Євразія – Європа = ...
ЧИЛІ
Столиця?
Родинні стосунки
Титул в арабів
Матеріал
Іспанський лицарський орден
С/г культура, трава
Раса
Захищення в танків
Місто
Берн
ШВЕЙЦАРІЯ
Металевий непотріб

klasword

Сто загадок

На початку другого семестру у Класі було влаштовано справжнє свято. Спонсором виступило видавництво «Па-па-папір!», а називалося воно «Сто загадок». За розгадані загадки учні отримували різноманітні призи від організаторів. Участь у забаві брали і Колібрик, і Джексон, і Киця, і Джо, і Пундик. Хто з них був кращим, хто гіршим — то не суттєво, адже всі вони домовились виступати однією командою, а потім розділити трофеї.

Коли гра-свято скінчилася, з'ясувалося, що Класна команда виграла 1 альбом для малювання, 2 зошити, 1 блокнот, 3 наклейки та 3 календарики. Загальна вартість виграшу так і лишилася таємницею, відомо тільки, що альбом коштував стільки, скільки зошит та календарик разом, вартість зошита зіставлена з вартістю двох наклейок, блокнот коштував стільки, скільки наклейка та календарик разом, а календарик був удвічі дешевший від наклейки.

Зібралася Класна компанія і давай думати-гадати, як би то поділити призи так, щоб нікого не образити? І додумались усе поділити так, що кожному дістануться призи однакової вартості!

Поділили — і розійшлися всі задоволені. Тепер скажи, як вони поділилися? А скажеш — відгадай кілька загадок із числа тих, що пропонувалися видавництвом «Па-па-папір!».

- На вазі не зважиш, на ринку не купиш.
- Що воно за штука, що день і ніч стука?
- Скільки б я не їв, ніколи ситий не буду.
- Маленький, кругленький, а за хвіст не піднімеш.

Не барися з розгадками. Пам'ятай, що призи на святі отримували тільки ті, хто найщвидше відгадував загадки. Та про призи не забувай.

Наш чемпіон — четвертий

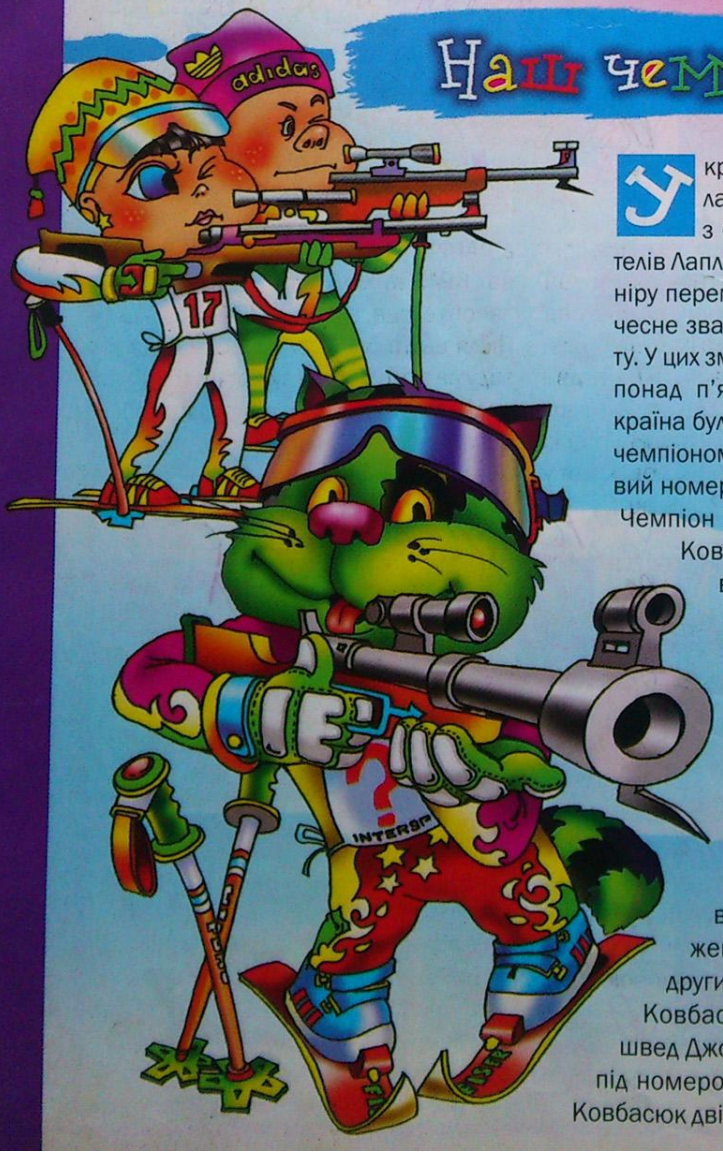

У країні Тисячі Озер відбулася святкова першість з біатлону на призи жителів Лапландії. За умовами турніру переможець отримував почесне звання Санта-Клауса Світу. У цих змаганнях брали участь понад п'ятдесят країн. Кожна країна була представлена своїм чемпіоном і мала свій порядковий номер.

Чемпіон України на прізвище Ковбасюк після першого вогневого рубежу біг другим. Першим відстрілявся і пішов на другий вогневий рубіж італієць Джексонті. Він виступав під номером 17. Наші вболівальники палко підтримували свого земляка, сподіваючись, що він наздожене італійця. Та перед другим вогневим рубежем Ковбасюка обійшов ще й швед Джодасен, який виступав під номером 19. А після того, як Ковбасюк двічі промазав по мішені та зробив два штрафних кола, його ще й обігнав маловідомий фінський біатлоніст Пуундексаар, на всю спину якого красувався здоровенний номер 16.

Гонка так і скінчилася — переміг італієць, другим був швед, а замикав трійку призерів фінський стріляючий лижник. Здавалось, його бронзі раділи навіть північні олені, не кажучи вже про малечу, яка всю дорогу бігла услід за фіном і підбадьорювала його вигуками. Добре, що хоч наш Ковбасюк утримався на четвертій позиції. А то йому вже на лижі наступав югослав Колібрикович (номер 15). За ними фінішували поляк Крапковський під номером 23 та англієць Класноу.

І цього разу не вдалося нашому чемпіону виграти на світовій першості хоча б золоту палицю, яку вручають за друге місце, чи посріблений мішок для подарунків за третє місце. Почекаємо до наступних змагань. А тим часом пропоную тобі встановити, під якими номерами виступали наш та англійський біатлоністи? **Підказка:** послідовність номерів спортсменів, які фінішували на цьогорічній першості у Лапландії, утворює логічний ланцюжок.

Бал-маскарад

«Хто не матиме костюма — тому на шкільний новорічний бал-маскарад зась!» — вирішила вища рада учнів та вчителів. А директору з двома завучами доручили прослідкувати за виконанням цього вердикту — в маскарадних костюмах зустрічати учнів при вході в школу.

Задумались наші герої над костюмами не на жарт. Киці було простіше — на неї вдома чекав костюм Снігової Королеви, виграний на зимовому конкурсі модельок. А от Джексону, Пундику, Джо та Колібрику довелося добряче попотіти, поки кожний змоделював собі по костюму.

Вони шили, клеїли, малювали, прикрашали і при цьому серйозно поспішали, щоб на святі гарно виглядати та зі Сніговою Королевою потанцювати.

І от на свято прийшли Шаховий Король, Одноокий Пірат, Трудяга Гном та Мушкетер Атос.

А тут, звичайно, були не лише танці, а й різні ігри (ДуКлас постарався). Джомолунгма виграв повітряний волейбол у Шахового Короля, але поступився Мушкетеру. Той, бачте, шпагою діставав повітряні кульки на краю свого ігрового майданчика. Колібрик з Піратом змагалися у танцях на руках. Переможця не виявилося — хлопці впали одночасно один на одного. Добре, що ялинку не звалили. Пундик з Гномом перемогли Джексона з Мушкетером у перетягуванні сосисочно-серделькового канату. Вони гарно попрацювали не тільки руками, а й щелепами.

А потім... Потім четверо хлопців після свята вирішили трішечки пограти у сніжки. І пограли на славу. Видатне сніжкове побоїще скінчилося тим, що Шаховий Король загубив свою корону з фольги, Пундик — пов'язку з ока, Мушкетер — свою шпагу, а Трудяга Гном — свого ліхтарика з киркою.

Знайшли вони свої обладунки? Чи ще шукають? Може, і знайдуть, коли сніг зійде. Та вже дуже хотілося б знати, хто в якому костюмі прийшов на той бал-маскарад? Чи не була б твоя ласка підказати, як усе відбувалось?

Відгадай слово

Грала якось Киця з Джексоном в одну цікаву гру — «Відгадай слово». Джексон задумував слова з п'яти різних літер (так, щоб жодна буква не зустрічалася у ньому двічі), а Киця називала слова з чотирьох літер. Меломан казав, скільки літер із задуманого слова є в цих словах. І от у них виникла така ігрова ситуація: у слові ТАНК є 3 літери із задуманого; у словах КРАБ та ХЛІБ — по 2 літери із загаданого слова, а в слові ХРОМ — жодної. Після цього Джексон оголосив, що він задумав слово, яке зустрічається у народних казках, і його легко відгадати за допомогою вже наявної інформації. Але чи так це вже й легко? Так, Киця його відгадала, а от ти зможеш?

Запитаннячка від Колібрика

1 Яким англійським словом називають подорожуючу по світі людину?

2 Контур якого предмета виглядає однаково, під яким би кутом ми його не споглядали?

3 Що більше — добуток чи сума всіх відомих десяти цифр?

4 Як називається міра площі землі, яка заанаграмована словом РАК?

5 Де сума кутів більша — у квадраті чи в ромбі?

6 Чим колись у преріях під час полювання індіанці ремонтували свій лук, якщо у нього розривалася тятива?

7 Столиця якої європейської держави знаходиться на острові Зеландія?

8 Як стародавні римляни називали тих людей, мову яких вони не розуміли?

9 Кого, на думку Станіславського, не може перевершити у майстерності жоден актор?

10 Ми вважаємо його батьківщиною Індію. Американці — Туреччину, хоча справжньою його батьківщиною є саме Америка. А хто він?

11 Якою цікавою особливістю наділений, якщо вірити одній японській приказці, мішок бажань?

12 В епоху хрестових походів існували морські закони, які відрізнялися від сучасних. Зокрема, вони передбачали зовсім інший, ніж тепер, порядок покидання корабля під час аварії. Кому власники кораблів наказували покидати корабель у першу чергу?

1 В угорському міні-кросворді, якого надіслала **Марта Логінська з м. Стрия Львівської області**, необхідно викреслити 10 дівочих імен. Якщо зробиш усе вірно, то в тебе залишиться сім літер. Читаючи їх зверху донизу, ти довідаєшся прізвище італійського скульптора та архітектора XVII століття, який створив колонаду перед базилікою св. Петра в Римі .

М
Р А Б
Я І А Р Т
Е А Н М Р А У
О К С А О Л Е Л Я
Н Р И Л Ь Г І Н А Н А
І Н О Н А А Н Н А
А Т А Ю Д Л А
А Л Л М И
І Я Н
І

2 Розшифруй прислів'я та приказки, які надіслала **Ліда Акришора з с. Чорногузи Чернівецької області.**

Яич діввгаа, отог ú ереомга.

Чия відвага того й перемога

Ен ериб, ед ен лавкоп.

Не бери де не поклав

Гінс тирьпи — ромоз ведзинть.

Сніг рипить — мороз дзвенить

3 Віднови числа та знаки математичних дій, замінені зірочками.

9 3 8 *
* 3 8
* 2 * 2

6 * 3
5 *
* 6 5

4 * 7 1
*
* 3 3 * 8

7 5 * 4
* 2 1
* 8 1 *

4 Розділи фігуру на чотири частини так, щоб сума чисел у всіх чотирьох частинах була однаковою.

9 6
10 5
6 11 9 14
9 10 8 3

5 Відшукай закономірність та домалюй стрілу, якої не вистачає.

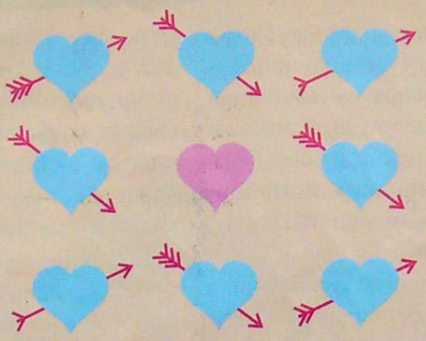

6 Впиши всі числа у цифровий кросворд, який надіслала **Оксана Бабчук з м. Шаргорода Вінницької області .**

8 6 6 З К Л 6
7 4 А 3 5 8 5 8
2 7 5 0 7 2 4 С 7 4 4
— 8 Ц 8 Е 2 4 9 К 6 Л
4 7 7 1 3 А 7 3 7 8 4
С 8 Н 3 3 4 И 1 Й 4 Ж
5 7 5 У 3 1 8 2 2 8 6
7 1 6 5 Р 7 Н 2 6
6 А Л 7 9 2 7

2-цифрові: 26, 41
3-цифрові: 174, 221, 249, 516, 534, 575, 657, 744, 875, 879
4-цифрові: 3322, 3335, 5447, 7165, 7921, 9512
5-цифрові: 35858, 47713, 75784
6-цифрові: 640815
7-цифрові: 1787877, 2750724, 3182286, 8468486

7 Киця з Колібриком зайшла у магазин, щоб купити альбом для малювання. Виявилося, як стверджує **Артем Свирид з м. Золотоноші Черкаської області**, що вартість альбому перевищувала кількість грошей, які мав Колібрик, на 35 коп., а ті, які мала Киця, — на 40 копійок. Коли вони віддали продавцеві всі свої гроші, то одержали здачу, яка становила 0,4 вартості альбому. Скільки коштував альбом для малювання?

8 Якщо додати числа від 1 до 5, то одержимо 15. Зміни розташування одного знака додавання так, щоб у результаті вийшло 20. Зміни розташування двох знаків додавання так, щоб одержати 25.

1 + 2 + 3 + 4 + 5 = 15

1 2 3 4 5 = 20

1 2 3 4 5 = 25

9 Розгадай слова, зашифровані цифрами, і ти знатимеш, якою зброєю зустрічали австралійські аборигени перших поселенців.

1/1000 кг			
8	5	6	3

Ласун					
3	2	5	6	4	7

Г	И	М	Е	К	А	Л	Г
1	2	3	4	5	6	7	8

Столиця Швейцарії			
1	4	5	7

Бальний танець				
5	2	3	1	6

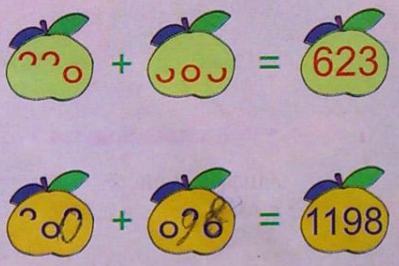

10 У прикладах, які надіслала **Зоя Пронько з с. Орлівки Чернігівської області**, необхідно відновити числа так, щоб виконувалися рівності .

11 Впиши слова-іменники в називному відмінку однини так, щоб використати вже відомі літери.

К				К
	К			
		К		
			К	
				К
			К	
		К		
	К			
К				К

				І
			І	
		І		
	І			
І				
	І			
		І		
			І	
	І			І

12 З яких міст України приїхали ці автомобілі? Кожна назва міста написана на двох автомобілях. Відшукай пари та розанаграмуй ці чотири слова.

ХАРКІВ
Чернігів
Донецьк
Житомир

Потрійні хрестики-нулики

Упристі, звичайні хрестики-нулики не вміють грати хіба що немовлята, та й то цих даних офіційно ще ніхто не уточнював, не перевіряв і через пресу не спростовував. А от про потрійні хрестики-нулики цього вже точно не скажеш. Це по-перше. А по-друге, від традиційного варіанту гри їх вигідно відрізняє те, що нічиєї в цій грі ніяк не може бути, хоч ти візьми та лусни! Тут завжди хтось та й переможе.

Отже, рішуче настроївшись на те, щоб зіграти в ці нестандартні хрестики-нулики, шукаєш собі напарника, запасаєшся аркушем паперу в клітинку і креслиш на ньому квадратне ігрове поле. Його розміри та форму визначаєш сам, це може бути й 7×7 клітинок і більше. Усе залежить від часу гри та вашої волі до перемоги.

Жеребом визначаєте, хто ходить перший. І домовляєтесь про те, чиї будуть хрестики, а чиї нулики. Та це ще не все. Далі необхідно визначитися з тим, хто в якому напрямку буде робити ходи. У цій грі один з гравців на своєму ходу малюватиме олівцем чи ручкою по три вкупі, наприклад, хрестики у горизонтальному напрямку (у трьох сусідніх клітинках по одному хрестику), а його суперник — по три нулики вкупі у вертикальному напрямку. Приклад першого ходу гри дивись на малюнку.

Мета гри проста, як бублик: потрібно створити на полі такі умови, щоб суперник не міг зробити черговий хід. Прикладом таких умов може бути ситуація, коли вже немає місця для вертикальної трійки нуликів. Або для горизонтальної — хрестиків. Той, хто зробив останній хід, і стає переможцем гри.

Грати можна до трьох чи більше перемог на однакових ігрових полях. Ще можна визначати переможця так: кожного разу учасники грають на більшому полі. Розміри поля визначає переможений (яка-не-яка, а втіха).

Як будувати виграшну стратегію і тактику, стане зрозуміло вже після кількох ігор. Та головне тут зрозуміло ще до гри — робити ходи так, щоб лишати побільше місця для своїх фігур і якнайменше — для суперника.

Грати краще ручками (чи олівцями) різних кольорів, це полегшить орієнтування в перебігу подій на аркуші паперу. А там, як знати, може й у житті чогось серйозного вдасться досягти?

Руки на стіл!

А цю гру можна запропонувати, коли ти в невеликій компанії. Називається вона просто — «Руки на стіл!» — і не потребує ніяких спеціальних пристосувань. Тільки й потрібно для її проведення, що один невеличкий предмет (наприклад, монетку, фішку або кубик).

Всі учасники сідають колом і кладуть руки на стіл. Одного гравця лічилкою або жеребом призначають першим ведучим. Він на знак подяки за виявлену до його персони довіру встає з-за столу і дає просто в руки комусь із гравців дрібний предмет (у нашому випадку нехай це буде монетка). Після цього гравці опускають руки під стіл і там починають передавати один одному цю монету з рук у руки — по колу. Через деякий час ведучий дає команду: «Руки на стіл!» Усі зобов'язані покласти руки на стіл із затиснутими кулаками. Завдання ведучого полягає в тому, щоб відгадати, в кого з гравців знаходиться монета.

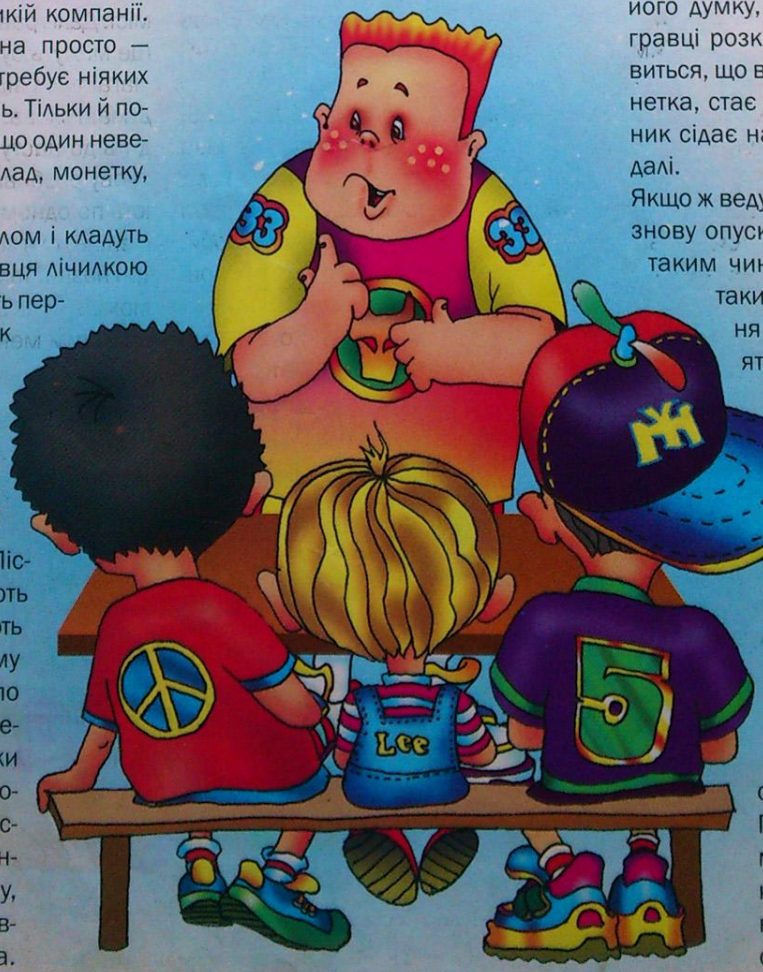

Він вказує на гравця, у якого, на його думку, знаходиться монета. Всі гравці розкривають руки. Якщо виявиться, що він вгадав, то той, у кого монетка, стає ведучим, а його попередник сідає на його місце. І гра триває далі.

Якщо ж ведучий помиляється, то гравці знову опускають руки під стіл, даючи таким чином можливість ведучому таки відгадати місцезнаходження монетки вдруге, втретє, уп'ятнадцяте... Грають у цю гру доти, поки всі гравці не побувають у ролі ведучого.

Якщо гравці передаватимуть, наприклад, якусь цукерочку, то у правила гри можна ввести такий пункт: ведучий, який відгадує її місцезнаходження, з'їдає цукерку. Кажуть, при такій поправці процент вгадувань стрімко зростає.

Потім у такий самий спосіб можна розіграти й решту цукерок (якщо вони є). А якщо немає, можна накупити, веселіше ж буде наскільки!

Ланцюжок слів

Гравців у цій грі може бути скільки завгодно. Головне, щоб кожен з них мав аркуш паперу та олівець (або ручку). Після цих нескладних приготувань можна починати гру. Один гравець називає одне слово. Другий — друге. Їхнє завдання — утворити такий ланцюжок слів, який дозволяв би перейти від першого слова до другого так, щоб у кожному наступному слові були дві останні літери з попереднього в тому ж порядку. Наприклад, першим тут було слово ШОКОЛАД, а другим — САЛО. Тут можна побудувати дуже короткий ланцюжок: ШОКОЛАД-АДРЕСА-САЛО. Все залежить від рівня твоєї майстерності, ерудованості та вміння вчасно видобувати з комірок власної пам'яті потрібне слово. Ось як професор Крапка перетворив МОЛОКО у КЕФІР: МОЛОКО-КОСА-САКЕ-КЕФІР! А тепер ти спробуй перетворити КЛАСНІ ІГРИ у ВІДПОЧИНОК!

В одного гравця такий ланцюжок буде довший, інший і взагалі його не побудує. Час же на роздуми краще обмежувати, скажімо, давати по хвилині. Ніхто не збудував ланцюжок за 60 секунд — вибирайте іншу пару слів.

Якщо складено кілька ланцюжків, переможцем розіграшу стає той гравець, у кого ланцюжок коротший. Йому дається одне призове очко. Правила гри можна погодити так, що переможцем буде той, хто першим складе свій ланцюжок. Грати можна до 3-5 очок.

Для бажаючих розважитись інакше можна запропонувати замкнуті ланцюжки з одного слова. Завдання — збудувати такий ланцюжок, щоб від обраного слова дійти до цього ж таки слова. Наприклад, КАША-ШАПКА-КАША. Або НОСОРІГ-ІГРАШКА-КАВА-ВАПНО-НОСОРІГ. Звичайно, не всі слова для цього підійдуть, доведеться йти шляхом проб та помилок. Але ж ти не з тих, що бояться зайвий раз помилитись, правда?

Місто моєї мрії

У кожного з нас майже напевне є місто своєї мрії, та не кожен має можливість його відвідати. Що тоді лишається? Мріяти? Можна. А ще? А ще можна зробити мандрівку в грі зі своїм другом (чи друзями). Тим більше, що для гри учасникам знадобиться тільки по аркушу паперу та по ручці на гравця і ще один аркуш паперу на всіх.

Припустимо, що гравців двоє. Тоді вони по черзі називають по три назви і записують їх на спільному аркуші. Нехай це будуть КИЇВ, ПАРИЖ, ОДЕСА, ЛЬВІВ, ЛОНДОН та РИМ. Після цього кожен з гравців вибирає собі з цих шести назв дві і записує їх на своєму аркуші так, щоб суперник цього не бачив. Коли все готово, починається гра. Ходи роблять по черзі. Хід полягає в тому, що гравець називає два будь-яких міста, а суперник дає йому відповідь. Завдання — відгадати назви тих двох населених пунктів, що їх задумав суперник. Хто першим це зробить, той і стає переможцем розіграшу.

Якщо гравець вірно назвав хоча б одне з двох задуманих міст, то суперник мусить сказати: «Так!» Якщо в названих містах немає жодного задуманого, то дається проста й коротка відповідь «Ні». Якщо ж гравець називає два задуманих міста (і таке буває), тоді слід просто сказати: «Правильно, ти виграв!» — і піднести руки догори. Мовляв, здаюсь на милість переможця.

Переможець одного розіграшу отримує право на перший хід у наступному розіграші. Гравці знову називають шість міст, і гра триває. Грати можна до 3-5 перемог.

Коли гравців не двоє, а наприклад 3-6, тоді можна записувати й по 5-6 назв міст. Гра вже відбуватиметься по колу, а учасники будуть відгадувати назви в сусіда справа. Кому це вдасться зробити найшвидше, той і отримує своє призове очко.

Коли гравців 7-12, а часу хоч греблю гати, тоді можна запропонувати кожному назвати по одному місту. Загадувати ж тоді доведеться не по два, а по три міста. Грати можна і по колу, відгадуючи в сусіда і розбиваючись на пари, в яких визначатимуться переможці.

У таку гру можна зіграти і на уроці географії, і на вікторині. Для цього треба, щоб кожний назвав по одному місту. Їх записують на дошці. Нехай їх буде 32. Потім кожен вибирає собі і записує 5 міст. Далі гравці розбиваються на пари (це можуть бути й сусіди по парті) і намагаються відгадати один в одного задумані слова. Хто перемагає, той виходить до наступного туру. Потім гравці знову розбиваються на пари і називають по одному місту. Оскільки їх удвічі менше, то й задумується тепер лише по три назви. Там знову визначають переможців, і так далі. Чим менше стає гравців, тим менше слів вони задумують (але не менше двох — це нижня межа). Так можна визначити чемпіона класу з відгадування міст. І хто його знає, чи не посміхнеться міс Фортуна саме тобі?

кросворди від ДуКласа

СКАНДИНАВСЬКИЙ КРОСВОРД

Зразкова міра
Титул англійського дворянина
Німецький письменник Еріх Марія...
Коса — дівоча ...
Японський пояс для кімоно
...-де-Жанейро
Рятівник мухи-цокотухи
Організація Об'єднаних Націй
Витка рослина
Класний капітан
Річка у Парижі
Українська співачка
Місто-порт у Британії
Жіноче ім'я
Сезонний вітер
Настільна гра
Частина лука
...фу-...к» на скатертині після обіду
Стан штучного сну
Материк
Український футбольний клуб
Міра об'єму в США (0,946 л)
Птах — символ мудрості
Інформаційний щит на стадіоні

Українська казка
Хвалебна пісня
Віршований стиль
Нічийна позиція у шахах
Тріумфальна ...
Актор ... Делон
Грецька буква
Обличчя
«Шкіра» дерева
Природний рів

Ансамбль з 8 виконавців
Столиця Азербайджану
Лікарський магазин
Тропічний плід
... Бандера
Місто в Естонії
Східний вітер
УНА-...
Захищає обличчя спортсмена
Кімната для стрільби
Між велосипедом і мотоциклом
60 снопів
Страхопуд
Порода собак
Вулкан на Сицилії
Невелике судно
Родина італійських майстрів скрипки
Зона поширення видів рослин
Початки
Зброя індіанців
Перший у змаганнях

Документ про вищу освіту
Позитивний електрод
Milk

Угорський кросворд

Японські кросворди

У японських кросвордах зашифровані малюнки. Завдання — відтворити зображення за числами, які зазначені зліва від рядочків і над колонками. У цьому номері використані кросворди

- **Агафонової Поліни** (м.Тернопіль)
- **Горділи Ростислава** (с.Студене, Вінницька обл.)
- **Колюховича Віталія, Семенюка Едуарда** (м.Рівне)
- **Клименка Олександра** (м. Львів)
- **Кіндрась Олени** (с.Борушківці, Житомирська обл.)
- **Безпрозваного Дениса** (м.Біла Церква, Київська обл.)
- **Бабчук Оксани** (м.Шаргород, Вінницька обл.)

Надсилай і ти свої кросворди, але обов'язково перевір, чи вони розв'язуються!

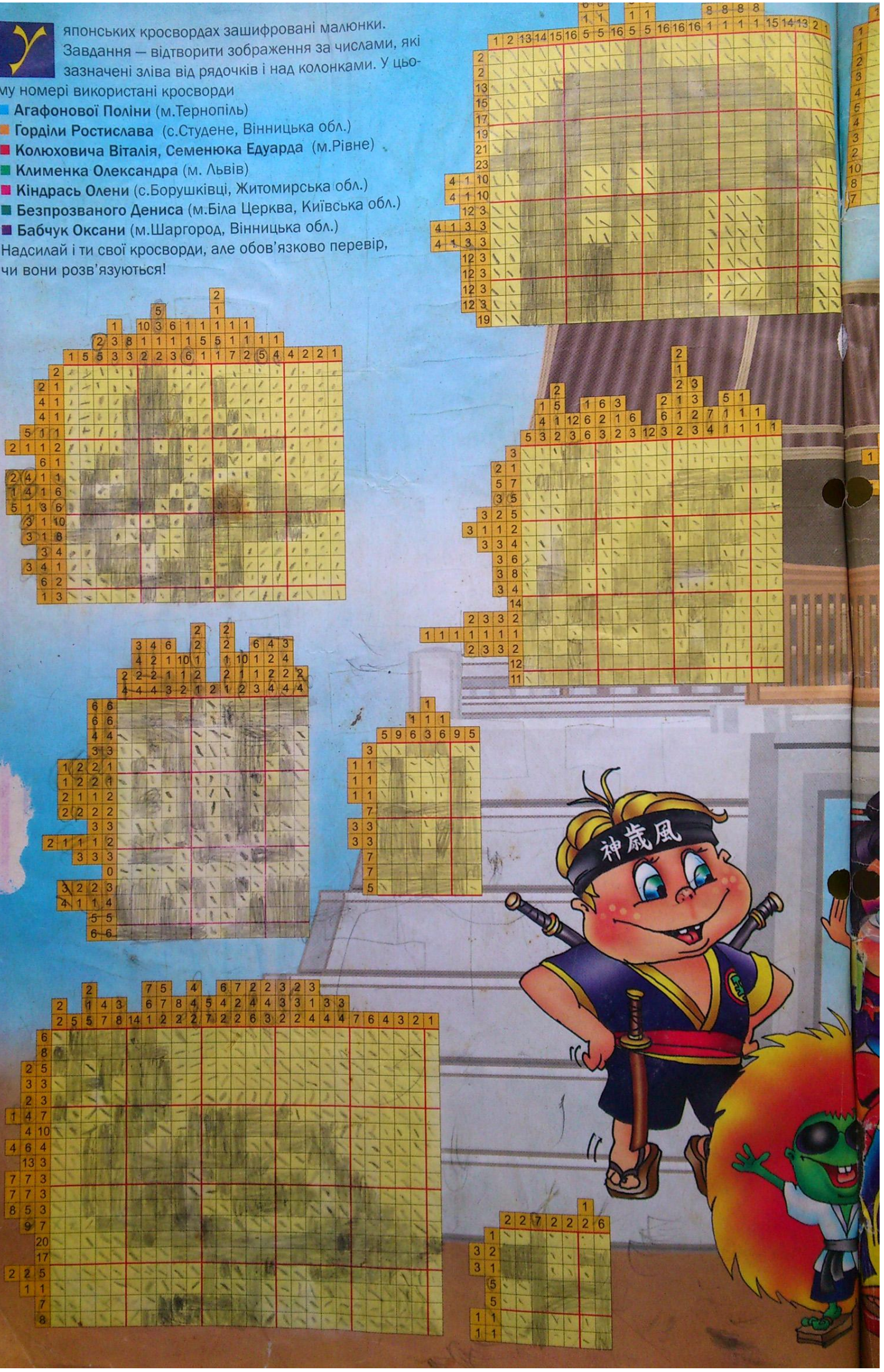

Читай у наступному «Класі»

Страшилки від Класного: Розповідь про першого проклятого. За легендою, за свій злочин Каїн був проклятий Богом і перетворений на вампіра. Вигнаний своїм народом, він мусив поневірятися на узбіччі цивілізації, боючись сонця та жадібно бажаючи крові, крові, крові... Самотній, він наткнувся на могутню відьму, яку звали Ліліт. Вона навчила користуватися своєю кров'ю для...

Who is хто: Квентін Тарантіно — один з найуспішніших і необділених увагою молодих режисерів. Це не випадково. У своєму «Кримінальному чтиві» він не побоявся викинути з екрана голлівудську кіношну умовність і показати все таким, яким воно є насправді. Вдячний глядач оцінив таке «ноу-хау» — стрічка стала культовою і породила «тарантіноманію».

Love story: від і Віктор[illegible] знані та не[illegible]ні. Просто-та[illegible] плакатний зр[illegible] благополуччя. Ідилія настільки неправдоподібна, що оточуючі весь час намагаються копнути глибше і знайти черговий «скелет у шафі». Та все марно. Їхнє безхмарне щастя затьмарює тільки одне — надто велика увага публіки. Та все, що з неї витікає.

Класна музика: Група «Smash» — це Влад Топалов і Сергій Лазарєв. Так, ті самі, які співають «Belle» мовою оригіналу (французькою тобто) і які навіть виграли конкурс «Нова хвиля», що проходив у Юрмалі минулого року. Ті самі, про яких говорять, що в них закохані всі дівчата. Ой, а чи не занадто для двох хлопців?

ПОРИНЬ РАЗОМ З «КЛАСОМ» У СТЕРЕОСВІТ!

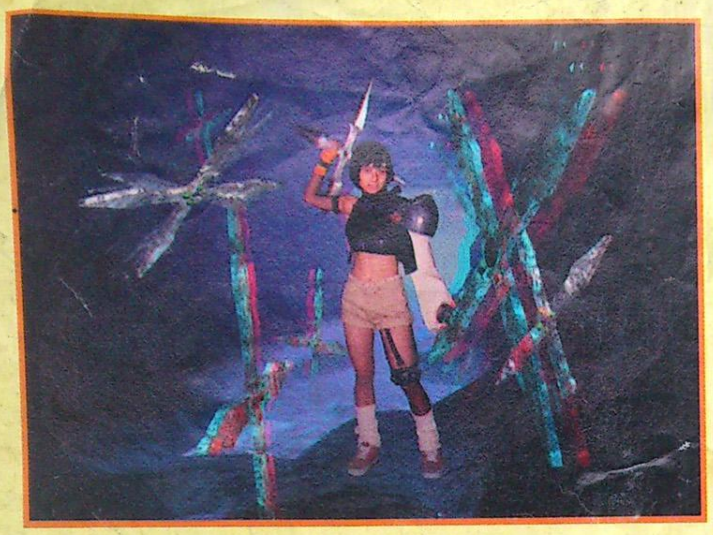

Ці стереокартинки слід розглядати через стереоокуляри, в яких червоне скло відповідає правому оку, а синє — лівому.

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ДИТЯЧИЙ ЖУРНАЛ

КЛАС®

К Л А С

передплатний індекс

40240